

ilEAB

MADRID

Febrero-Marzo, 1989

Ayuntamiento de Madrid

Comunidad de Madrid

MINISTERIO DE CULTURA

წოდარ წულეისპირი

მსხვერპლი

სამომავლობიანი პიესა

პირველი დადგმის უფლება ეკუთვნის
მარკანიშვილის თეატრს

გოგამი პირი

- ლესხანაძე ფოლადი** — ყოფილი თანამდებობის პირი, ოჯახის უფროსი.
- ელნი** — მისი ცოლი, პენსიონერი პედაგოგი
- ნესხანა ფოლადი** — მათი შვილი, პირველი მო- შიმშილე სტუდენტი, შემდეგ ორი შვილის დედა
- დათო** — ახალგაზრდა მეცნიერი
- ნილო მხიმი** — სტუდენტი მეთაური
- მთარ** — სტუდენტი
- მთაბან** — სტუდენტი
- მარონი** — პროკურატურის წარმომადგენელი
- მია** — საესტრადო მომღერალი, იურმალა—77-ის ლაურეატი
- თხილაშა** — მწერალი, ფოლადიების მეზობელი
- მანაში** — აკადემიკოსი, ფოლადიების მეზობელი
- ელისაბადაშვილი** — ბუღალტერი ქალი, ფოლა- დიების მეზობელი
- მინარაში** — ფოლადიების მეზობელი, წარმოების უფროსი
- როლანდ ივანეს ძე** — მაღალი თანამდებობის პირი
- სასწრაფოს მამი**
- თთარსალათიანაძე**
- სტუდენტები**

პირველი გოგამი

პირველი სურათი

(საცხოვრებელი ბინა, შიდაობა (ინტერიერი): ოთა- ხი გადის სამზარეულოში. კედლთან მიღებული ტან- ტი, ძველებური სავარძლები.

შემოდინ გოგონები, ერთი მათგანი ჩანთას მივა- ლებს ტახტზე, მეორე — სავარძელში ჩაეხვეწება რალაქ დიდი ხიფათი შეემთხვათ, ან მწარე დამა- ცხება იცემს. ჩამოსხდებიან ტახტზე და სავარძლე- ზე. მათ ახლავთ ერთადერთი ვაჟი დათო, ვინც თი- თქოს არის და არც არის მათთან.

ლიხანს სხედან ჩუმად. ერთმანეთს არ უყურე- ბენ, თავიანთის, ცალ-ცალკე, თავჩარგულები სხე- დან... ხანგრძლივი, გრძელი, მძიმე მოლოდინით სა- დე სიჩუმეა სცენაზე.

ნესხანი წამოადგა. გადის სამზარეულოში, ყავის სა- ფეხვეს აიღებს, ეტყობა, რომ ამ სახლში მისპინძელი ის არის.

სცენაზე კვლავ სიჩუმეა, გაისმის მხოლოდ ნესტა- ნის ფხაუნ-ჩხაუნის, ის უკვე ყავას ხარშავს.

ჩამოასხა ჭიქებში, ჩამოურიგა გოგონებს, ბოლოს დათოსაც მიართვა. ჭიქა კინლამ ზელიდან გაუვარ- და. თვითონ არ სვამს ყავას, სავარძლის სახელურის კიდზე ჩამოქდა. გოგონები მუნჯურად სვამენ. ნეს- ტანი დაძაბული ზის სავარძლის სახელურის კიდზე. სიჩუმე და დაძაბულობა უმაღლეს წერტილს აღწევს, ახლა აქ რალაქ უნდა ითქვას...)

ნესხანი (წამოადგება. გადახედავს გოგონებს) ვა- ცხადებ შემოილობას!

(მუსიკა ძლიერი, ტრაგიკული, თითქოს აფეთქება მოხდა... ნესხანი წეება ტახტზე... სცენაზე კვლავ სი- ჩუმეა. გოგონები ფეხზე წამოდგენ, გაოცებულები დასცქერიან ნესხანს. ჭერ ვერ შეუფასებიათ მოვლე- ნა, ერთმანეთს შეხედეს. თითქოს უცებ შეიკრწნენ, შეითქვენო, პირველი ნინო წავიდა, ყავის ჭიქა მა- გიდაზე ჩამოვდა და ნესტანს მიუწვა გვერდით. ნინოს ქეთევანი მიჰყვა; მაგრამ ტახტზე ადგილი აღ- არაა. წეება ტახტის წინ. იატაკზე, იატაკზე წეება ეთერიც.)

დათო გაოცებული დასცქერის მათ. ვერ მიმხვდა- რა რა ხდება. ყავის ჭიქას გამოცლის, მაგიდაზე და- დგამს და... წასვლას აპირებს.

დათო (გოგონებს). თქვენ თქვით ყავა დავლიოთო... (წავიდა. გოგონები, ერთმანეთის გვერდით მწოლნი. ღარჩნენ სცენაზე.)

ნესხანი. წავიდა, არც კი იკითხა რატომ ვაცხა- დებ შემოილობას.

ნინო. რატომ მოეთრა, ვინ დაპატივა?
მთაბან. წამოვჯვარა, რა ვიცი ვინ დაპატივა.

მთარ (წაილიღნა). რომელიღაც ჩვეთაგანი უ- ვარს, გოგონებო!.. ალბათ მე ვუუვარვარ, სხვა ვინ ე- ვარება!

ნინო. მე ეს ბიჭი არ მომწონს... (შემოდის დათო, მობრუნდა)

დათო. რაო, რაო, შემოილობას ვაცხადებთო?... (თავზე დაადგა გოგონებს. ეთერმა კაბა გაისწორა.)

მთარ. კი, ვაცხადებთ შემოილობას!..
დათო. ეს როგორ გავიგოთ?

მთარ (წამოქდა). აი, ასე უნდა გავიგოთ. — არ შევკამთ საკმელს. ორმოც დღეს ვიშმიშმივით და მოვკვდებით...

ნინო. სხვათაშორის ამ დროს შენ, ვეჟაკს, გე- ვალეხა ეს ამბავი სტუდენტობას შეატყობინო.

დათო. ნამდვილად აპირებთ შემოილობას?
ნესხანი. კი არ ვაპირებთ. უკვე შეუუღებო...

დატომ. ა. (გაშტერებული ღვას).
 ნინო. არ კითხულობ რატომ ვაცხადებთ შიშში-
 ლობას?

დატომ. არა არ ვკითხულობ, არ მაინტერესებს.
 ნინო. რატომ არ გაინტერესებს, უფრო საინტერეს-
 სის რას აკეთებ?

დატომ. მაგ არ არის თქვენი საქმე! (გარბის).
 ნინო. მიხვდა რატომაც ვაცხადებთ შიშშილობას
 და დავრთხა.

ქეთევან. ღომივით მაინც არ იყოს, ეს უბედუ-
 რი!

მთარბი. დათო კარგი ბიჭია, გოგოებო!
 ნინო. ეგ თუ კარგია, ავი რაღაა!.. ამხელა ბიჭი
 თავივით შიშშიარაა.

ნესტანი. რა მნიშვნელობა აქვს ჩვენთვის კარგ
 ბიჭსა და ცუდ ბიჭს, ჩვენ ხომ სიკვდილი ვადაწყვეი-
 ტით!..

მთარბი. როგორ, იატაკზე უნდა ვიწვიო?.. (წამო-
 ხტა) რა კარგია სიკვდილი ვადამიწვივითა თვითონ
 კი წევს გერმანულ ტახტზე!
 (გავისის ზარის ხმა, ეთერი სწრაფად მიუწევა გო-
 გოს)

უიშე, კიდეც დაბრუნდა?..
 ნესტანი (თავს წამოსწევს). არა, ეს დედაა! (წა-
 მოდგება და კარს აღებს. შემოდის სანოვაგით და.
 ტერითული ქალი) ჩვენ ვშიშშილობთ!. (მიძახა დე-
 დას და ტახტზე, თავის ადგილს, უნდა დაუბრუნდეს,
 მაგრამ იქ უკვე ეთერი წევს. უყოყმანოდ იატაკზე და-
 წეა).

მლიკო (პირდაპირ სამზარეულოში შევიდა, ჩან-
 თები შეთარია, გოგონები არ დაუნახავს). იშიშშილ-
 ებთ ახა რა იქნება, ვიდრე წვეული მაღაზიები და
 ჩოკოლეტი ბაზარი მოვიარე, ქე ვავიდა ეს ღღე!..
 (შვილს) აქვსცხი მაინც ვერ შეიწვიო?.. რა ჰქნა,
 ვერ გავწვია სველაფერს...

ნესტანი (განგაშით). დედა! ჩვენ ვშიშშილობთ!
 მლიკო. ახლავე, შეილო, ახლავე სველაფერი იქ-
 ნება! (არ მოეწონა შვილის კოლო, გამოიხედა გოგო-
 ნების ოთახისაკენ) ეს რა ამბავია! (წინსდარს უკან
 იყარავს, ეშვადება ბაზრიდან მოტანილი სანოვაგის
 ამოსალაგებლად). ჩემი სიკვდილი რატომ წევხარო
 იატაკზე, შეილებო. აგერ მქონდა შეწლონგი, ვერ
 ნახეთ? თუმცა ეს სავარძელი ხომ საწოლიცაა, ა,
 დააჭირეთ თითი, მეტი კი არაფერი უნდა, (სავარძელი
 უცებ საწოლად აქცია).

ნესტანი (თავი წამოსწია, დედას მკაცრად) ჩვენ
 ვშიშშილობთ. მეტიც, დედა, რატომ არ გეხმისი
 (ისევ დაწეა).

მლიკო. როგორ შიშშილობთ?
 ნესტანი. როგორ და ისე! არ შევკამთ ხაკმელს
 და... (გულზე ხელები დაიკრთა) აი, ასე მოკვდევ-
 ბით!

მლიკო. მოკვდებით კი არა, ადემი ზეზე! ჩქარა!
 მომეზარე ხადლის გაკეთებაში. შიშშილობს ეს! ში-
 შილობა და მაიმუნობა არ არის ჩვენი ოჯახის საქმე.
 ჩვენი ოჯახი პატიოსანია ოჯახია, ჩვენ საწყალი ხალ-
 ხი ვართ, (გვიდა სამზარეულოში და სურსათის ამ-
 მოაგებას შეუდგა, თან ჰქმნა გოგოებს ესაუბრება).
 რა ჩვენი საქმეა შიშშილობა, კიდეც კარგი რომ
 მამაშენი დამსახურებული მუშაკია და მაღაზია მაინც

დაგვიტოვებს, თორემ მართლა შიშშილობთ ფრუფრუც-
 ბობით.

ნი მაღაზიაშიც კი იცით რა რიგი იყო!.. ყველაფე-
 რი ასე უჭრუნველად რომ გავქო, იმიტომ გონებს
 ათას სისულელეს! გეყოფათი ბავშვები აღარა ხარა
 ადემიტი ფეხზე, საქმეს მიხედეთ!.. რა?.. მოკვდევ-
 ბითო?.. (უცებ იყვირა, რაღაცა მიხვდა, მიატო-
 ვსამზარეულო და გოგოებთან გამოვიდა).

გასახდომად შიშშილობთ ხომ? არ გვირდებია,
 თქვენ, შეილებო, გახდომია!.. შეხედეთ ერთმანეთს, ლ-
 ნი დაგვით. ისე კი არაფერია გასაყვარი, თქვენს
 ასაკში ნეც ვშიშშილობდი, გახდომა მაშინაც მოდას-
 იყო!..

ნესტანი (შეაწყვეტინებს). დედა, ჩვენ გასახდომად
 კი არ ვშიშშილობთ, პროტესტს ვაცხადებთ!

მლიკო. პროტესტს ვაცხადებთო?.. (პირზე მი-
 ფარა ხელი). ჩჩჩ!.. (გავნდა და ფანჯრებზე ფარ-
 ბი გადასწია). ნინო! (ხმადალა დაუძახა ნინოს).
 ნინო (ხმას აუწია). ნინო!.. თურქი შენთან მქონა
 საქმე!..

ნინო (წამოდგა). რატომ ჩემთან, იქნდა ელიკო!
 მლიკო. ეს ხომ შენი მოგონილი იქნება! მოდი,
 აგერ, დედა, შეილო, დაქვით და შიშში, რაშა საქმე.
 რას ნიშნავს სველაფერი ეს, კიდეც ახალი უბედურე-
 ბა წამოიჭრე რამე?

ნინო. მე არა, დედა ელიკო, ეს ნესტანის იდეაა.
 მაგრამ როგორც ჩანს, ეს იდეა, მე უნდა განვახორ-
 ცილო; ადემიტი, გოგოებო, ეთერი, ქეთევან, ადემიტი
 იშიშშილებს მართკ ნესტანის ჩვენ წარფუძვლებით მის
 შიშშილობას, ხელს შეუფუძვლოთ, შეუწყნით პარო-
 ბებს, შიშშილობა ბრძოლაა, ნესტანი იწევებს ამ
 ბრძოლას!..

მლიკო. (ჩაესვენა დანჯირულ სავარძელში) რა-
 ტომ, შეილებო, რატომ მღუპავთ. რა ბრძოლა? ვის
 ებრძვით, რატომ ებრძვით აღარ შემიძლია მეტი
 ნინო (ოთხად გაკეცილი ქალალი ამოიღო კიბი-
 დან). აი, რატომ ვებრძვით!..

მლიკო. რა არის ეს, გაზეთია, რა წერია შიგნით
 — გააკვირებს საქმე — (ვაშლა ვაზეთი).

ნინო. საქართველოს კონსტიტუციის პროექტია
 გამოკვეთებული.

მლიკო. მერე წამოიჭრა ფეხზე) რა თქვენი საქ-
 მეა კონსტიტუცია!.. კარგი რა, არ მინდა არაფრის
 წაქითვა, არაფრის გაგონება, თქვენ სტუდენტები
 ხართ და გეგვადებთ ისწავლოთ, დაწარჩენს სველა-
 ფერს მოავაჯარებენ უ-თქვენ-ნოდ!.. რატომ არ ვინ-
 დით ამის გაგება!..

ნინო. დედა ელიკო წერ გავეციით ამ ევრეტო-
 დებულ კონსტიტუციის პროექტს და მერე დავ-
 ტუქვითი!..

მლიკო. რად მინდა რატომ უნდა გავეცნო, რა-
 დის იყო კონსტიტუციას ვარჩევდიო!..

მთარბი (მოიპრა). ა, ეს ერთი მუხლი მაინც წაი-
 კითხეთ!..

მლიკო. მო, კარგი, რა წერია მაინც ახეთი წერია
 სადმე მაინცდამაინც ჩემმა ნესტანმა იშიშშილობს?

ქეთევან. არამც თუ ნესტანმა, აქ წერია: მთე-
 ლმა ქართველმა ხალხმა იშიშშილობსო.

ნინო (გაზეთი ხელიდან ხელში გადადის). აქ სწე-
 რია ის, რაც არხად, არც ერთ ქვეყანაში, არავის
 კონსტიტუციაში არასოდეს ეწერა და არც არასოდ-

ეს დაიწერება. ქართული კონსტიტუცია ქართული ენის აუქმებს. კონსტიტუციურად აკანონებს მის გაქმნებს საქართველოდან...

მლიქო. თუ, ვინც თქვენ გაქვებო, მე ხომ ვიცო, რომ თქვენ გაქვებენ. ვინ ჩემი ცოდვით სავსემ გიხორაო აქ ეს სწერიაო, შეუძლებელია აქ ეს იწეროს.. (იწყებს კითხვას). „საქართველოს სს რესპუბლიკა უზრუნველყოფს ქართული ენის ხმარებას სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში“... მეტი რა გინდათ? (გოგოებს) სად წერია აქ ქართული ენა გაუქმდეთ?!

ნიმე. განაგრძეთ!
მლიქო (განაგრძობს კითხვას). „კულტურულ და სხვა დაწესებულებებში და ახორციელებს სახელმწიფო ზრუნვას...“

ნისტანნი (თავი წამოსწია). ძველს კონსტიტუციასში რა ეწერა...

მლიქო. რა მახსოვს, შვილო, რა ეწერა დანამატულით ვიცო. აქ არაფერი უცნო არ სწერია.
ნისტანნი. ძველ კონსტიტუციასში ეწერა: „საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელმწიფო ენა არის ქართული ენა“. (დაწვა ისევ).

მთმარი. აი, ეს არასად წერია.

მთმარანი. საერთოდ ქართველი ხალხი არ სწერია არსად ქართულ კონსტიტუციასში!

ნიმე. ქართული ენა ამერიკიდან აღარ არის სახელმწიფო ენა საქართველოში..

მლიქო (უფრები დაიკო). რა მესმის, რა მესმის ვამბე, შვილებო, თქვენ ყველას გაგრიცხავენ უნივერსიტეტთან. (სიტუემე) აკარგი, ქართული ენა არ არის სახელმწიფო ენა საქართველოში, ვთქვით მართა ასე მოხდა, მეტი რა, თქვენ რას ამირებთ?.. შიმშილობა ვითომ ამ საქმეს რას უშველის?..

ნიმე. არაფერი. მაგრამ ჩვენ ჩვენთან ვაგაეთებთ! მლიქო. რას მინდა, რას?

ნიმე. აი, დაიწყო შიმშილობა ნესტანმა, სანამდეც გაუძლებს შიმშილებს და ბოლოს მოკვდება, შემდეგ ჩემი რიგია. მეც ასევე დაწვევები, ვიშმშილებ და მოკვდები. შემდეგ ქეთევანი იშმშილებს, შემდეგ ეთერი... ჩვენი ამბავი მოედება მთელს უნივერსიტეტს, მთელ საქართველოს, გამოჩნდება სხვებაც, ვინც მოგვამავს, დავიხრებთ ერთად, ქართული ენისათვის!

მლიქო. უიმი, უიმი! გადაირიებს ბავშვები.. თქვენ თუ დამოხლებით მერე ქართული ენა ვის რად უნდა.. დაბანებთ თავი რაც გინდათ ის ქვინთ, ოღონდ ლესტანბერს ნურათყვრის ეტყვი, იმ წუთში ინფარქტი მოუვა. (სამზარეულოში გადის).

ნიმე. მასხადამე, გოგოებო, შეიქმნა ნესტანის შიმშილობის ზედამხედველობის კომიტეტი შემდეგი შემადგენლობით: ნინო მხეიძე, ეთერ კიკაბიძე, ქეთევან გალდავაძე.. ნესტანი შიმშილობს, ჩვენ მას ვეხმარებით (შემოიტანა გადასაფარებელი და ტახტზე მოწონს მზრუნველად გადააფარა) მოუტანეთ წყალი.. (ეთერიმ ბალონით წყალი სკამზე დაუდგა) ახლა დავურეკეთ სასწრაფოს.. (რეკავს) ქეთევან, შენ უნივერსიტეტს შეატყობინე, ეთერ, შენ პოლიტექნიკურს...
მლიქო (შემოაირთია ტაშტით სარეკი). აჰა, ეს გასარეკიათ ბუქერ გარეცხეთ და მე დაწვევები და ვიშმშილებ. კარგია! — შეუდლისას, როცა ოჯახში ათასი საქმეა, დაწვევი და შიმშილობა გამოაცხადებ...

მე ვწვევ და ვშიშობო ქართული ენისათვის. (წვება ნესტანის წინ, იატაკზე).
სარეკიც თქვენ გარეცხეთ, ბაზრიდან მოზიდული სანთავაც თქვენ ამოალაგეთ და სადილო მოამზადეთ...
ნისტანნი (ტახტიდან გადმოიხარა და ცდილობს დედა წამოაყენოს). კარგა, დედა, სირცხვილია, გოგები რას იტყვიან, ადემი, ფეხზე ადგით!

მლიქო (მკლავი გამოგოჯა შეიღს). არა, არ ავადგები.. არ შემიღია სულ რაცხვა, ხეხვა, სადილის კეთება, დავიღავე, მეც მინდა ბრძოლა ქართული ენისათვის! რახან ეს უფრო მნიშვნელოვანია, მეც აქა ვარ!..

მთმარანი (თავზე დაადგა ელიკოს). ქალბატონა ელიკო, თქვენგან ჩვენ მხარდაჭერას მოველოდით..
მლიქო. თქვა, მეც ვიშიშობო, ამაზე თეტი მხარდაჭერა რა გინდათ..

ნიმე (თავი მიანება რეკვას). არა, ქალბატონო ელიკო, ეს არაა მხარდაჭერა, ნესტანი უპირისპირდება უზარმაზარ სახელმწიფოს — საბჭოთა კავშირს, თქვენ, დედა, ვალდებული ხართ ამ დროს მას მხარი დაუჭიროთ!..

მთმარი (სარეკის ტაშტი გაათრია). ყველაფერი, სარეკიც ვიცი, ქართულ ენას როგორ უნდა შეაჩიროთ, ბოლოს და ბოლოს, ქუჭუიანები ვივლით და ქართულ ენას კი არ დავთმობთ.

ნიმე (ელვა ქვევავადის გამწირი №017, ბინა 18, — ფოლადმე).
სმ პურიმლიქო: რა სჭირს ავადმყოფს?

ნიმე. საგანგებო შემთხვევაა: შიმშილობს ცხრამეტი წლის გოგო (დააგლო ყურმილი სასწრაფოს მუშევან) უმ, თქვენ.. (ხელახლა კრეფს ნომერს, რეკავს ზარი).

მლიქო (წამოხტა). ლესტანბერი მოვიდა! (გოგოებს) თქვენ გენაცვალეთ არაფერი უთხრათ, არ არის საჭირო, წყნადიან კაცია, სისხლი ჩაექცევა. (კარი გაუღო, შემოვიდა ლესტანბერი) ცუდადა ხარ? რამე ხომ არ შეგინებია?.. აქეთ მოდი მეც ეს წუთია დავბრუნდე ბაზრიდან, ბავშვებიც მწიფებები არიან, ერბოცერებს შეგწავთ და სადილი მერე იქნება.. (ნინო გოგოებს ეთათბირება, ქეთევანი და ეთერი გადიან დავალების შესასრულებლად, ნესტანი ტახტზე წვება, ნინო იქვე ჩამოუჭდება).

ლესტანბერი (სავარძელში ჩაეშვა). ცხელი წყალი მომიტანე, ტაშტიო!..

მლიქო. უიმი, ცუდად არის! (გასძახა) გოგოებო, მამა, ცუდად არის!..

ლესტანბერი. სასწრაფო არ მინდა! ცხელი წყალი ტაშტიო!..

მლიქო (შემოაქვს ტაშტი, წინ დაუდგა, ლესტანბერმა ფეხზე გაიძრო, ცხელ წყალში ჩაყარა ფეხები).
წამალიც მოგიტანო?..

ლესტანბერი. დავლიე უკე!..

მლიქო. რაღაც შეგინებია, წამალიც არაა კარგი ვედა. მოდი, გავჯობოთ წენვა..

ლესტანბერი. გავჯობო წამოსვლის წინ.. აი, ეს მიშველის ახლა, უკვე ვგრძობო, რომ უკეთა ვარ. ვინერეთლე, არ შეიძლება ჩემთვის ნერვიულობა. მე კიდევ თავს ვერ ვიკავებ, რა ვნა, ასეთი გავჩნდი ამ ქვეყანაზე!.. — ა. ეს შეიძლება? (გაბნეული ამოიღო

ჩიბიდან და ცოლს გაუწოლა. გოგობეს) ქართული
ენა ამოუღიაო კონსტიტუციიდან, მთელი ქალაქი ამ-
აზე ღამაგაგობს... ამისთვის ვიბრძოლეთ, ამისთვის
მოვანდინეთ რევოლუციას?.. ამისთვის დავდვარ სი-
ხლი კურსთან? შეცდომაა და შევხვდეთ, ვიღაც ერ-
თმა დაუშვა შეცდომა და ახლა მთელ პარტიას აბრა-
ლებს. ვითომ ნამდვილი კომუნისტებმა ფიქრობენ,
რომ ქართული ენა საქართველოში საჭირო არ არი-
სო? — ვერ დავიჭერბი ქართული ენა ჰერმეტიკო-
ბით სამხრეთში! აჩქარება ამ საქმეში დაუშვებელია.
ჩიბი აქ არ შეიძლება — ლენინი გვასწავლიდა
მახ. ნამდვილმა კომუნისტებმა ეს იციან, იმათმა შე-
ქმნეს სტალინური კონსტიტუცია, აი, ამ ახალი კონ-
სტიტუციის შემქმნელები კი არ არიან ნამდვილი კო-
მუნისტები. ეს უღაგოა.

შე ის მაძარდებს, გულს ის მიხეთქავს, რომ კაცი
არ არის, ვინც ხმას ამოიღებს.

იყოფთ, უმჯობესობთ, რომ საქართველოში არის
ერთი კომუნისტი, ვინც არ ეთანხმება ამას! მოდიეთ
ახლის! (ნესტანი და ნინო გვერდით ამოუღუნენ).

მე როცა ქალაქში ვმუშაობდი, მაშინაც ტრია-
ლებდა ეს აზრი კარგივე წრეებში, მაგრამ მაშინ
კერძოში სხვა კაცი იქნა, სხვა ძალა წარმოადგა.
საბჭოთა სახელმწიფოს... საწუხაროდ, წვიდა ის
დრო და ჩვენი საქმეც უკან-უკან მიდის! ახლა ერ-
თადერთი იმედი უქვეა ხართ... — ახალგაზრდობა!..
თქვენ უნდა შეგაცვალოთ ჩვენ — ძველი, ნამდვილი
კომუნისტები!

ნიკო. დიახ, ბატონო ლესტანბერი..

მლიქო (ხელით ანიშნებს არაფერი წამოცდეს).
ხსს!.

ნიკო (აგრძელებს). ნართლაც რომ აღმაშფოთე-
ბელია ამ კონსტიტუციის პროექტის გამოქვეყნება,
ჩვენ სტუდენტობა, ვიწარებთ თქვენს აზრს, გადა-
დგმულია ნახავი საქართველოს სწრაფი გარუსებისა-
კენ. ხოლო თქვენი შვილი, ნესტანი, პროტესტის ნი-
შნად, შიშობილობას აცხადებს!..

ლესტანბერი (უკუბე შეიცვალა. აფორიაქდა ად-
ვილზე). რა, რაო?.. რა გარუსებისკენო, როდის
ვთქვი ეს მე? რა უკუღმართი გონება აქვს ამ გოგოს.
მლიქო. არა, არაფერი, იხუმრებს ბავშვებმა..
ნესტანი. მამა, მე სულაც არ ვაპირებ ხუმრობას,
დღიდან ვაცხადებ შიშობილობას და თუ საჭირო შე-
იქნა, ამ საქმეს შევეწირები კიდევ.

ლესტანბერი (ელიკოს). ვერ გავიგე ვერაფერი.
რა საქმეს შევეწირებო. რა შიშობილობას ვაცხა-
დებო?

ნიკო. თქვენ ხომ ბრძანეთ, კონსტიტუციიდან ქა-
რთული ენა ამოიღებს და კაცი არ არის, ვინც ხმას
ამოიღებსო. — არიან ასეთები! პირველი თქვენი
შვილია, ნესტანი! შემდეგ ჩვენ — მთელი სტუდენ-
ტობა!

ლესტანბერი (გადმოაბოტა ტუტადან, ელიკომ
სასწრაფოდ ჩაუწვდია წამალი სირჩაში და ხელში შე-
ანგჩა. ელესტანბერმა სირჩიანად ტუტში ჩააგდო წა-
მალი და შიშველი ფეხებით გაიარ-გამოიარა გოგო-
ების წინ). მართალია ეს, რასაც ახლა თქვენ ამბობთ?..

ნესტანი. დიახ, მართალია!

ლესტანბერი. ელიკო, გეხმის ეს ბავშვები რას
ამბობენ?..

მლიქო (მოუიფადა). კი, მითხრებს, რა უჩიარს მერე.

ერთ-ორ დღეს იზიშვილებს და რომ გაუქვრდება, შე-
კამს აბა რა იქნება!..

ლესტანბერი (დაიყვანა გვერდით). ახლავე შე-
უვტონ ეს უმსგავსობა, თორემ მე უნდა დავტყუოთ იქ-
სადაც საჭიროა!..

მლიქო. ოპ, კარგი ერთი, ჩემო ბატონო, ნუ მიე-
ცემთ მაგას ასეთ მნიშვნელობას.

ლესტანბერი. რას ამბობ, ქალო, შენ, ჩვენს ქვე-
ყანაში, საბჭოთა კავშირში შიშობილობა? გაგაგონა
მსგავსი რამ?.. ეს იქიდან მოხულია, კაპიტალიზატური
სამყაროდან! უურს უგდებენ ათას სისულელეს და ა,
შედიო!

ნიკო. ბატონო ლესტანბერი, თქვენ ახლა, ამ წუ-
თას, ბრძანებდით, რომ შეცდომაა და შევხვდეთ, ძველ
კონსტიტუციასო როგორც ეწევა (გაბუთი მიუტანს)
აქაც ისე უნდა ეწეოსო?

ლესტანბერი. მერე რა რომ ვბრძანებდი!.. ჩემმა
შვილმა იზიშვილოს-მეთქი, მე არ მიიქვამს.

ნიკო. არაყინ ხმის ამომღები არ არისო, ხომ
თქვით ახლა, ამ წუთში, მოდა, ამოიღო თქვენმა შვი-
ლმა არ მოგწონთ ეს? მაშინ თქვენ ამოიღეთ ხმა,
შეაწუხეთ ის დაწინებულებები, სადაც თქვენ მიგბე-
ვლებთა როგორც ნამდვილ კომუნისტს, კონსტიტუ-
ციის ბედი ხომ იმ დაწინებულებებში წუდება?..

ლესტანბერი. თქვენი საქმე არ არის ჩვენ სად წა-
ვალთ და რას ვიზამთ!..

ნიკო. მაშინ არც თქვენი საქმეა ჩვენ რას ვიზამთ!..

ლესტანბერი (მიქდა კუთხეში. ფეხი გაიმშრალა
და იცემა). მამაშენის შვილი არ იყო, მე ვიცი რასაც
ვიზამდი! გათამაშებული ხარ და სხვასაც ათამაშდი!..
აი, მე არ შემიძლია, მე უნდა დავტყუო, (უკრძობს
იღებს, ელიკო ხელში ეცემა და წაართმევს ყურ-
მისს).

ქალო, მე უფლებია არა მაქვს, არ დავტყუო მე ნამ-
დვილი კომუნისტი ვარ და საბჭოთა ხელისუფლებას
ძირს ვერ გამოვუთხრო. გარდა ამისა, (ელიკოს საი-
ღმლოდა) წა შედაწენენი ციხე შეკუთვინის! — ეს
ჩვენი ფარული კანონია!..

ნესტანი. სირცხვილია, მამა, ნინოს მაინც მოერი-
დე, ვინ უთხრის საბჭოთა ხელისუფლებას ძირს!

ლესტანბერი. ვინ და თქვენი სხვათაშორის კარგა
ხანია ამას აეთებთ და გაბატონებენ. მამაშენის მერი-
დება, თორემ ახლავე გაგაგდებთ როგორც სახლიდან!
ჩემს სახლში ნურავინ შიშობილობს, ყველამ თავის სა-
ხლში იზიშვილოს!..

ნიკო. სხვათაშორის, მე არ ვშიშობილობ, ნესტანი
შიშობილობს, თქვენი შვილი, თავის სახლში!

ლესტანბერი. ჩემი შვილი მაგას ვერ გაბედავს!..

ნესტანი (ხმას აუწია). მამა!

ლესტანბერი. რა მამა! აღქვი ახლავე ფეხზე და
საქმე მიხედე!

ნიკო. შე აღიზანებთ ნესტანს, წინ იხედეთ დი-
დი განხადელი ელის. თქვენმა შვილმა უკვე გაბე-
და ის, რაც თქვენ არაბობდს გაგიბედავთ!

ლესტანბერი. ელიკო!

მლიქო (სამზარეულოდან). გაანებე მაგ ბავშვებს
თავი ხომ ხედავ კუჭაზე არ არიან!

ლესტანბერი. კუჭაზე არ არიან და კუჭას სხვას
ასწავლიან!..

(რეკავს ზარი, შემოდის სასწრაფო დახმარების

ექიმები, ელიკოს) ეს კიდევ რა ამბავია, ხომ გითხარით სასწრაფო არ მინდა-შეიქძი..

ნიწმ. ცხენი აღმათ ჩვენთან არიან.. შობრძანდითი სასწრაფოს ექიმნი (ნიწმ). თქვენ შემშოლობთ..

ნიწმ (ნესტანს აჩვენებს). აი, ეს... ლესტანბერი (ექიმებს). ვინ გამოვიძახებთ, ბატონო, თქვენი?

ნესტანი. მამა ჩვენ გამოვიძახებთ, ჩვენი.. ხომ უნდა გამოვუძახო, რომ ვთმშოლობ!

ექიმნი. მართლა შემშოლობთ? (ჩამოქდა ტახტზე).

ნესტანი. დიახ, დღეს დაფიქში...

ექიმნი. რატომ შემშოლობთ?

ლესტანბერი. (ყვირის). ელიკოს რა არის ეს.. რახ ბედავს ეს ბავშვები.. მე არ შემიძლია აქ ყოფნა! მომეცო კობტომი..

ელიკოს (კოსტომი მოუტანა, ჩააცვა). კარგი, დაწყნარდი, გაიარ-გამოიარე და შოდი. (ჩემად) ნურავის წუ ეტევი მაინც, ემებ გადაიფიქროს..

ლესტანბერი (გამოაჯერა). "ემებ გადაიფიქროს..." "ემებ გადაიფიქროს" კი არა, ახლავე გაანთავისუფლონ უცხო ადამიანებმა ჩემი ბინა ახლავე უფლო თავის სახლში წავიდეს, თორემ საერთოდ წავლ სახლიდან!

ნესტანი (მამის ვასავონად, სასწრაფოს ექიმს). ახალი კონსტიტუციის პროექტში შეღაბულია ქართული ენის უფლებები — ქართული ენა არ არის სახელმწიფო ენა.

ამისთვის ვიბრძობ? (მამის სიტყვებს ნაზავსით ამბობს) ამისთვის მოვასწინებ რევოლუციას? ამისთვის დავლარებთ სისხლი კურსკთან.. შეცდომაა დაშვებული, ვიღაც ერთმა დაუშვა შეცდომა და მთელ პარტიას აბრალდეს...

ამ ახალი კონსტიტუციის შემქმნელები არ არიან ნამდვილი კომუნისტები..

აი, ამიტომ პროტესტის ნიშნად გადავწყვიტე შემშოლობა...

ლესტანბერი (მობრუნდა და შეაწყვეტინა). თუ პარტიამ შეცდომა დაუშვა, თვითონვე გამოასწორებს, ამისი მგალობითე უამრავი იცის პარტიის ისტორიამ (სასწრაფოს ექიმს) თქვენ კი, ძალიან გოხოვთ დატოვით ჩემი სახლი, ჩემს შვილს მე მოვუვლი.. არაფერი შემშოლობას ის არ აცადებს..

ნიწმ (გამწარებით). ამის უფლება თქვენ არა გაქვთ, ბატონო ლესტანბერი! ნესტანი სრულტოტოვანი, სრულუფლებიანი მოქალაქეა, უნივერსიტეტის მერაქ კურსის ბტუდენტი. ძალადობა და თვითნებობა არ გეკადრებათ. რაც მოავარია, ჩვენ არ მოგცემთ ამის ნებას.

ლესტანბერი. ვინა ხართ ეს "თქვენი"?

ნიწმ. ნესტან ფოლადაძის შემშოლობის შედამხედველობის კომიტეტი!

ლესტანბერი (ყვირის). კომიტეტიც შეუქმნიათ!

ახლავე დატოვებ ჩემი სახლი ახლავე..

ელიკოს (მოვარდა). ლესტანბერი!

ლესტანბერი. ახლავე-შეიქძი! (მაგიდაზე დაკრა ხელი, სავარძელი გადააყარა).

ნესტანი (წამოქდა შეშფოთებული, მამას მიახლა). ასეთი მამის შვილს აქმდევ უნდა გამოემცხადებინა შემშოლობა..

სასწრაფოს ექიმნი (შეწინებული). ბოდიშით.

ბატონო, ბოდიშით... (ელიკოს) იცით, ასეთი შემთ-

ხვევა ჩვენ არ გვექონია, ჩერ ხურობა გვექონა, შემდეგ გოგონები მოვიდნენ, მართლა შემშოლობო და გვარწყმუნეს. მთელი სასწრაფო ფეხზე დგას. მოვარდა ექიმიც კი გამოვიძახებთ ბინიდან... მაგრამ არ ვცნობთ რაგორ მოვიცუთ... რა ვქნა? წავიდე? თუ დავჩერ... თუ... (ხან ნესტანს უყურებს, ხან ლესტანბერს, ხან ელიკოს და კარისკენ იყურება).

ლესტანბერი (ყვირის). მიბრძანდითი მიბრძანდითი (თეთრბალთიანები გადიან).

ელიკოს (პირსი ეცა ქვეა). შენ ხომ არ გაგივდი ნესტანი, საკუთარ შვილს ასე დაუნდობლად მოექცევა ვინმე?.. თუ დახმარება არ შეგიძლია ხელს მაინც წუ შეგივლი..

ლესტანბერი. რაში შეგიწყობ ხელი, სისულელე განგზავრავთ... გაუშვი ეს გოგო თავის სახლში და მე ვიცი შენ რას თმშოლები..

ნიწმ. ბატონო ლესტანბერი, არ გეკადრებათ უბეშობა, ეთოლშობილი კაცი ბრძანდებით და წარამარა კარში გაგაღებთ მემუქებით. მე თქვენ ვერ გამოვლდებთ ამ სახლიდან და ვერც ნესტანს შეაცვლენენთ გადაწვეტილებას. ჩვენს უკან მთელი უნივერსიტეტი დგას.

ლესტანბერი. შენს უკან მამაშენი დგას, სხვა არავინ, წუ ატუებთ ამ ბავშვს და გზაკვალს წუ უბნევი..

ნიწმ. ბატონო ლესტანბერი, ჩვენ არ გვინდა: უბნევიან კონფლიქტი, ძალიან გოხოვთ წინ წუ გაგვევლოებით, ჩვენ წმინდა საქმე განგვიზრახავს ლესტანბერი. რა წმინდა საქმე იშმშოლებს ნესტანი, შეეწინდებო მთავრობას და კონსტიტუციის შეცვლიან? — ფსიქიატრიულში ხარ გასაგზავნი (მივარდება ყურმილს და რეკავს, ელიკოს ხელში ეცემა).

ელიკოს. კარგი ლესტანბერი, გენაცვალე, შენ მაინც ხომ კუთაზე ხარ..

ლესტანბერი. გამანებე, ქალო, თავი, მამამისს ვურეკავ, რა ვინდა!

ელიკოს. არ დაურეკო მამამისსაც, ხომ იცი მამამისსაც არ უჩერებს.

ნიწმ (ელიკომ ვერ შეაჩერა ლესტანბერი, ნინომ შწარე სიტყვებით გააგებინა ყურმილი კაცს).

ბატონო ლესტანბერი ტუფოლ-უბრალოდ ურეკავთ მამაჩემს. ამით არაფერი შეცვლება, უაზროდ გვეზღადებთ ფეხებში, იმყოფინეთ რაც წარსულში ჩავიდენათ.. აწმყო მაინც დაგვანებთ ჩვენი ლესტანბერი. (ეცემა დაადგო ყურმილი). რა ჩავიდენა წარსულში.. (გაფრთხილებული გაიჭრა ოთახიდან).

ელიკოს. არ არის შეილება, ასეთი შწარე სიტყვების თქმა საჭირო, ხად წვაიდა მამა, რას იზავს, კაცმა არ იცის.. (უკან მოკვება ქებას).

ლესტანბერი (უმალ დაბრუნდა. შემოათრია ვეზბერთელა ტაშტი ორდენებითა და მედლებით სავსე, აღუფოთებული). აი, ეს ჩავიდინე მე წარსულში ა ბატონო! (ხელს ატრიალებს ლენინის ორდენს) ამისთვის სტალინგრადათან დამჭრებს (ესროლა ნინოს და ნესტანს). თურმე ცუდი კაცი ვყოფილვარ, წარსულში სიავნი ჩამიდენა. აი, კიდევ ეს ჩავიდინე (წოიული დროშის ორდენს უჩვენებს ხალხს და მერე იმასაც ნინოს მიუღობს ფეხებთან).

თურმე ეხენი არიან პატრიოტები და მე კიდევ არა ვარ პატრიოტი. მე სისხლი დავდვარე სამშობლოსათვის — აი, ეს ორდენი დენგრის გადალახვისათვის მომცეს, იქ დავიჭერი, ორი ლიტრა სისხლი ჩავდვარე ბალახებში, უკრაინის მიწაზე, მოსხატლში მკვდარი მიმათრისეს... — ეხენი მეუბნებიან ჩვენ ვართ პატრიოტები, სამშობლოსათვის ჩვენ ვიბრძვიო. (კიდევ ერთი ორდენი მიუღღო).

მე დავებიან და შიმშილობას მიხადებენ! აფსუს ლესტანბერ ფოლადაძე!

ნიწო (დაცინით). ლესტანბერ ფოლადაძე...
 ელიცო (პირში ეცა). მოხალღე წავიდა ფრონტზე! როცა მისი ტოლები სორგებში იწაფოდნენ, ავადმყოფობას იკონებდნენ, აიხი მაქინაციით ჭავუნას შოულობდნენ! მართლა და მართლა უველაფერი წყალშიც არ უნდა ჩაუვაროთ აღამიანს!

ნიწო (ცვლავ დაცინით). ლესტანბერ ფოლადაძე... (ხანგრძლივი პაუზა. რაღაც საშინელი უნდა თქვას).

მთემანნი (შემოდის და ნინოს მოახსენებს). უნივერსიტეტმა უკვე იცის, რომ ნესტანმა შიმშილობა გამოაცხადა.

ნესტანი (დღას და ნინოს გასაგონადაც). არ არის საჭირო ძველი ამბების გახსენება!

ნიწო. სწორედ რომ საჭიროა!.. (მის ფეხებთან დაყრდნობა და მდღეებს ფეხი დაადგა). უველაფერი ეს სიცრუეა და სხვალბე!
 ლესტანბერი. როგორ მიხედავი (ელიკოს) დაუჩეკე მაშაშის და მომაროს ეს სატანა თავადან, თორემ არ ვიცი რას ვიწამო... (ელიკომ მოკიდა ქმარს ხელი და წიკვანა, სამხარეულოში გავიდნენ).

ნესტანი (წამოყლა). ნინო!

ნიწო. ნუ გეშინიათ, არავის არაფერი მოუფა. მაჩაჩიძე ასე იმუქრება ინფარტით...

მთერი (შემოდის და ნინოს მოახსენებს). პოლიტექნიკურს შევატყობინე, კაცი გავწავნე სასოფლოში.

მთემანნი. თეატრალურს და სამხატვრო აკადემიას დღო შევატყობინებ...

ნესტანი (ცვლავ წამოყლა). დათო? სად ნახეთ დათო?...

მთემანნი. სად ვნახავდით, — საქაროში

ნესტანი. რაო, რა ვითხრა?

მთემანნი. მე მავალდებო? ძალზე გაიოცა.

მთერი. ბოლოს ხელი ჩაიჭინა, კარგი, ჰო, შევატყობინებო.

ნესტანი. მაგას ამ თემზე საუბარიც კი არ სურს. მეცნიერებისთვის არის კაცი ვაჩენილი, რას ვიწამო.

ნიწო. ცრუ ვითომ მეცნიერებას შეწირულია. ღარბობას ამით მალავს.

ნესტანი. ნინო, დათოზე მაგას ნუ ამბობ!

ნიწო. ჰო, კარგი, გავრძელები, ოღონდ შენი ხათრით...

ლესტანბერი. (ელიკოსაგან თავს ითავისუფლებს). ამიწვი ხელი გამიწვი, ადამიანო!..

ელიცო. გაანებე თავი მაგათ ნინო მაშაშის ვერ გაუწრდია, შენ აღსრლო? გაგისაღება გული კაცი!

ლესტანბერი. დამაცადე ქალო!

(გვეყა, დასტავა ტაშტს ხელი, რომელშიც ორდენები და მდღეები ეყარა, ღარჩენილი მდღეები

გოგოებს ფეხებთან მიუყარა). რატომა ეს სიცრუე და სხვალბე უნდა მიხიბრას ვინ ვაწავალბო!

რამეს, ესეც უნდა ჩამოკაკლოთ!
 (დამფრთხილი გოგონები კედლს აეკვრნენ. ნესტანი წამოყლა).

ნესტანი. კარგი, მამა, გვაქმარე...
 ლესტანბერი. არა, არ გაქმარებთ! (ნინოს) მიიხიბრას, რაც აწუხებს... მაგას და მის ამხანაგებს, თქვენს გარდა კიდევ სხვებს, აი იმათ, ციხეში რომ ბრძანდებიან... რომ ჰგონიათ, ისე არ არის საქმე!

ნიწო. თქვენ ომში თქვენი სურვილით, „მოხალღე“ არ წახულებართ... ვიცით ეს ჩვენ უველაშ, რა საჭიროა სიცრუე!

ლესტანბერი. აბა, ვისი სურვილით წავიდე?..

ნიწო. თქვენ წახვედით შიშით! ბატონო ლესტანბერ ფოლადაძე!... აი, ეს ორდენები და მდღეებიც შიშის ორდენები და მდღეები, შიშმა მიიღო იგი და არა ფოლადაძე.

ფოლადაძე ვინ არის ეს ფოლადაძე? გოგონაო, გაგიგონათ გვარი ფოლადაძე? არ არსებობს ქვეყანაზე ასეთი გვარი... (ლესტანბერს) ის თქვენ გამოიგონეთ.

სასამართლოზე უარყავით საკუთარი მამა, საკუთარი სახელი და გვარი — გრიგოლ (გრეშო) თვალდამწვარი შვილი! მოხელი დედაც კი უარყავით, ამტკიცებდით, რომ თქვენი ნამდვილი დედა პარტიაა ხოლო მამა სტალინი, დაირქვით გრიგოლის ნაცვლად ლესტანბერი (ლენინი, სტალინი, და ბერია, სამეფო ერთად) გვარად ფოლადაძეობა (სტალინიდან აწარმოეთ) ირჩიეთ, არ გიშველათ მუცელზე ხოხვაში მინც ჩაგხვებს! (ხელი უჩვენებს „კლუტკებს“).

ლესტანბერი (მოტყლა). ახლა ადგილია აქედან განსჯა! მაშინ სხვა გზა არ მქონდა. როცა ჩემი შობილები დააპატიმრეს, მე სკოლის მოსწავლე ვიყავი, კომკავშირის მდიანი, ხალხის მტრებს უნდა ვაპყობდი, ასეთი იყო წესი.

ნიწო. გაემიწეთ ხალხის მტრებს, ე. ი. უარყავით საკუთარი შობილები... საკუთარი სახელი და გვარი... მაგრამ ამა მინც არ გიშველათ, მინც შეხვებელი იყავით მთელი სიცოცხლე.

ლესტანბერი. სამაგიეროდ სიცოცხლე შევინარჩუნე, დამაპატიმრეს მხოლოდ 1951 წელს. როგორც ძველი შავიელი. 56-ში რეპაბლიკაციამ მომიხწრო და გადავრჩი. 57-ში რომ დავიჭერი. ციხეში რა ჩანალობდნენ.

ნიწო. მოხალღეობე ომში აი, ამიტომ წახვედით. გეცონათ შვი სიიდან ამოვშლიდნენ. არ ამოვშლიეს, სისხლი კი გადვრევიეს და სულიც ამოვკაველეს. „სამშობლოს დასაცავად წავიდა მოხალღისე ომში!“ თქვენ წახვედით ომში საკუთარი ტუპის გადანარჩენად და არა სამშობლოს დასაცავად. თქვენ არ გაქვთ სამშობლო და არც შეიძლება გქონდეთ.

მონები უსამშობლოდაც კარგად მონებენ თავიანთ ტრანებს. უფრო პირდაპირ თქვით ახლა მთავარს ხაოქმელი. გაყიდეთ დედა, მამა, უარყავით მშვენიერ გვარი!... (ხანგრძლივი პაუზა)

ელიცო (სამხარეულოში რაღაც გაუფარდა ხელიდან)...

ნიწო (ნიგორებს). უარყავით მეფური გვარი და მონად იქეცით, ტირანებს ფეხის ტერფებს უკაცნიდით მთელი თქვენი სიცოცხლე და დღეცაც უკაცნიდით.

ნით კმარა.. აი, ამიტომ სწორედ თქვენს სახლში, თქვენმა შვილმა უნდა ზღოს თქვენი ცოდვები... ამ სახლში უნდა მოხდეს ის, რაც არასოდეს, არსად, საქართველოში, არ მოხდებოდა.

ელნიკო. ნინო, გაჩუმდი გემუდარები, გეხვეწები, გაჩუმდი, ვინც გიუვარს იმას გაფიცებს, გაჩუმდი..

ნიკო. დაგვანებოს თავი და გავჩუმდები! ლესტანბერი არ დაგანებებთ, თქვენ საზოგადოებისათვის უკვე საშიში ხართ. მე, თვითონ მოვითხოვ თქვენს იზოლაციას!

ნიკო. თქვენ უნდა მოითხოვოთ თქვენი ნამდვილი გვარის აღდგენა, ნესტანს გვარი უნდა დაუბრუნო!

ლესტანბერი (შეშფოთებული). რა გვარის რა გვარი ავიჩემებია ჩემი მშობლები თვალდამწვარი-შვილები იყვნენ, თუ ძალიან უნდა, დაიბრუნოს, ვინ უშლის ხელს?!

ნიკო (გამოაყვარა). თვალდამწვარიშვილები... ბატონო ლესტანბერი, თქვენ გგონია ჩვენ ისევ ბავშვები ვართ? — მოგვატყუოთ კამფეტებით თქვენ თვალდამწვარიშვილები კი არა ხართ, ბაგრატიონები ხართ, თანაც ნამდვილი ბაგრატიონები — ფარავაზიანები..

ლესტანბერი (ყვირის). სისულელეა, ვინ ვიხსნათი — კორია, ზღაპარია.. (უცებ შეიკვალა ეს ზვილი კაცი, გაქანდა და მაგიდის ქვეშ შეიშალა, აქაქალბული იქიდან ხავის) ნესტან! შეილო! არ დაუტყუო მას, ჩვენ გულზეგი ვართ, თვალდამწვარიშვილები. მე... მე საბუთი მაქვს...

ელნიკო (უყრები გამოალო და საბუთს ეძებს). ნიკო, ქალბატონო ელიკო, ბატონო ლესტანბერი, უკვლავ საბუთი ჩვენს ხელთ არის, ნესტანზე უპოთეხად ბაგრატიონთა გვარის წარმომავლობა დღეს არაფერ იყის!

ლესტანბერი. რატომ ის დღე არ დაიწვა თქვენ რომ ისტორიულზე შეგაყვანეთ.

ელნიკო (მთარბენია საბუთი და ნესტანს და ნინოს უჩვენებს). ა, დედა, ა, შვილო, რა ბაგრატიონი, რის ბაგრატიონი, ეს ცნობა ათსცხარასხვიდმეტშია აღებული.

ნესტანი. ეს უკლები საბუთია! როცა გაუღებებს უმაწილო რომანოვები, პაპაჩვენს შეშინდა და გვარი გამოიკვალა. გადაარჩინა შვილები და შვილითაშვილები — ბაგრატიონები თვალდამწვარიშვილებად აქცია. ხოლო 1887 წელს იმის შიშით ეს ამბავი არ გაზეღანებულყო, თვალდამწვარიშვილები ფოლადამებდად დაიწვიეთ.

ლესტანბერი. მაშინ ეს არ იყო სამარცხვინო, ბავშვებს არკმევდნენ: ვლადლენს (ვლადიმერ ლენინს), ლენტაროს (ლენინ და ტროცკი), სტალბერს (სტალინი და ბერია) და კიმ (კომუნისტებისკი ინტერნაციონალ მადადოევი) ახეთი სახელებით ვამაუბრდით მაშინ, დღესაც მკვია ეს ხალხს...

ნიკო. მაშ, ბატონო ლესტანბერი! თქვენს წინაშე ნესტან ბაგრატიონი რომელსაც თავის დროზე უპოლაფერი წარათვის და დღეს ენაც უნდა ამოგლიჯონ პირიდან!

ლესტანბერი (ელკომ გამოიყვანა მაგიდის ქვეშედან და მიჰყავს, გამოეკეცა კოლს და ნესტანს ერუარჩულბა); რაც გინდათ ის ქენით, როგონდ ეს არ გაამხილოთ, ჩვენ ფოლადამები ვართ, ფოლადამები.

ნი.. მე არაფერი გამიგონია, არაფერი ვიცი! (გატყდა კაცი, ერთ წამში შეიკვალა, ელიკოს მიჰყავს როგორც ზღაპარ).

გეორგ სურათი

(ფოლადამების ბინა. ნესტანი კვლავ ტახტზე წვიცს. თავთან წყლით სავსე ბალონი და ქიკა უღდას. ამყერიად თეთრი ზეწური აფარია, თითქოს მკედარი ასენია ფიცრის ტახტზეო. ნინო თავთან უხის, წყალი ქიკაში ჩაუსხა და მიაწვრი. მოსვა და სკაზედ დადგა.

ტახტის ვასწვრივ ჩამწვრიბებულან ახალგაზრდები, შავი სამოსი აკვიათ, ზოგს მკერდზე აწერია შავ ფონზე თეთრად „უნივერსიტეტი“, ზოგს ზურგზე — „პოლიტექნიკური ინსტიტუტი“. ხელში ლოზუნგები უჭირავთ: „ქართული ენა სახელმწიფო ენაა“, „ქართული ენა დედანაა“, როგორც სპაპიო უკრალბი ხშირად იცკლებიან, შემოდინან და გადიან. მაყურებელთა თვალწინ ხან „სასოფლო“ გაილეგება, ხან „თეატრალური“ ხან „აქადემია“, ლოზუნგები ხელიდან ხელში გადადის.

შემოდის ელიკო. შემოჰყავს წარმომადგენელი — გერონტი. წარმომადგენელს უყან მოსდევს ახალგაზრდა, გამოჩრეულად ჩაქმული ვაჟი. ვაჟი გაკორვებულია, გაფაცობებულია. არაფერი არ უნდა რომ გამოჩრჩეს.

ელნიკო. მოხრადნით, ბატონო, ა, მეცხრამეტედღეა ახე ვართ. დაიღუპა ლესტანბერ ფოლადამის პატრონის ოჯახი (სკაი დაუღდა საწოლის წინ, წარმომადგენელი არ დამყდრა).

მარონტი (დაბნული). გამარჯობათ! (ნინო წამოღდა, წარმომადგენელმა ხელი გაუწოდა. მოულოდნელად ნინომ გამოწვილო ხელს ზურგი აქცია, თითქოს ნიშნს ელოდებოდნენო. ყველანი ერთად შეშობნდნენ კედლისკენ, საწოლში ჩალეულმა ნესტანმაკ თავი კედლისკენ მიაბრუნა, მოსულნი სახტად დარჩნენ, ერომანტის გაოცებულნი უყურებენ. წარმომადგენელი დიღანს დღას ხელგაწვილო).

მარონტი (მოკიდა ელიკოს ხელი და ავანცენისკენ წამოიყვანა, სიღუმლოდ). ამითან ლაპარაკი რომ არ შეიძლება, ეს ჩვენ კარგა ხანია ვიცით, მაგრამ არის ერთი ვარემება: აი ეს წერილი... (უჩვენებს წერილს) ამ წერილს მასუბი უნდა გაეცეს. ამის გამო მოვედით. აგერ ხელმომწერლების სია, ესენი, თქვენს სახლში ცხოვრობენ. გთხოვთ დავეცემაროთ და სასწრაფოდ შემიკობოთ..

ელნიკო (ხმალოლა ამოიკითხა რამდენიმე გვარი). ვაჩაი, მძინარაძე... კი, ჩვენს სახლში ცხოვრობენ... ახლავე! აქ მოვიყვანო?

მარონტი. დამ, აქ სჯობია, ახალგაზრდებთან ერთად ვისაუბრებთ. (ელიკო გადის. გერონტი ნაძილადღვი სითამამით მიუახლოვდება სტუდენტებს) კი, ბატონო, ნუ გაცემთ ხმას, თქვენი ნებაა. თქვენ ჩემი არ ვჭერათ, რასაკვირველია, ეს ვიცი. მაგრამ მე ჩემი სუჯილდით არ მოვხუღვარ თქვენთან. მე დამაყვანს, რომ გირჩიოთ — შეწყვიტოს ნესტან ფოლადამე შიშლიობა, თქვენს ნოთხოვრებს შეძლებისდაგვარად დაამაუოფილებენ.

ნიკო (ზურგიტ მდგარი). გადაეცით იმას, ვინც „ჩრქავს“ გვიჩვენებს, რომ დიდი მატყუარა ვინმე ბრანდებია.

ბერძნები (თითქოს ტყვია მოხვდათ, გავარდა გასახელისაყენ, უკებ მობრუნდა, გონს მოგეო, ძალა მოიკრიბა. კვლავ შიადგა ახალგაზრდებს გაუბედავად) მე შემაქციეთ ზურგში, არა უშავს, არ მწყინს... მაგრამ მე აქ მარტო არა ვარ, ჩემთან ერთად თქვენთან სასაბურღოდ მოვიდა, ჩვენი სახიჯადულო მომღერალი, შარშან საკავშირო საეცტრადო ფესტივალში გამარჯვებული ვიკა ზერხაძე ანუ მწიფე ვიკა. ხალხი მას უკვე ხიყვარულით „იურმალა-77“-ს ეძახის.

ბიძ. რა დანაშაულია, გოგონებო, მეც თქვენთან გამოგზავნენ... პარაზიდან პირდაპირ თქვენთან!

დაის, პარაზიდან, თქვენ არ მოგვსმალ!
 პარიზში ხუთი კონცერტი უნდა გაგვემართა, პირველსავე საღამოს დროშებით მოვიდნენ ვიღაცევიდაცეები და გაგვალანდეს, სხვათაშორის მწვენიერი ქართული ენით. იქ საქართველოში, ქართული ენისათვის ციხეში ჩაყარეს ნაწმენდი ქართულები, ხოლო ცხრაშვიდი წლის გოგო ნესტან ბაგრატიონი — საქართველოს მეფის უკანასკნელი შთამომავალი! ასე თქვენს პირდაპირ: „მეფის შთამომავალი“ კვდება, თქვენ კიდეც აქ „სხადვ ვინდა იქ ილოცეს მღერისხართო“... მე ვუთხარი საქართველოში ასეთ „მეფის შთამომავალს“ არ ვიდნობთ-მეთქი. ჩავგვშლეს კონცერტი! საბჭოთა დელეგაციამ შეწყვიტა ტურნი! აქ რომ ჩამოვდელი, მერე ვაფიგეთ: თურმე სტუდენტს ნესტან ფოლადამე შიშვილობს...

ნისბანი. თქვენ ვინ გამოგზავნათ ჩემთან, ადგილობრივმა ხელისუფლებამ თუ იმ „ვილაცვილატეებმა“.

ბიძ. სხვათაშორის ორივემ და მთხოვეს ვადგოგაციეთ: შეწყვიტოს ნესტან ფოლადამე შიშვილობა. მართალი ვიხარებ, აქაც და იქაც ხალხი შემარულია თქვენი საქციელით. რა უნდა მოჰყვეს ამას? რთუ თქვენი სიკვდილი?

ჩემის აზრით, და არა მარტო ჩემის აზრით, ეს დაუშვებელია. ეს უაზრობაა! სხვაგვარი ბრძოლაა საპირო: აი, ისეთი, მაგალითად, როგორსაც ეწვევა ქართული კინო. ქართული თეატრი... ოპერა... საქართველოს სახელი იცით რა შორს ვასტყორცნენ ჩვენმა სახელმწიფომ ხელოვნების მუშაკებზე?..

ვისაც თავის გამოჩენა უნდა, სწორედ მათ მსგავსად, შემოქმედებითი შრომით უნდა გამოიჩინოს თავი და არა შიშვილობით, სახელი და დიდება მხოლოდ შრომით და ნიჭით მოიპოვება და არა სხვა რაშით. მე ასეთი აზრისა ვარ.

ნიმე იურმალა 77-ი, ასე გეძახიან ხომ სიყვარულით?

ბიძ. მაგას არა აქვს მნიშვნელობა.

ნიმე. არა, ამას ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს.

ნიმე. იურმალა 77-ი და მწიფე ვიკა, გთხოვთ დატოვოთ აქაურობა, რაც შეიძლება სწრაფად და არასოდეს დაადგათ ფეხი ამ არემარეშზე.

ბიძ (გერონტის) დავაშავე რაზე, რატომ მერევე ბიან?

ბერძნები. ესენი ყველას ასე ექცევიან...

ბიძ (ჩუმად). აბა, არ წაივად?

ნისბანი. წაბრძანდით, მე თქვენ არ მჭირდებათ...

ბიძ. კარგით, წავედი ასე არ არის საქმი(გაღის), უკებ მობრუნდება ვაფთრებულ(ი) შევარცხნივ მე სხვაზე ნაკლები პატრიოტი ჩემდათავად! (გერონტის)

რა აქვს მების მოთმენა მე არ შემიძლია, მივდივარ! (გაგულსებელი გაღის).

ბერძნები. (მიღი-მოდის დაბნეული, შემდეგ ზურგით მდგარ სტუდენტებს ხმადანლა) დათო რომელია თქვენს შორის...

დაბიძ. მე ვარ.

ბერძნები. მობრძანდით ერთ წაშს ჩემთან! (მოსული წარმოსადგვი ახალგაზრდა ვამოეყო სტუდენტებს და გერონტის გაყევა. მაგლას მიუსხდნენ) ბატონო დავით ონიხმეს მეც თქვენ ხართ უნივერსიტეტის ხამეცნიერო წრის თავმჯდომარე, უნივერსიტეტის კომპიუტერიის კომიტეტის ბიუროს წევრი, მამათქვენ ონიხმემე ჩვენი კაცია, მე რამდენადაც ვიცი. აი, ახლა თქვენ, მორწმუნე საბჭოთა ახალგაზრდას, მოგწონთ თქვენი შეგობრების საქმიანობა?

დაბიძ. იცით, მე მიზიადვს შეგნიერული მუშაობა, პოლიტიკა ჩემი საქმე არ არის...

ბერძნები. ვიციო ჩვენც ეს, იმიტომაც ვამიკვირდა, რატომ ხართ აქ.

დაბიძ. იმიტომ რომ ეგენი ჩემი შეგობრები არიან. **ბერძნები.** შეგობრები? თუ მართლა თქვენი შეგობრები არიან, თქვენს სიტყვას არ უნდა ვადავიდნენ. თქვენ მამაკაცი ხართ და გოგონებმა ადმენი არ უნდა გაგებდნენ!.. პირდაპირ უნდა მოთხოვოთ თქვენს შეგობრებს შეწყვიტოს მუშაობა.

დაბიძ. თავიდან, შიშვილობის დაწყებამდე, რომ მეფიქრა ამაზე, ეგებ მართლა მომეხდინა ვაგულნადღეს უკვე ეს არ შეიძლება. ნესტანი მარტო თავისთავს არ ეუფიგებს. სტუდენტობა მას შეუყურებს, ძალიანაც რომ უნდოდეს, უკვე ვერ შეწყვეტს შიშვილობას...

ბერძნები. მხო, თქვენის აზრით, უნდა მოკვდეს ცხრაშვიდი წლის გოგო!..

დაბიძ. არ უნდა მოკვდეს, ეს უაზროს სიკვდილი იქნება, მე მწაშს მხოლოდ მეცნიერებისათვის სიცოცხლედ და სიკვდილიად.

ბერძნები. აბა, ახლა რას იზამთ, წახვალთ და ისევ იმითინ დადგებით.

დაბიძ. რა თქმა უნდა... (წაივდა და საწოლთან მდგარ სტუდენტებში შეერია. ნესტანი მოწუწებით შესცქერის მას.)

ნიმე (დაცინვით) მეცნიერო! წყალი მოგვითანე!.. (ცარიელი ბალონი მიაწოდა. დათომ მორჩილად გამოართვა ბალონი და ვაგდა. შემოდის ლესტანბერი, ფრთხილად შემოდის, თითქოს მოიპარება. ძალიან შეშინებულია, შეცვლილი, წელში მოხრილი, გატეხილი. წარმომადგენლის დამართხვებუდა უნდა, ხელით ანიშნებს სტუდენტებს გავერიდოთ და კუთხეში მიეჭიდეთო, მაგრამ წარმომადგენელი თვალს მოჰკრავს თუ არა, წამოხტება და ხმაურით შეეგებება).

ბერძნები. ბატონო ლესტანბერო, მართალი ვიხარებ, აქეთ თქვენი იმედით მოვდივარ!

ლესტანბერი. ჩა, ჩუმა! (ბურტყუნ-ბურტყუნით მოღის) რა ვეშეულება, რა ვეშეულება!

ბერძნები (ხმაშალა, რიხიანად) რას ჰქვია, რა ვეშეულება!..

ლესტანბერი. ჩაჩა ჩაჩა (ხელი მოკიდა და მიჰყავს მოვარებულისკენ).

ბერძნები. შეწყვეტს შიშვილობას და ის იქნება!.. ბატონო ლესტანბერო, მე თქვენც ვერ ვცნობთ, ვამოც-

ვლადიმარო, ასეთ ლენტაზებზე ფოლადამეს მე არ ვინახობდი..

ლესტანბერი. ჩჩჩ ჩჩჩ (ყურთან მიუტრანა ტუჩი და ჩასურჩული). არ შეწყვეტს... (პაუზის შემდეგ) თქვენ გერონტი ხართ ხომ? საიდან პროკურატურაში?

ბერონტი (გულითადად). დიახ, ბატონო ლესტანბერო. როცა თქვენთან, ქალაქკომში, ვმუშავობდი, ფოლოლოც ვიყავი, ვიფიქრე ორგანიზაციის წევრად ეგებ ერთი ორი კაპიცი ვიშოვო-მეთქი, მეტი არაა ჩვენი მტერი, პატრონთან ადამიანის საშველი არ არის. მთლად ქერის ორმოში რომ ჩავდო, მაინც შიშხილთი მოკვდება. აი, ახლა, ამ სიბერეში, ვსწავლობ იურიდიულზე დაუხსრებლად.

ლესტანბერი. პირდაპირ მოთხარი, — მთავრობამ გამოგაგზავნა?

ბერონტი (დაიგრბა შეუფერებლად). ახე ვთქვათ, ახე ვთქვათ მე დამაწერეს აი ეს წერილი... ხეერთოდ ეს საქმე... (სტუდენტებისკენ გაიშვირა ხელი) ახა, კარგ საქმეს შექრთამეთა, კომპინატროთა საქმეს მე ვინ მომცემს...

ლესტანბერი (მთლად მოიხარა წეღში, მავიდას მოეფიქრა. ასე კითხულობს წერს) ეს კიდევ რა ამბავია ეს გავაგონა სწორად... რა გვეწველებია... (კიცხალ-მკვდარი დავეგა სკამზე, გერონტის დიდხანს უყურებს გაოცებული). რა ვქნა მა? (უცებ ამოიღო პარტიული ბიულეთი და გერონტის წინ დადო). სხვა ვახს მე ვერ ვხედავ! (ჩურჩულით) მე შევრცხვი შიშხილური პარტიის წინაშე...

ბერონტი (წამობტა). ბატონო ლესტანბერო! როგორც ჩანს, გზიდან თქვენც გადაცადებულს.. რა საქციელია ეს პარტიულ მანდატს როგორ უნდა მოეპყრო არ იცით ამ ხნის კაცმა? გონს მოდით! მოიკრიფეთ ძალა! მოკიდეთ ხელი თქვენს მანდატს და ჩაიფეთ ჩიხეში, მე არაფერი მინახავს, არაფერი ვამიგონია. დანაშაულს ახე მაინც ვერ გამოხსივდითი.. პასუხისმგებლობას ვერ მოიხსნით, თქვენმა ოჯახმა და უნივერსიტეტმა უნდა აგოს პასუხი!

ლესტანბერი. ჩჩჩ ჩჩჩ.. (ახალგაზრდებმა მაინც გაიგონეს გერონტის რიხიანად ნათქვამი გაფრთხილება-მუქარა. უცებ მობრუნდნენ და ლოზუნგებიც მოაბრუნეს: „ქართული ენა სახელმწიფო ენა“).

ბერონტი. თქვენი მუხუღე არ არის პარტიის წევრი?

ლესტანბერი (ჩურჩულით). დიახ, არის...
ბერონტი. ორივენი პარტიის წევრები ხართ, თქვენი შვილი კი აი, ასეთ ამბავშია... ვერა, ბატონო ლესტანბერო, რესპუბლიკის ხელმძღვანელობა ვერ მოაწინებს ამ ამბავს, ვერც თქვენ და ვერც ამხანაგ მხიფთა — აი, ამ ქალბატონის მამას. რაც შეეხება მანდატის დაგდებას. თქვენ უფროლი პარტიული და ორგანოს მუშაკი ბრძანდებით და იცით აღბათ რაც მოპყვება ამას... ადვილად იხვრით მანდატს! ნუ ჩქარობთ. როცა დრო დადგება, წყდებათ მიხედვით ჩამოგართმევენ...

ნესტანი (შეირბა, თავი წამოსწია... თავის წამოწევით თითქოს ნიშანი მისცა, შემოვიდა სტუდენტთა ახალი ცვლა, შემოიტანეს ორგერო უფრო დიდი ლოზუნგი „ქართული ენა სახელმწიფო ენა“. პატარა ლოზუნგებიანები გაეიდნენ.) ნუ ემუქრებით მამას! ეუყუდა მას რაც კირს. ჩემს საქციელზე პასუხს მე ვაგებ — სიცოცხლით..

(მოწყვეტილ დაავადო თავი ბალიშზე და გაყურდა)
ლესტანბერი (ჩურჩულით). ა, ხომ ხედავთ? ჩემს ბრალთა ახლა ეს? ვითომ მართო ჩემი...
ბავშვები. რადობ არ დაამატირეთ თავის დროზე ენტროლოგული „დისიდენტები“ და მათი თანამოაზრენი? აი, ეს რა არის!.. (უჩვენებს არალეგალურ ეურქანს...) შეიძლება ასეთი ლიტერატურა იყიოთ ხოლმე ახალგაზრდებმა?

ბერონტი (ასევე ჩურჩულით). დაპატიმრებულნი არიან, ბატონო ლესტანბერო, თქვენ ეს არ იცით...
ლესტანბერი. მე ვითარით — თავის დროზე.. ძირზე უნდა აღდგვეთოთ უმსჯავსოება თავის დროზე.. პარტიისთვის ყველაზე საშიშო მოძრაობა ეროვნული მოძრაობაა.. ეს იყოდა იმან და თავის დროზე, ძირითევი სიბოდა... თქვენ კი ეს არ იცით! ხამწუხაროლი..

(ხანგრძლივი პაუზა)
საიდან მოიტანა ჩემმა გოგამ აი, ეს შიშხილობა.. იმან ასწავლა, იმისი მოგონილია, ვისი სახელის ხსენებაც კი არ მინდა.

ბერონტი. იქ პირველი დეპატიმრეთ, ბატონო ლესტანბერო, მეტი რა ვქნათ.

ლესტანბერი. მეტი უნდა გექნათ! აწი რადა, მე დამლუპეთ, ეს ახალგაზრდობა დალუპეთ.

ბერონტი (წამოადგა, მანდატი ლესტანბერს მიუტრანა, ჩურჩულით). ჩაიფეთ ჩიხეში, ჩაიფეთი.. (თვით ჩაუღო მანდატი ჩიხეში. შემოდინა დაბარებულნი: ვახაძე, მინარაძე, თხილავა და ქალბატონი ელისაბედაშვილი, ელიკოს შემოაქვს სკამები. მოსულნი გაოცებული ერთმანეთს უყურებენ. არ მოლოდინდ ასეთ ამბავს ფლოადამების ბინაში — ასეთი ლოზუნგები ხელისუფლების წარმომადგენელთა თანდასწრებით!)

მისიხამდაშვილი (ფრთხილად გადადგა სტუდენტებისკენ ნაბიჯი). ნესტან, შვილო, როგორა ხარ!.. (უცებ განკვირდა). ელიკო! ბავშვს შეუსუბება ეწყება?!
ბერონტი (იყვარა). ქალბატონო თამარ, ზედმეტად არ არის ამ საქმეში ჩვენ კარგად ვიცით, რამდენ დაეწყება მას შეუსუბავ და სხვა რამეც. მოზრანდობაქ, მაგდასთან, და თქვენს ნამოქმედარზე აგეთ პასუხი!.. „შეუსუბება ეწყება“.

(მავიდას მუხუღენდენ ყველანი, გერონტი ფეხზე დგას)

აი, ეს წერილი, რომელსაც თქვენი სახლიდან ხუთი კაცი აწერს ხელს...

მისხაბაძე. აქ ოთხი არიან, ბატონო გერონტი, მე-ხუთე ვალდებულნი სიმპოზიუმზე გაუფრთხილა მოსკოვში, ვალდებულნი ვაყლია..

ბერონტი. ვალდებულების საკითხი გარკვეულია, მან დარეკა, რომ წერილისთვის მის მავიჯრად სხვას მოუწერია ხელი.

ეს წერილი თქვენი ხელმოწერით გავიდა სახლგარეეთ. დაიხუტა იქ, ვალდებულენ რადიოთი ყოველ საღამოს... მოთხარით ახლა, როგორ მოვქცეთ, რა ვქნათ. სახლგარეეთელმა კორესპონდენტებმა არ გვითხარა ნესტან ფოლადამე შიშხილობო, ჩვენ ეს არ ვიცით? რა საჭიროა ამისთვის სახლგარეეთ წახვლა ეს გოგო არ წყვეტს შიშხილობას, ჩვენი წარმომადგენელი უკვე ორჯერ იყო მასთან, არ ესმის ჩვენი, რა ვქნათ, როგორ მოვქცეთ? მართლად ქართული ენისთვის შიშხილობს? მე თქვენ გეკითხებით, —

კუდამაქდარ ხალხს: ქართული ენისთვის შეიძლება ადამიანმა შემოიღოს გამოცხადოს? მე მესმის როცა უსამართლო დასჯილი პატიმარი შემოიღოს, როცა ადამიანს სიკვდილი გადაუწყვიტეს სამართლიანად, მაგრამ მაინც აცხადებს შემოიღობას, ეგებს ხელისუფლებას ერთი-ორი დღის სიცოცხლე გამოვტაცაო. როცა უსამართლო დაპატიმრებულ ვინმეს, და მის დახატვად, მხარდასაუბრად აცხადებენ შემოიღობას, ვთქვათ, ირლანდიაში, ან შოტლანდიაში..

ენისთვის, ლიტერატურისთვის, ისტორიისთვის; ალგებრა-გეომეტრიისთვის შემოიღობის გამოცხადება, შე არ ღვინისი არ არის წრფელი აზრი ამაში. შემოიღობს კი? ეგებს ლამაზობით მშვენივრად მიირთმებს შემწვარ-მობზაკულებს... ხაზგადობას კი ატყუებენ. რაღა დავიშლოთ, ბატონებო, ახეთი ევვიც არ ხეობას..

შესტანბმრი. ნეტა მართლა ასე იყოს ლამაზობით შემწვარ-მობზაკულებს მიირთმევენ ჩემი შვილი... უნებურება ის არის, რომ სურვილი რომც გაჩნდეს, ამის ნებას არ მისცემენ, აი, ენენი სულ აქ არიან, ლამაზობით მორიდებენ.. უდროოდროს მოზობლებსაც კი არ გავშვებენ მის ოთახში.

ბერონები (საიდუმლოდ). ეგებს ვინმე უუვარს და იმითმ შემოიღობს?

შესტანბმრი. დანამდვილებით ვიცი, ბატონი გერონტი, სიყვარული არ არის შემოიღობის მიზეზი. ბერონები, აბა, მაინც და მაინც ისაა, რასაც არავფერი უყვალეხა!

შესტანბმრი. ხაშუხარაკი ის გახლავთ... ბერონები (მოკლუშა). მაშინ უფრო რთულდება საქმე (წამოღდა, ჩაფიქრებული ბოლოს სცემს, ლესტანბერიც წამოღდა, სხვებიც წამოღდნენ)... იხიცი კი მოთხრეს, რომ 14 აპრილს, როცა გამართება უნაძლევის ხაბუოს ხეობა, ხადაც კონსტიტუციის პროექტი უნდა დავამტკიცოთ, სტუდენტები დემონსტრაციის გამართვას აპირებენო.

შესტანბმრი. არ ვიცი, აი, ამათ კითხვით..

ბერონები. აქ, თქვენს ხაზში, გადაწყდა დემონსტრაციის გამართვა, ჩვენ ეხეც ვიცი!

შესტანბმრი. შეიძლება.. შე არ ვიცი, ვინაიდან ეს ჩემი ხაზი არ არის, მე ხაზი არა მაქვს, და შევიღო კარგა ხანია წამართვებ. ჩემი ხაზი და ერთადერთი კალაშვილი სტუდენტთა ხელში გადავიდა. ეს ამ პატრიანმა ხაზმა იცის... მე და ჩემი ცოლი აქ მხოლოდ დამეს ვათვით და შევილს შორიდან ვუუუარებთ...

(შემოიღან უსინათლონი. საშინი არიან, — გოგონები. ერთი მათგანს მხარბილიც კიღია ჩონგური, ერთ-ერთი წინ მიუძღვით, ჭობის კაუნ-კაუნით მოდიან.)
ა, შეხედეთ!. ასეა ხელ... ჩემს ხაზში ვინ შემოდის, ვინ გადის, კაცმა არ იცის.. (წინ გადაუღდა).

თქვენ ვინა ხართ?
პირველი უსინათლო. ჩვენ უსინათლოთა ხაზგადობიდან ვართ...

შესტანბმრი (გერონტის). ა, ბატონო, ხომ ხედავთ ხანამდე მივიდა ხაქმე, რა შემიძლია ახლა მე..

ბონდი (გამოეყო სტუდენტებს, უსინათლოებთან მივიდა). ეხენი ჩვეთთან არიან!. (მოკიდა ხელი და მიპყავს).

მეორე უსინათლო. დიას, მხარს უუბერთ ნებთან ფოლადამეს.

შესტანბმრი. ბრები და ურუბი გავალდა სწორედ!. ეხენიც აქ არიან..
მესამე უსინათლო (მიიბახა ლესტანბერისკენ).
უვალდური შეგვიძლია სამშობლოსათვის..

ბონდი. მოზარდით, ნებთან ფოლადამე აგერ წევს ბერონები. ერთი წუთით, თუ შეიძლება (უსინათლონი შეჩერდნენ), დიდ ბოდიშს მოვიხიდი, რომ თქვენს ხაქმეში ვერევი, მაგრამ მე როგორც ხელისუფლების წარმომადგენელს, მაინტერესებს. პირველი. მართლა უსინათლონი ხართ, სულ არავფერს ხედავთ? მეორე. რითი შეგიძლიათ თქვენ, უსინათლონი, დაუხმაროთ მოიშვილდ ნებთან ფოლადამეს?
პირველი უსინათლო (გამოჯავრებით) პირველი.. მართლა უსინათლონი ვართ... შეგვიძლია ვაჩვენოთ სახუფთავი. (ამოილო და უჩვენებს, დანარჩენებმააც ამოილეს).

ბერონები (დაიბნა). არა! არ არის ხაქირი..
პირველი უსინათლო. მეორე.. ჩვენ შეგვიძლია დავუხმაროთ მოიშვილდ ნებთან ფოლადამეს, რა, როგორ.. (მხარბილიდ დაკიდებულ ჩონგურზე მიიბარჯვა და დაიწყო სიმღერა: „დუკარით რომ ძველს ხანჯალს ეღდა ეცეს“... მღერინა გატაცებით, შთავიწინებით. ერთხმად დაიპყრეს ახალგაზრდების გულეში.)
მესამე (წამოღდა). მადლობთ, გოგონებო! მადლობთ!. (ისინი სათითაოდ მივიდნენ ნებთან და ხელის ფათურით გამოხატეს თავიანთი პატივისცემა. დადგნენ საპატიო ყარაულში.)

შესტანბმრი (გერონტის). ტელევიზორის ჩართვის ნებას არ იძლევა; ამათ სიმღერას კი უხმენს, — (დაკინებით) პატრიოტებია!.

ბერონები. პატრიოტები! მმ.. სასაცილოა პირდაპირ!

ენენა პატრიოტები?..
თქვენი შვილია პატრიოტი და სხვა არავინ?
შესტანბმრი. რას ბრძანებთ! არც მიფიქრია!..

პირველი ენენი რა პატრიოტებია-მეტქი..
ბერონები. ნინო მზეთია პატრიოტი და როლანდ ივანეს ძე არა? არ ვიცი მე ამას რა მოჰყვება!..

ჩესტუბლიის ხელმძღვანელობამ უვლა ხერხს მიმართა უვლა დონისძიება იხმარა კონსტიტუციის იმ მუხლის უცვლადად დასატოვლად... რას ვინაშთ, ძალა აღმარის ხნავს!.. მაგრამ ჩვენ აქ ამისთვის არ შევკრებილვართ... აი, ამ წერაღს უნდა გააცეს მასხუნი და ვიწყუთ! (პაუზა).

ბატონო გენადი ვარჩხე, თქვენგან უნდა დავიწყოთ, თქვენა ხართ შთავარი. უველა გაცოცხლებია თქვენი საქციელით, თქვენი ხელმწიფერა იყო მოულოდნელი და საწყენი.

გენადი ვარჩხე იცნობს მთელი რესპუბლიკა. უველა დაწესებულების კარი თქვენთვის დიაა, ცეკაში, მინისტრთა საბჭოში, თქვენ შეგიძლიათ ნებისმიერ დროს მიზარდნელი და ითხოვოთ, გენავთ, მოითხოვოთ რაც მოგესურებათ. მე არ ვიცი კიდევ რა გინდათ! რითი ხართ უკმაყოფილო, რას მივარყო, რბილად რომ ვთქვათ, თქვენი არაკეთილმჭენელი ხელმწიფერა.

მარჩხე (იშეშუნება, წრილობებს სკამზე). იცით.. არ არის ხაქირი აქ ამაზე ლაპარაკი. მე თვითონ ვნახე იმის და იქ ვილაპარაკებთ.
ბერონები. თქვენ კი ნახათ. მაგრამ იხ არ ვნახ-

ავთ თქვენს... იმან გამოგზავნა სწორად თქვენთან, რომ ვითარათ ყველაფერს საზღვარი აქვსო.

პანამ (შეშუთად). უშუალოდ იმან გამოგავაწვანო?

პერონტი. დიახ, უშუალოდ იმან!

პანამ (პაუზის შემდეგ). მაშინ... ნე იძულებული ვარ სიმართლე ვთქვა.

პერონტი. არ სიმართლე? არ მითხრათ ახლა ჩემი ხელმოწერა არ არისო.

პანამ. არა, როგორ არა, ხელმოწერა ჩემია, მაგრამ ძალით მოწაწრინეს ხელი.

პერონტი. ძალით?... (სტუდენტებში ფხუქუნ-ფხუქუნით ატყდა.) როგორ თუ ძალით, ბატონო გენადი, ძნელი ამის დაჭერება. თქვენ ღმრთივით ვაყავი, ერთი ციქვა მხედის გავომ გაიძულათ ხელი მოგეწერათ?

პანამ. ასე იყო და რა ექნა?.. მე მოწმეობიც მუაყ... ლიფტში მოხდა ეს საწუხარო ამბავი. მეზობლების თვლინ მომაცუნა შეურაცხყოფა. შენ რა აკადემიკოსი. რა საზოგადო მოღვაწე ხარ, როცა შენს ხახში ცხრამეტი წლის გოგო შემშობობს. უკვე მე-15 დღე გადის, ლიფტით მის ბინას დილა-სალამოს აუღლ-ჩაუღლი, სანახავად კი ერთხელაც არ შესულხარო. შეჩრტყვა. გავწითლდი, გავკეთილდი, უარხის რამ არ მითხრას-მეთქო ვიფიქრე და ვთხოვე თუ რა-მე ხელმოსაწერი გაქვს, მომეცი და მოვაწერ-მეთქი. მართლაც. იმ წამს ამოიღო ის წერილი და ხელი მომწერა. არც წამიკითხავს რა ეწერა შეგნით.

პერონტი. ასეც ვიცოდით ე. ი. თქვენ უარპყოფთ ხელმოწერას.

პანამ. არ ვციც ახლა, (ნიწოს შეხედა) რახან მოვაწერე. მართლაც ვარ ეს აკადემიკოსი და მევალება მოკალაქეც წესიერი ვიყო.

პერონტი. ბატონო გენადი, მე თქვენ პირდაპირ მითხრათ, მართო რომ უოფილიყავით, თქვენთვის, მოაწერდით ამ წერილს ხელს.

პანამ. რა თქმა უნდა, არა!

პერონტი. აი, ხომ ხედავთ, გოდაბრელიძის ნაცვალად სხვას მოუწერია ხელი, ბატონი გენადის ნაცვალად. ფაქტიურად მხედის გოგოს მოუხუტუებია ხელმოწერა. აი, ასეთ უახსუხისმგებლო ტექსტს ვადმოსცემენ საზღვარგარეთიდან და ხალხს ეს სიმაართლე გვგონია.

ნიწო. არ არის სიმართლე? კონსტიტუციიდან რომ ქართული ენა ამოიღეთ — არ არის სიმართლე? ნესტანი რომ ოცი დღეა შემშობობს — ესეც არ არის სიმართლე?

თხილპაპ (წამობტა). არის სიმართლე, როგორ არა!.. მაგრამ...

პერონტი (პირში ეცა). რა მაგრამი — არ სჭირდება ამით თქვენი დაცვა; თქვენ ქართველი მწერალი ხართ, რუსთაველის ადგილი ვაკავითა ნაცვალად იმისა, რომ წეროთ „ვეფხისტყაოსანი“, სისულელეებს წეროთ და ხელს აწერთ. რუსთაველი მოაწერდა ამ წერილს ხელს? — არ მოაწერდა. იმიტომ რომ ის რუსთაველი იყო, თქვენ კიდეც თხილპაპ ხართ.. რას ვიზამთ. — ასეთი უოფილა ქართველი ერის ბედლი..

ნიწო (წინ გამოვარდა). მერე? ვინ არის ამაში დამნაშავე. — თქვენი რუსთაველების, ბარათაშვილების, კავკაზაშვილების ძლელბა 1807 წლიდან დაიწყო, 1917,

21, 24 წლებში საქართველოს რჩეული შვილები, მეთოდურ განადგურებას მიჰყავით ხელი, 1924 წელს ვაგონობით დახვრიტეთ ისინი. ხან შეთქმულება დაახრადეთ, ხან ტროცისტობა, ხან კულაკობა, ხან მიტლირის აგენტობა და 1926, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100 წლებში საბოლოოდ მოსხეთ ნამდვილი ქართველობა. ხელთ თხილპაპ შეგრაჩო და ახლა დახციით მას..

ნიწო (ლესტანბერი და ელიოპ წინ გადაუდგინე). კარგი, ნინო! ჩვენ გვეცი პატივი, ნესტანი შეიბრაღე!.. (წაიყენეს) კარგი დაწუნარო, ჩამოუქეკი ნესტანს აქ...

პერონტი (დაღრთხა). რა ვთქვი ასეთი, კაცო, რამ გააცეცხლა ეს გოგო!.. მართალია, დიდ პატივს სცემენ მამამისს, მაგრამ როგორც ჩანს, სავაგებო ზომებიც დაბვიწროდესა...

თხილპაპ. ბატონო გერონტო, რაც თქვენ ახლა ბრძანეთ ჩემს შესახებ, ეს თქვენი სიტყვებია, თუ იმის.

პერონტი. თავი დაანელო იმას!.. აღიარეთ დანაშაული და სახელი შეგამსუბუქდებათ.

თხილპაპ. რა დანაშაული? ღმერთო ჩემო, ჩემი დანაშაული ის არის, რომ ქართველი მწერალი ვარ, სხვა დანაშაული არაფერი მიმიძღვის.

პერონტი. მამა აბრამის ბატკანი რატომ მოაწერეთ ამ წერილს ხელი.

თხილპაპ. აგერ არის ეს გოგო, ჰეგობრო, ბატონო — მკვიდე და მითხრა თქვენს მივობრის, მეზობლის ლესტანბერ ფოლადამის გოგო თხუთმეტი დღეა შემშობობს ქართული ენისათვის, თქვენ ქართველი მწერალი მის დასაცავად ხელს არ მოაწერთო?.. მომეცა ახლაგარდების და მოვაწერე.

პერონტი. ე. ი. სინდისში ჩავაგდეს!..

თხილპაპ. ასე გამოდის.

პერონტი. თქვენი სურვილით არ მოაწერდით ამ წერილს ხელს..

თხილპაპ. არა, არ მოვაწერდი, ვინაიდან მე არ მქნას ასეთი ბრძოლა! ვიწმინდი, ვიწმინდი და მოვკვდები, მერე რა?.. რა შედეგი ექნება მას?.. ეს ხომ უარყო ბრძოლაა?..

ნიწანი. შედეგისათვის მე არ ვიწმინდი... შედეგით ავიჩემებიათ შედეგის უხათოდ სარგებლობა უნდა ნახოთ... შედეგი ვინადა ახლავე, ამჟამად... არ იქნება ასე უცებ შედეგი. შედეგი იქნება ერთი საუკუნის შემდეგ! ჩვენ ამისთვის ვიბრძობთ, არ შეცვლიან კონსტიტუციის სამოცდამეოთხეტი მუხლს? არ უფრო ხარ, ჩვენ დავიბოცებთ ამ საქმისათვის! დიე, გვეწონთ თქვენ ეს უარობა, ამით არაფერი შეიცვდება!..

მძინარბამ (დაუყოხბავად წამოვარდა). იცით, მეც ძალიან უხარხულ მდგომარეობაში ჩამაყენეს, ტექტი სერთოდ არ მინახავს. სუფთა ქალაღღე მოვაწერე ხელი. არც მიფიქრა თუ ლესტანბერ ფოლადამის ოქამბინს ჩამე სხვათი იყო მოსალოდლო...

ლესტანბერი. ბატონო გერონტო, ძალიან გთხოვთ მე მამაპიტიც ეს ხალხი. გადაეციოთ ხელმძღვანელობას, რომ ყველაფერი ჩემი ბარალია, ჩემს გამო, ჩემი ხათრით შევიდეთ უცდომაში საპატიცემულო აღმარებში. ძალიან ვწუხვარ ამას და გთხოვთ, ამასუხი მე მაგებინოთ.

ნიწო. მეც დიდი თხოვნა მაქვს თქვენთან, პა-

ტონო გერონტი, ქალბატონი თამარი (მივიდა, მხრებზე დაწყო ხელები ელისაბედშვილს) ჩემი კარის მეზობელია. ნებსანი თითქმის მის ხელში გარდაილია, ბუნებრივია, მისგან მხარდაჭერა და თანაგრძნობა; **ბერონტი.** მერე? ვინ უფლოს მხარდაჭერას და თანაგრძნობას. ამერიკის პრეზიდენტს რატომ უჭყავინს წეროლს ბულაღტერი ელისაბედშვილი, ჩვენ ეს გვაპყრევებს. აქვს ახლა ვითომ საქმე თავის საწარმოში ელისაბედშვილს ისე მოვაგებულო, ამერიკის და ინგლისის პრეზიდენტებთან სალაპარაკოდ სცალია? არა აქვს, ბატონო, არა!...

ელნიკი. აი, სწორედ ესაა მაქვს სათხოვარი თქვენთან, ბატონო გერონტი. თურმე რევიაზია დავცა თავს და ორი დღეა ხუფს ზდიან საყოფად ქალს მაგ ხელმოწერისათვის.

ბერონტი. ამა რა გეგონათი იქნება რევიაზიაც და სხვა რამეცა იქნება აი აგერ მინარჩამდე თავის პირობით თქვა სუფთა ქალაღღე მოვაწერე ხელიო. თავის სამუშაო ადგილზეც ახეა აღბათ. სუფთა ქალაღღეზე აწერს ხელს. არ შევამოწმით ახლა მისი სანქციონობა?... დასკვნა: მართალია ჩაიწერა თქვენი ნაამბობი, შედგება სათანადო ოქმიც, მაგრამ ეს არ გვაქმარაფილებს, საითაოდ ყველამ უნდა დაწეროთ ახსნა-განმარტება, თუ რატომ მოაწერეთ ხელი აწეროლს, ვინ გაიძულათ და რამ გაიძულათ ხელი მოაწერათ. თავისუფალი ბრძანდებით.

(ყველანი გადიან. ლესტანბერი და ელაკო ბოდამებით მიაცილებენ მეზობლებს).

ბერონტი (თავზე დაადა ნესტანს). აგერ, თქვენი თვალთ ხომ ნახეთ თქვენი გმირები, ამათთვის შიმშილობ, შვიდო? ღირს ამათთვის ადამიანა თავი გასწიროს?... დაანეზე თავი შიმშილობს და ერთობლივად ვაკეთოთ საერთო საქმე.

ნესტანი (წამოსწია თავი). თქვენთან ეოფნას სკვდილი მისჩვენია... (თავი მიაბრუნა).

ნინო. ეს საერთო აზრია! (ზურგე შეაქცია, სტუდენტებმა ზურგი აქციეს. გერონტი აქეთ-იქეთ იყურება, შედგე თავი გადააქანა, სტუდენტთა ზურგებს ქედმაღლურად შეხედა ერთხელაც და გავიდა).

მ ე ო რ ა მ ო მ მ ე მ ე მ ა

მისამე სურათი

(როლანდ ივანეს ძის სამუშაო ოთახი. გერონტის მოკაყანს ლესტანბერი, ხელი ჩაუვლია და წინ მოუძღვის)

ბერონტი (საიდუმლოდ, ჩურჩულოდ). თქვენთვის არის მოსულთ საგანგებოდ ან გვიან, ხომ ზედვთ თანაშემწეები არ არიან... უფრძანდით...

ლესტანბერი (ძალიან შემინებულად). ეგებ არ იყოთ საქირი... რა პირობით შევიდეთ...

ბერონტი. კაცო, ხომ შევთანხმდით ჩვენი შენიგნდოდა შეხვედრა მასთან და ა, ეს შეხვედრა, რატომ უყომანობ, მე არ მესმის!...

ლესტანბერი. გერონტი, დაგავიწყდა მე ვინ ვარ?! მე ხომ ვიცი, რომ მას უნდა ჩემთან შეხვედრა და არა მე! რა უნდა ვთხოვო მე. რა... დაღუპული ვარ,

გათავებულია ჩემი საქმე.. კონსტიტუციას მაგე ვერ შეცვლის, სხვა მე არაფერი მიშეულის...

ბერონტი. შედი, რომ გეუხებები, შედი, აღნახე საქირი...

ლესტანბერი. მითხარი მართალი, თუ თვითონ დამიძახა, უფრო თანამად შევალ. უფრო წესიერი იქნება ეს შეხვედრა. მე ჩემი ნებლით ვერ გავხედავ მასთან შეხვედრას, პარტიას ვუღალატე, საქმეს ვუღალატე; ვერ შევქელი საკუთარი შვილის აღზრდა, რა მაქვს სხვათთან სადიდგულო..

ბერონტი. სადიდგულოდ მე შენ აქ არ მომიყვანინახარ! რამდენიმეჯერ მთხოვე, როგორმე როლანდ ივანეს ძესთან შემახვედრეო. მეც ავდექი და ვუთხარი. შენთვის საგანგებოდ მოვიდა კვირა დღეს, დამით, ამხელა კაცო სამსახურში, ეს კიდევ აქ დგას და მევაძვება.

ლესტანბერი. მე შენთვის არაფერი მთხოვია! ბერონტი. ნუ შეხვდები, წადი!.. შევად და ვეძებო არ შემოვიდა-მეთქი არ გააპირა საქმე?

ლესტანბერი. მაგას როგორ ეტყვი, კაცო?..

ბერონტი. ამა რა ვქნა?..

ლესტანბერი. კარგი, შევიდო... მე ვთხოვე მიღება ხომ?

ბერონტი. ამა, იმას შენთან რა საქმე აქვს შენი უზრდელი ბავშვი საქმიელს არ კამს, რა სახელმწიფოს გადასაწევებია.

ლესტანბერი. მართლაც, მართლაც! რა სახელმწიფოს გადასაწევებია ჩემი უზრდელი ბავშვი თუ საკმიელს არ კამს!.. ვაიმე, ვაიმე რა დღეში ჩამავდე, ნებსანი, შე უფუღმართად დადაბებულო, რა ვქნა, კაცო!.. შევიდი, კარგი, მა!

(როლანდ ივანეს ძე ღიმილით შემოხვდა. ძალიან უბრალო კაბინეტია, ყველზე ჰკიდია ლენინის პორტრეტი. დასხდება. როლანდ ივანეს ძე ლესტანბერს მიჩერდა, ეოვლებდა საუბრის დაწყებას.)

დახა... მე... ვითხოვე მიღება... მოვაცდიეთ სახელმწიფო საქმიებს... რა ვქნა... ერთადერთი შვილი მე-ღულებ... (უცებ ენა ჩაუვარდა, ცრემლი მოაწვა თითქოს ყელიდან უნდა მოსკდესო, დაამუნჯა კაცი ცრემლმა. სხედან უბრაოდ. უხერხული პაუზა).

როლანდ ივანეს ძე (დაუყვავა). კარგით, დაწყნარდით, დამშვიდდით... რატომ გეღუებათ მერე?.. უფრო სწორად, რატომ იღუებათ თავს? ბრძანეთ, მე გესმენო.

ლესტანბერი. უკვე ოცდამეათე დღეა, მიყვებო, როლანდ ივანეს ძე... ექიმები ამბობენ შიმშილობის გაგრძელება აღარ შეიძლებაო.

როლანდ ივანეს ძე. ნუთუ მართლა შიმშილობს მართალი ვითხარაო, ძნელი დასაჭერებელია!.. სამ ინსტიტუტს — საკავშიროს, დავკითხე, თუ ყოფილა ვინმე, რომელმე ქვეყანაში, სადმე, რომელიმე ქალაქში, დედამინის რომელიმე წერტილზე ადამიანი, ვინაც მოზობლოერი ენისათვის, ვთქვათ გერმანული, ინგლისური, ბერძნული, იტალიური, რუსული და ა. შ. ენისათვის შიმშილობა გამოეცხადებინოს. არა, არ ყოფილა, მომიგებს. მსგავსი რამ თურმე ინტორიან არ ცლებ.

მეტსაც ვეტყვიო. მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ მომავალ საუკუნეებშიც საეკოლო, ვინმემ მოზობლოერი ენისთვის შიმშილობა გამოაცხადოსო. აი, ასეთია

ვითარება. თქვენი შვილი კი, ბატონო ლესტანბერო, შემოიღობს, ეს უკვე ვაგოს საზღვარგარეთში, დელავს სტუდენტობა, ინტელიგენცია... ენისთვის, ლიტერატურისთვის, ისტორიისთვის, ალგებრა-გეომეტრიისთვის შემოიღობის გამოცხადება ნამდვილად დაუჭერებელია! რაც შეიძლება — არ არის წრფელი აზრი ამაში, ახა დაუფიქრდითო!.. ეს უპედაგოგიკური სახეობის მოპოვებისთვის კეთდება. ახე არ არის? სხვაგვარად ვერ ამხსნია წინა მხედის და თქვენი შვილის საქციელი, რა უნდათ, რა?.. ქართულ ენას რა სჯირის მხედის და ფოლადადის დასაცავი, მას იცავს საბჭოთა კავშირი — მსოფლიოში უძლიერესი სახელმწიფო.

ქართული ენა დიდი ენაა! რუსთაველის ენაა!... მასზე უკეთესი ჩვენ არაფერი გაგვანია, მაგრამ ამოიღეს კონსტრუქციადან, ეს ცხოვრებამ მოიტანა, ეს რადიკალური კანონოშემცველობა, ისტორიული ზუსტობლობა! ჩვენზე არაფერი არ არის დამოკიდებული. ჩვენ არაფერი შეგვიძლია. გვეუბნებიან, რომ ძველ კონსტრუქციასში შეცდომა იყო გაპარული და გამონაკლისი და შევხვდით სხვათა და სხვათა მიწვევით ვაწყო. ახალად კი უნდა რესპუბლიკა, უნდა ენა უნდა გაანახარდეს, „სახელმწიფო ენა“ არსად საბჭოთა კავშირის არც ერთი რესპუბლიკის კონსტრუქციასში არ ჩაიწერებოდ. ახე ჩათავსე საჭიროდ. რა ვქნათ ახლა, თქვენი გოგოს შემოიღობა, რას შეცვლის ვითომ? — არაფერს.

ვერ გამოვიდა, ნუთუ უპედაგოგიკური არგუმენტი, არ-ნახელი, უნიკალური, ენით გამოუთქმელი, მინცა და მინცა ამ ჩვენს პატარა რესპუბლიკაში უნდა მოხდეს? რა ვქვითა მადლა, იქ, მოსკოვში, რითი ავსნათ ეს შემოიღობა?..

ძეგლს დავუდგამ ქართულ ენას შუაგულ თბილისში, ნამდვილ ძეგლს ოღონდ მიატოვებ. ნუ დამაბრუნებო!

ლესტანბერი (იტალიელი) ძეგლს?

როლანდ ივანეს ძე. დიახ, ძეგლს, შევკავშირებ უკვე 30 უპედაგოგიკურ მოქმედებას.

თქვენ იცით, რომ დედამიწის ზურგზე არც ერთ ქალაქში არ არის ასეთი ძეგლი, თბილისში იქნება! ბებუბები ვერ შეივარდებიან მე სამშობლოს სიყვარულში.

მაგრამ მე სამშობლოს სიყვარული სხვაგვარად შევინის ტანისთვის, ხალხში კოპულარობისთვის სამშობლოს ვერ გავყვით.

თქვენი შვილი კი სამშობლოს ყიდის იმისათვის, რომ სტუდენტობა ტაში დაუკარას!.. სხვა ახსნა მის საქციელს არა აქვს! თუ თქვენი გოგოს მეგობრები, წინა მხედის მეთაურობით, უყრად არ იღებენ ჩვენს გამდებებულ რჩევებს, სხეწვა-მუდარასაც კი, თითქმის პარალელ, უმაღლესი საბჭოს სეისის ვასნის დღეს, მანც გამოვლენ ქუჩაში, მაშინ... თქვენ უყოფილი პარტიული მუშაკი, ორგანოს მუშაკი ბრძანდებით და იცით, რა მოუყვება ამაში...

ეს ახალგაზრდები კი ჩვენი შვილები არიან, ჩვენ ისინი როგორ გავწიროთ!..

ლესტანბერი. დიახ, ამისთვის ვარ მოსული, მათ საქმიანობას შეიძლება უარყოფილ შედეგს მოჰყვებ, სკოლს დროზე უკუთარ აწოლაცია, როგორც მათი იმედური მეთაურები სხედან ციხეში, ისინიც ჩავხვებით და მოიხვედნენ საზოგადოებას...

როლანდ ივანეს ძე. უბედურება ის არის, რომ ახლა არ შეიძლება. ეს განხილვები, მღელვარებები, დელეგაციათა გაწვანა უნდა დამთავრდეს. მანამდე თქვენ უნდა დაგვეზაროთ, თქვენ, მამა ხართ და ზომები უნდა მიიღოთ.

ლესტანბერი. მე არ მიჭირებენ, მღანდაღენ და მითხვენენ. არც ერთი სიტყვა არ ესმით ჩემი! როლანდ ივანეს ძე. ახა რა ვქნათ, ჩვენ რა შეგვიძლია ვილატა თავის სახლში საქმელს არ ვაქვით, მანვე საბჭოთა კანონმდებლობაში არაფერი სწორია! ლესტანბერი. მართლად ბრძანდებით. ხელისუფლებამ რა ქნას თუ ადამიანი თავს ძალით იკლავს საკუთარ სახლში... მოკვდება და მოკვდება, რა ვქნათ ახლა!..

როლანდ ივანეს ძე. არა, ბატონო ლესტანბერი, ვერ დაგეთანხმებით ამაში. ეს ძველი მიდგომა ადამიანისადმი. თქვენს თაობას ბრალი სწორედ ამაში იდება.

როგორ თუ მოკვდეს? ადამიანი მოკვდეს და ჩვენ — საბჭოთა ხელისუფლება ამას გულგრილად შევუკნობდითო!.. თქვენ შვილზე, ნებისა ფოლადმდე, დღეს მეთელი მოსული დამარტობს, არ შეიძლება მისი სიკვდილი რაც გინდათ იღონეთ, შეაწყვეტირეთ შემოიღობა, მოახდინეთ შემოქმედება. მამა ხართ, გამოცდილი პარტიული და ორგანოს მუშაკი, უნდა შეძლოთ ეს, არ ვიცით, რაც გინდათ იღონეთ და აღკვეთეთ უმსგავსებელი!

ლესტანბერი. გამრიცხეთ პარტიიდან!.. ჩემი მეუღლეც გარიცხეთ, ის დამსახურებული პედაგოგია... ეგებ ანა ვაშლილი შედეგი, სინდისი ჩააგდოს ჩემი შვილი. მის მეგობრებზეც რაიმე ზეგოქმედება მოახდინოს. ამით ორ საქმეს გააკეთებთ: ერთი რომ დასაქმდეთ ადამიანებს მართლა დასჯით. ჩვენ, ნებისა ფოლადის მოხლები დასაქმებები ვართ, სახტკად დასაქმებები!.. ამით მორალურად შეუტყავთ ხელფესს მოკავსე უმარტივლებსაც.

როლანდ ივანეს ძე (ხალეირდა, გაიარ-გამოიარა კაბინეტში). პირიქით ხომ არ აქობებს? ხომ არ დაგვინაუროთ? აი, აგერ მიღებს თქვენი პარლა ხქ-ქი! ჩვენ მას ვადავხედოთ. უსამართლობაა თქვენს მიმართ ჩადენილი. — ნაადრევად გავიშვებს პენსიაში. არის აზრი რომ დაგაბრუნოთ ჩვენს რიგებში, — თქვენს ძველ სამსახურში, ვანყოფილების გამგედ-ახლა ახეა საქარო.

ლესტანბერი. აა... მშ... (ენა დაება).

როლანდ ივანეს ძე. მე მგონი ეს უფრო იმეორედებს თქვენს შვილზე, ვიდრე პარტიიდან გარიცხვა.

ლესტანბერი. რა თქმა უნდა... (შეწყვეტა ფორი-აქი, გონს მოგო) რა თქმა უნდა, იმეორედებს, ბოლომდე და ბოლომდე, ძალით შევაწყვეტირებ შემოიღობას! როლანდ ივანეს ძე. მე უკვე დღის მჭეროდა პარტიის, მე მართლა ის ადამიანი ვარ, ვინც საკუთარი მშობლები უარყოფს და პარტიის მუშაკი, თქვენის წყალობითი უარყოფს პარტია ერთგულებას ერთგულებით მიხდის. (წამობტა, ავანცენაზე გამოვარდა, დიროწა და ხელელი მაღლა დააყარა) დალოცოს პარტია შენ და ქალღმერთი ძალი. აქვთ მოვდიოდ იმის შიშით, რომ პარტიიდან გარიცხვა შემეჭრებოდა, უკან ვბრუნდები ვანყოფილების უფროსი...

(როლანდ ივანეს ძე სცენის სიღრმიდან გაღიმებული ვასტყვის დამხობილ ლესტანბერს... გერონტის

მოკავს ვაჩაძე, თბილავა, ელისაბედ-აშვილი, მძინარაძე. მისლებში შემოდინ და გერონტი მიიხალცება) პანამი (წამოაყენა დაჩოქილი ლესტანბერი). კმაყოფილი ხარ?..

ლესტანბერი. კმაყოფილი? თურმე არ ვიცნობდი გყოფილ ივანეს ძეს, დიდი სახელმწიფო მოღვაწე რეალობა ან, ახლა შეგვალთ და თქვენ თვითონ დაჩრწუნდებით...

პანამი. მე ვიცნობ მას ახლავარდობიდან, კომკავშირში ერთად ვმუშაობდით.

ლესტანბერი. დღევანდელი დავით აღმაშენებელია ხომ ასეთი ხომ არ ცვდებარ?..

პანამი. ასეთი

მსილპაპი. ჩვენზე გაბრაზებული ხომ არ არის! ლესტანბერი. არა ერთი სიტყვა არ უთქვამს თქვენს წერილზე.

მძინარაძე. ჩემი გვარი ხომ არ უხსენებია?..

ლესტანბერი. არა, არავინ უხსენებია.

ელისაბედ-აშვილი. მე მახსენა ალბათ! დაბალი ლბე მე ვარ!..

ლესტანბერი. თქვენც არ უხსენებიათ.

ელისაბედ-აშვილი. თქვენ გენაცვალებო, ბატონო ლესტანბერი, მართლა არ ვუხსენებიათ, პარტიიდან გაარიცხვით არ უთქვამს?..

ლესტანბერი. აჰ, არა! რა ვაფიქრებინათ!..

მძინარაძე. არც ჩემზე უთქვამს ხომ პარტიიდან უნდა გაარიცხოვო?..

ლესტანბერი. რას ვრანებთ ბატონო!.. არა, არა! მსილპაპი. არა ახლა ძველი დრო; არავის რიცხვენ პარტიიდან.

პანამი. პარტიიდან არ გაგარიცხვენ, მაგრამ რაღაც წომეხს მიიღებენ ალბათ... სად წავიდა ეს გერონტი? შევიდეთ, არ შევიდეთ, რა ვქნათ, ვინ უნდა ვითხოვას.

მსილპაპი. რა თქმა უნდა, აგერ, კარბთან ვდგავართ და შევიდეთ, (ლესტანბერს) ხომ არავინა ჰყავს?..

ლესტანბერი. არავინა.

პანამი. კარგი, შევიდეთ!.. (შედიან. ლესტანბერი გადის) შეიძლება?..

როლანდ ივანეს ძე (წამოღდა; შეხედა, სათითაოდ ჩამოართვა ხელი, ცალკე მაგიდასთან მიიწვია, თვითონაც მათთან დაჯდა. ხანგრძლივი პაუზა, სიჩუმე, უზერსული ვითარება, ვინ რა თქვას არ იცის) გასმენო!..

პანამი (აირია, ასეთ დასაწყისს არ მოელოდა). ჩვენ მოვედით აი, იმ წერილის გამო...

როლანდ ივანეს ძე (არავითარი ნიშანწყალი არ გეტყობა სახეზე, არაფერს ამბობს, თითქოს არც უსმენს ვაჩაძეს).

პანამი. სახლგარეგანეთ რომ გავიდა... მე, პირადად, თავს დამაშავებ ვგრძნობ, ხელი არ უნდა მომეწერა. არ მეგონა თუ სახლგარეგანეთ გავიდა.

ბატონო როლანდ ივანეს ძე, რა ვქნა, უნდა ვითხოვო, ყველაფრის თავი და თავი, მიწვითა მიწვით ის მხედის გოგოა.

ამოვიდა უკვე ყელში კარგად დაარკვით თქვენ მათ — ცრუპატრიოტები! განდებდებინათ ყველაფერს კადრულობენ!

მსილპაპი. რაც მთავარია, მეტიმეტს იღებს თავისთავზე ეს გოგო. პირდაპირ კლავს თავის მეგობარს, თანაურსებს — ფლადადამის გოგოს, იზიშვილი

იზიშვილი — ჩახჩინებს. დედ-მამას ნება არა აქვს შეიღებს თუნდაც ექიმი გამოუძახოს. ნესტან ფოლაძის დაძის შიშობობის დაცვის კომიტეტმა, რომელმაც ვმუდომარე თვითონ მბრანდება, უნდა მისცეს ნება რთვა!

მძინარაძე. ბატონო როლანდ ივანეს ძე, მე მდენადაც ვცი თქვენ ეს საქმე პროკურატურას დაავალეთ, პროკურატურა კი ნამდვილად ლიბერალობას იჩენს ნინო მხედისადმი, პირდაპირ უნდა გიხსრათ — ეშინიათ მისი. მე არ ვცი რა ქალბ აქვს ამ გოგოს!

მსილპაპი-აშვილი. ნესტან ფოლაძე ჩემს ხელში გაიზარდა და მე ვცი, რომ დამანაშვე არ არის, ის მსხვერპლია. მსხვერპლია სწორად ამ ცრუპატრიოტების, კერძოდ: ნინო მხედის, ბატონო როლანდ ივანეს ძე, მართალია, მე უბრალო ბუღალტერი ვარ, მაგრამ ვეტყვან პიონერს დღესაც შეძახან პიონერთა რესპუბლიკურ შეკრებებზე ე. ი. კვლავ მწყობრში ვარ, პარტის კვლავ მხარში ვდგავარ — კომუნისტ-ინტერნაციონალისტი! არ შეიძლება სხვა ვინმე ვიყო, ჩვენ ასე გავიზარდეთ, ლენინმა გავიზარდა ასეთები.

როგორც თქვენი ნოხენებიდან და სიტყვებიდან ვიცით, საქართველოში ოთხმოცდაექვსი ეროვნების აღმართი ცხოვრობს თურმე. ამათ სახელმწიფო ენად ქართული ენა მოახვიო თავს, არ შეიძლება. ამას არ ვგანაყოფილი ლენინი. პირიქით, მე რამდენადაც ვცი თქვენი წინადადება საქართველო იყოს სწორედ ინტერნაციონალიზმის მსოფლიო ლაბორატორია.

ეს დიდი იდეაა, მომავლის იდეოლოგია... მე ბედნიერი ვიქნები თუ იმ ლაბორატორიაში ვიცხოვრებ...

(პაუზა)

როლანდ ივანეს ძე. კიდევ ხომ არაფერი გნებავთ?..

მსილპაპი-აშვილი. როლანდ ივანეს ძე, მეორე-ქერ მე თქვენთან როდის ამოვალ, რახან აქა ვარ, უნდა ჩავივარდეთ მუხლებში და ბინა უნდა ვთხოვო... ვიცი, რომ ეს არ შეიძლება, ამისთვის ალბათ გამიწყებინან, შეიძლება დავისაყო კიდევ, მაგრამ სხვა გზა არა მაქვს.

თხოვთმეტე წელიწადია ჩემი მძისველი აღრიცხვაზეა, სულ პირველი წერია, მაგრამ არ დაგვადგა საშველი!

(შეიშუშენ, შეშფოთდნენ დამსწრენი, გაისმა უკმაყოფილო ბუზღუნე)

მსილპაპი. არ შეიძლება აქ ბინის მოთხოვნა ქალბატონო, ჩვენც ბერი რამ გვაქვს სათხოვარი, მაგრამ თავს ვკავებთ. აი, მაგალითად, შემისრულდა მე საზოგადოებრივი წელი, ტომეფლების გამოცემა მინდა, არ მიცემენ, როლანდ ივანეს ძემ უნდა გადაწყვიტოსო. რა ვქნა ახლა, მინდა და მინდა დღეს უნდა ვთხოვო?.. არ შეიძლება ეს... არა!

პანამი. რა თქმა უნდა, სათხოვარი ყველასა გვაქვს, მაგრამ პირადი სათხოვარი უნდა გადავდეთ. მე და როლანდ ივანეს ძე ერთად ვმუშაობდით კომკავშირში, იცის მან: რომ მე უკველოვის საზოგადოებრივი, საქვეურო საქმე მწუხებდა და დღესაც ის მწუხებს.

მეცნიერებთა აკადემიას არა ჰყავს პრეზიდენტი, სხვათაშორის არც ვიცუპრეზიდენტი ჰყავს, როლანდ

იანეს ძემ, უნდა მოცადოთ ამ საქმიანობის, ხალხურ-გამოთქმა რომ ვინმაროთ: თავი უნდა დავდავლო. მძინარბამ. თუ სათხოვარზე უღებდა საქმე, სათხოვარი ჩემზე მეტი ვისა აქვს ჩემი ვაგი მიშვავთ ავლანთში.

პარტის წინაშე მიმძღვის იმდენი დამსახურება, ერთდერთი ვაგი არ წაიყვანონ პირდაპირ სასაკლავო-ზე, სადაც უნდათ იქ წაიყვანონ, ოღონდ ავღანეთი ამაკლონ. მე გამგზავნეთ, ქარხნის დირექტორები სოქ ვიწოდებთა იქ, ავღანეთში, წავალ და ვიწოდებ ჩამდენ ხანსაც მიზარანებთ.

როლანდ ივანის ძე. მე შესმის თქვენი, კი ბატონო, ვეტყვი სამხედრო კომისიას და თქვენს შვილს ვაფუქვადებ, ოღონდ ერთის პირობით: უნდა მოთხრათ თქვენი შვილის სანაცვლოდ ვინ წაიყვანათ... ბონის მოცემაც შეიძლება თუ კანონით გეკუთვნით, ტოქრულების გამოცემაც, აკადემიის პრეზიდენტიც შეგძლიათ გადაირჩიოთ. მაგრამ მე მინდა იმ საკითხს მივუბრუნდე, რისთვისაც თქვენ შეწუხდით და, ამ კვირა დღეს, ჩემთან მოზარანდით.

შემოიღობს თქვენი მეზოლის, თქვენი მეგობრის გავო ნესტან ფოლადამ.

იყო თუ არა რომელიმე თქვენგანი მის სანახავად? პარტამძ. იმ დღეს ვიყავით, როცა პროკურატორის წარმომადგენელი გამოგზავნენ.

როლანდ ივანის ძე. მანამდე, მანამდე თუ იყავით?

პარტამძ. არ ვყოფილვარ და სწორედ ამიტომ მომავრინებს წერტილზე ხელი. მხედის გავომ ამისთვის ლიფტში შეურაცხყოფა მომაყენა.

როლანდ ივანის ძე. ვიცო მე ეს ამბავი და უნდა ვთხოზოთ, რომ მართალია მხედის გავომ... ახლა მე თქვენ გვიტოვებით: მას შემდეგ რაც მხედის გავომ ლიფტში მეზობლებს თანდასწრებით ვითხრათ სი-მართლედ, თქვენი მეზობლები ცხრაშეტი წლის გავო შემოიღობს, თქვენ კი არც კითხულობთ, რატომ შე-წილობსო, ამის შემდეგ მაინც თუ იყავით მის სანახავად.

პარტამძ. არა, არ ვყოფილვარ.

როლანდ ივანის ძე. რატომ?... ეს ჩემთვის გაუგებარია. ამერიკაში წერილს აგზავნით, ვიკომ ახალ-გაზრდის ბედით შეწუხებული ხართ, მის სანახავად კი არ შედიხართ...

პარტამძ (მეზობლებს გადახედა). მართლაც, რა მოგვივიდა, რატომ არ ვინახულებთ ის გავომ?... არც ერთი არ ვიყავით ხომ? არა, არ ვიყავით? (როლანდ ივანეს ძეს შეაჩერდა) არ ვიყავით... მაშინ როდესაც მანამდე, ჩვენ, მე და ლესტანბერი თითქმის ყოველ დღე ვთამაშობდით დომინოს.

თხილავა. მართალია, არ ვყოფილვარ სანახავად, იმიტომ კი არა, მეზობლებს პატვის არ ვცემთ, ვტარობთ ან სხვა რამ... არა, იქ იმ სახლში დღეს სხვა ამბავია, იქ საშიშოა მიხვლა... (გადახედა მეზობ-ლებს დამიდარსურეთო) ახე არ არის?

მძინარბამძ. იქ მიმსვლელ-მომსვლელს აღრიცხა-ვენ... იქ არ შეიძლება მიხვლა... სხვაგვარად იქნება გაგებული...

როლანდ ივანის ძე. მაინც რატომ არ შეიძლება მიხვლა?... თითქმის მთელი თვე გადის, ფოლადამების კარი ღიაა უველასათვის, ვისაც მოესურვება შედის, იქ იკრიბებიან სტუდენტები, ე. ი. ჩვენი შვილები და

შვილიშვილები. რატომაა მათთან მიხვლა საშიში, მე არ ჩვენი.

მეტაც გეტყვით, ვთქვით, ფოლადამების ბუნებრივად მზადდება ამბობება საბჭოთა ხელისუფლების აღმდეგ, თქვენ, კომუნისტები, იქ არ უნდა მიხვიდეთ? უნდა მოხვიდეთ კიდევ და ზომებიც უნდა მიიღოთ მის აღსაკეთადა!

პარტამძ. აქედან პირდაპირ იქ წავალთ, თავის დრო-ზე ჩვენ ეს ვერ მოვისპარეთ, მაგრამ აწივ არაა გვი-არა...

როლანდ ივანის ძე. გადავიტოვებ, რომ თითხმეტ აპრილს არ გამოვიდნენ ქუჩაში, თორემ მე-რე გვიან იქნება... ვაგემულია სახანგებო განკარგუ-ლება, რომელიც ითვისისწინებს ასეთი დემონსტრა-ციის უსწრაფეს ლიკვიდაციას. მეტის თქმის ნება მე არა მაქვს.

თავისუფლები ბრძანდებით... (უცვლანი გადიან. მოსაცდელში შეუკონდნენ).

პარტამძ. ხომ გუფუნებოდით დღი ადამიანთა-მეთქი... თხილავა. გესმით რა გვიხარა?... ეს ვინ ყოფილა ანაზე მეტი რა უნდა ვთხოვრანს!

მძინარბამძ. დავით აღმაშენებელი კი არა, თქვენ დაიშხსოვართ, ეს უფრო შორს წავა, ვიდრე რომე-რადე კართველი ოდესმე!

ელისბედაშვილი. ქართული ენა რომ დაგვა-ვიწყდა? იმ ბავშვებთან თუ მართლა მიხვდას ვაი-რებთ, უნდა ვკითხოთ რას უპირებენ ქართულ ენას...

თხილავა. მართალი ხარ... (უმალ უქან გაბრუნ-და, სხვებიც შეჰყენენ) ქართული ენა დაგვავიწყდა რო-ლანდ ივანეს ძემ... ისე იმ ბავშვებთან ვერ მივალთ.

როლანდ ივანის ძე. თქვენ დაგვავიწყდათ, მაგ-რამ ჩვენ სხვა არაფერი გვახსოვს. აი, პირდაპირ ვა-ვალებთ ამხანაგ თხილავას, სასწრაფოდ შემოვირბის მწერალთა კავშირის პრეზიდენტი. საქართველოს სსრ კონსტიტუციაში 76-ე მუხლის ახალი რედაქცია უნ-და მომზადდეს: „საქართველოს სსრ რესპუბლიკის ენა ქართული ენაა“... ჩემი წინადადება ასეთიაა მართა-ლია, ეს მოსკოვთან შეხთანხმებელია, შეიძლება გა-რთულდეს, არ დაგვეთანხმონ, მაგრამ, ვფიქრობთ, ამას მივადვებით.

პარტამძ. გესმით, ხალხო, რა ხდება?... ახლა აღბათ შეწუხდის ის ცხვირმოუბოცავი გავო შემოიღობას. დი-დი მადლობა ბატონო როლანდ ივანეს ძემ... დიდი მადლობა... (გადიან). აი, ვინ არის ნამდვილი ქარ-თველი და მამულიშვილი, აი, ვის უნდა მიშვევოდეს ახალგაზრდობა...

მეოთხე სურათი

(ნესტან ფოლადამის თეთრი ოთახი, ნესტანი ღამის პერანგში წევს, თეთრი ზეწარი აფარია, მის საწო-ლთან უცებ მოგარდება დარი.)

დართო. ძლივს არ დაგვიმარტოხლემ! მეტის მოთმე-ნა უკვე აღარ შეიძლება! ექიმების თქმით — მდგო-მარობა ძალზე კრიტიკულია. უნდა შეწყვიტოთ შემ-შეიღობა, ან საავადმყოფოში უნდა გადახვიდე.

ნესტანი. ამიღალადრიაანდ ამისთვის შეწუხდით?

დართო (ახლოს მივიდა). რა მითხარია?

ნესტანი. ამიღალადრიაანდ ამისთვის შეწუხდი-მეთქი...

დათო. ამისთვის რა, ეს ცოტაა?

ნესტანი. საკუთარი შშობლები დავარწმუნე, რომ მე უნდა მოვკვდე, ნუთუ საქირია სხვასაც ჩავაბარო ანგარიშო.

დათო. მე სხვა არა ვარ!..

ნესტანი (დიდხანს უყურებს, გარინდული მიჩურბია). თავი გამანებეთო!.. მართო მამყურეთო!.. (თავი მიპარუნა).

დათო (პაუზის შემდეგ იყვირა). ვერ გაგანებებ თავს!.. უნდა მოკვდე!.. მე ვერ შევფრთხილები. კმარა მოთმინა ქმარა უაზრო „ბრძოლა!“ არ უნდა მოკვდე, არა! გაიგე, ეს, თვით საქართველოსთვისაც არ უნდა მოკვდე! ახვევი ბიჭ-ბუჭებს და იღუპავ თავს. არ შეიძლება ამის უყრება, ბოლო უნდა მოედოს ამას! უნდა შეწვიტო შიშობლომ, თორემ ხვალ გვიან იქნება.

ნესტანი (თავი წამოსწია). დათო, ნუთუ ეს შენა ხარ?... რა მოკვიდა, შეგმთხვარა რამე?..

დათო. არაფერი მომსვლია, არც არაფერი შემეშთხვევია, არც არავისი მოგზავნილი ვარ, არც მოსყიდული, დაანებოთ თავი ასეთ ლაპარაკს, უკვლავ არ არის მოსყიდული და გაყრწარი.

ნესტანი. ვინ ვითხრა რომ მოსყიდული და გამოგზავნილი ხარ, შენ თვითონ ამბობ, თვითონ ამხილც საკუთარი თავი, ვერ ატყობ?

დათო. ვერ ვატყობ... რაც გინდა ის მიწოდე, გნებავს ჩეკას აგენტი, ქაშუში, შიონი, ნაძირალა... სიკვდილის ნება არ მოგაკეთო!..

ნესტანი. სიკვდილის ნებას ვერა ვიხსოვ, უფროდაც კარგად მოკვდები, თავი განაგებ, დამტოვე მართო... წადი...

დათო. არა ვნავალ, არა მეტს აღარ ვივლი თქვენს ქვეაზე. თქვენმა კეთუბ აი, აქამდე მიგვიყვანა... გაგრიცხვს უნივერსიტეტიდან!..

ნესტანი. გამრიცხვს?..

დათო (შეღრკა) არა... მთლად გარიცხული ჭერ არა ხარ, რექტორმა თქვა, თუ შიშობლობას არ შეწყვეტ, იძულებული ვიქნები გარიცხო.

ნესტანი (ჩაიციანა). აჰ... თურმე მართლა მოგზავნილი უკვლობარ!.. მერე გაზრიცხოს, რას ელოდება?..

დათო. გავრიცხოს?.. შენთვის არაფერი არ არის უნივერსიტეტიდან გარიცხვა?

ნესტანი (იციანს).

დათო. რა გაციანებს?..

ნესტანი (იციანს). სიკვდილი გადაუწყვიტე საკუთარი თავს. დაშინაო, სიკვდილიო!.. თუ რექტორი გარიცხვით დამეშურებოდა, შევშინდებო?..

დათო. ჰო, მართლამა... უცებ ვერ მოვისაზრე...

ნესტანი. დათო, პირდაპირ მითხარი რა გინდა, ლოც არა მაქვს, ფუჭ სიტყვებს ვუსმინო...

დათო. პირდაპირ ვითხრა?

ნესტანი. ჰო, მითხარი?..

დათო. მართლა ვითხრა?..

ნესტანი. მითხარი...

დათო. არაფერს არ გრძნობ?.. არაფერს ხვდები?

ნესტანი. არაფერს.

დათო. ხულ არაფერს?

ნესტანი (ჩაიხუხუ). ხულ არაფერს!..

დათო. (მოულოდნელად). მიყვარხარ!..

ნესტანი (გაფთრებული წამოეცა, ზურგიით მიყვარხარო კედელს დაეხრებოდა).

რდო კედელს, გაოცებული შესცქერის). წყაღო! (გული შეუღონდა, დაავლო თავი ბალიშზე).
დათო (მივარდა, თავი აღწია, წყალი მისხმის). დაალღვინა. ავადმყოფმა თვლი გაახილა). მაშატიე... თქმა არ შეიძლებოდა ვიცოდო, მაგრამ არ თქმავ რომ არ შეიძლებოდა? მაშატიე, ნესტან... ავაფორიავო...
ნესტანი. პირიქით, ორი წელიწადია მაგ სიტყვებს ველოდები...

დათო (წამოვიარა). მაშ, მაძლევ ნებას მიყვარდი. (დაღებო და ზურვარს, საწოლს კოცნის)
ნესტანი. კარგი, დათო, გუყოფა!.. კარგი, ჰო! მოდი აქ, აი აქ!.. ახლოს დამიჭექი. ასე... (ხელი მოკიდა, დათომ ხელები დაუკოცა) ასე არაა შემოვთ ვინე! აი, ასე გაჩუქებულე ვიყო.

ცოტა ხანს, ძალიან ვიხოვო!.. გაჩუქებული ვიყო... გავიზროთ ჩვენი არსებობა, ჩვენი ყოფა... (დიდი ხნის პაუზისა და სიჩუქის შემდეგ) რატომ აქამდე არ მითხარი თუ გიყვარდი.

დათო. მე მინოდა, უარს შეტყვის-მეთქი...

ნესტანი. ახლა უკვე გვიანია... (ბალიშს ქვემოთ აუთარებებს ხელს, ცხვირსახოცი მოძებნა, ცრემლი მოიწმინდა).
დათო. არ არის გვიან, ჭერ კიდევ არ არის გვიან, შენ ეს დანადვილებით ვიცი, თუ დღესვე შეწყვეტ შიშობლობას, გამოგიყვანენ მღვამარგობიდან. მთავარია, არ დავაგვიანოთ...

ნესტანი. დათო, შენმა სიტყვებმა თითქოს სული შთაბერა, ძალა შემამატა... შიშობლობისათვის!..
დათო. შიშობლობისათვის?

ნესტანი. ჰო, სასოწარკვეთილებაში ვიყავი ჩავარდნილი, არ შემეძლო შიშობლობის გაგრძელება — თავის მოკვლა მიწოდდა... და აი, შენ მოხვედი და გამამაგრე, ის ძალა შემძინე, რაც შეიძლებოდა. კიდევ მითხარი: მიყვარხარ! (ხელი გაუწოდა).

დათო (ხელზე კოცნის და ეუბნება) მიყვარხარ! მიყვარხარ! მიყვარხარ! ახლა შენ მითხარი, რომ შენც გიყვარვარ...

ნესტანი. კარგად იცი, რომ დიდხანია მიყვარხარ!..
დათო. ჰოდა, თუ მართლად გიყვარვარ, შეწყვიტე ეს ოხერი შიშობლობა.

ნესტანი. იცი რა დათო, შიშობლობაზე ნურაფერს შეტყვი, სიყვარულზე ვილაპარაკოთ...

დათო. მაშხადაზე, არ გიყვარვარ.
ნესტანი. ნუ შეტყვი მაგ სიტყვებს...

დათო. რომ გიყვარდეს შეწყვეტილი შიშობლობას, არ გიყვარვარ, არაფერად არ მთვლი!..
ნესტანი. ეგებ პირიქით არის? დღეს მე ვარ განსაცდელი შიშობლობის, თუ მართლა გიყვარვარ და წვლან ნათქვამი სიტყვები სიჭრუე არ არის, ამომიდექი მხარში, დაიწეე შიშობლობა...

დათო. შიშობლობა? ორი თვე-და დამჩა სახელმწიფო გამოცდებამდე, აქეთ საღიპლო... ახპირანტურისთვისაც არ ვეწადო?.. როგორც იტყვი.

ნესტანი. აი ხულ ეს არის შენი სიყვარული!.. შენ გიყვარს შენი თავი — ახპირანტურა კარიერა!.. თვით შეწვიტებაც საკუთარი თავის განდიდებისთვის გვირდება.

დათო. არა, არ არის! ასე! ეს ადრე იყო, დღეს მე ცხოვრებას ხულ სხვა თვალთ ვუყურებ, უკვლავ-რე მღვამე სიყვარულს ვაყენებ, მხოლოდ სიყვარულს.

დათო. არა, არ არის! ასე! ეს ადრე იყო, დღეს მე ცხოვრებას ხულ სხვა თვალთ ვუყურებ, უკვლავ-რე მღვამე სიყვარულს ვაყენებ, მხოლოდ სიყვარულს.

დათო. არა, არ არის! ასე! ეს ადრე იყო, დღეს მე ცხოვრებას ხულ სხვა თვალთ ვუყურებ, უკვლავ-რე მღვამე სიყვარულს ვაყენებ, მხოლოდ სიყვარულს.

რულს... უარყვავი კარიერა, შეცინებება, ასპირან-
ტურა, დისტრატცია... ვარსებობ მხოლოდ შენთვის,
თუ მართლა მიზანძანებ შემოიღობას, ვიშვშილებ,
თუ სიკვდილს მიზანძანებ. (გულზე ხელი დაიკრება).
არა... კი, ბატონო, ვიშვშილოთი ამა... (დაწვე ნეს
ტანის ტანტის წინ იატაკზე) რადგან შემოიღობა იქ-
ვე ჩვენი ცხოვრების ადგილად და ომეგად, მზად ვარ
შემოიღობისთვისაც... (გულზე ხელი დაიკრება).

(შემოდის დაჩოქილი ლესტანბერი, დათო უძალ
წაბობა, შარვლის ფერისხივით გვერდით მიდგა,
ლესტანბერს დათო არც შეუმჩნევია, შემოდის მოუ-
ლანდელად, ხმაურით, ღამის ყვირილით)

ლესტანბერი, ნესტან, შევილი ახლა ყველაფერი
შეწევა და მოკიდებული, შენ შეგადგინა იხსნა შენი
იანი და სხვახას გაუხსნა ცხოვრების ჩაქვითი ზუ-
ბის... დათო, შელო, შენც აქა ხარ? (ახლა-ლა შეამ-
ჩნია) თქვენ არ იცით, ვინ გვეყოლია რესპუბლიკის
ხელმძღვანელად რომლანდ ივანენ ძე ის ადამიანი
აღმარდა, ვისზედაც სიკვდილიანად ვიცნობოდით.
— წყეთლი, კვიციანი, იფელური ადამიანი, ნამდ-
ვილი კომუნისტი, ჩემდა სამარცხვინოდ მე მას ახ-
ლის თურმე არ ვიცნობდი ეს ზომ უკვე ისტორიული
პიროვნება — ნამდვილი დიდი ადამაშენებელი.

ნესტანი (მოუთმენლად). ჩაო, რა გიბობა, მამა,
თქვი ჩქარა...

ლესტანბერი (ჩოქვა-ჩოქვით უახლოვდება შეი-
ლის საწოლს). ყველაფერი გავეთქვებო, ქართულ
ენას ძეგლს დავუდგამო. ქალაქის შუაგულში ქარ-
თული ენის ძეგლს აღვმართავო, ამაზე მეტი რა გი-
ნდათ, შელო! შეწვეთებ შემოიღობა დღესაც, ახ-
რაც შეწვეთებ!

ნესტანი (წამოქცა). ძეგლს დავუდგამო?.. მეტს
აჩუფერს..

ლესტანბერი. ზო, ნამდვილ ძეგლს, ყველაზე კარგ
მოქანდაკე შევუკეთებ და ქართულ ენას ძეგლს
დავუდგამო, ვინ არის ნინო მხეიძე, ვინ ნესტან ფო-
ლაძე, ქართული ენის უატრინი სახელმწიფოა.
მოდ დედაშენს ზურგზე უდღესი და უწლიერესი
სახელმწიფო ნესტან ფოლაძის დახმარება მას არ
სჭირდებაო...

ნესტანი (გამომკვირცხლად). მამა, კონსტიტუციის
პროექტში ცვლილებას შევიტანო?

ლესტანბერი. არა, ცვლილება არაა, ეს ჩვენზე
არაა დამოკიდებულიო, თურმე საბჭოთა კავშირში
შესვრები ხალხების არცერთ კონსტიტუციაში არ
წერებულა — რომელიმე ენა სახელმწიფო ენა იყო-
ს. თვით რუსული ენა არ არის გამოცხადებული თუ-
რამე სახელმწიფო ენად საბჭოთა კავშირის კონსტი-
ტუციაში!

მე შენნი ეს შენ არ იცოდა, თორემ შემოიღობას
არ დაიწყებდი. თუმცა ახლაც არ არის გვიან. აღვად-
ვინოთ სამართლიანობა და შეწვევითი შემოიღობა.

ნესტანი. რა სამართლიანობა აღვადგინო? მამა,
ადექი ფეხზე, ძალიან გიბოვს! აგერ სიკვამლე აქვით, არ
შემიძლია დაჩოქილს გაუფრო. მთელი შენი სიცო-
ცხელ სულ დაჩოქილი ზომ არ უნდა იყო!..

დათო (წამოყვება მოუნდობა). ბატ... (ლესტან-
ბერმა ცივად მოიშორა).

ლესტანბერი. მართალი ხარ შელო, ნესტან, სულ
დაჩოქილი ზომ არ ვიქნებო? აი, დღეს მთავრდება

ჩემი მუხლებზე დგომა და იწყება წელგამართლო
ცხოვრება, თუ შენც დამუხმარები ცოტას...

ნესტანი. არ მესმის რას მუხუნები...
ლესტანბერი. მარბუნებენ ძველ სამსახურს. უსა-
მართლოდ მოგვეკეთო, პენსიაში წაადრევა და გაი-
შვითო.

ნესტანი. ქალაქკომში,
ლესტანბერი. არა, ჩემს ნამდვილ სამსახურს, იქ...
განყოფილების გამგედ, ეს მინისტრობას უდრის..

ნესტანი. ეხეც ახალი ამბავი.. მერე?

ლესტანბერი. რა მერე? მამაშენს იქ ნიშნავენ და
შენ შემოიღობას არ შეწვეთ? (წამოღვამა დააბი-
რა, დათო კვლავ მიეშველა).

ნესტანი. აი, თურმე რა განუწარხავს როლანდ
ივანეს ძეს — და რა განუწარხავს შენ, ჩემს მამას
(პაუზა) ნუღარ წამოდგები, იყავი დაჩოქილი..

ლესტანბერი. როგორ? — არ შეწვეთ შემო-
იღობას?

ნესტანი. შემოიღობა გამოცხადებული რომ არ
სქონდა, დღეიდან შევუდგებოდი და აღარასოდეს
შეწვევდებო.

ლესტანბერი (რისხვით). მამაზე უფრო ვიყვარს
ქართული ენა!

ნესტანი (რისხვით). მე მამა არა შევას.. „ძეგ-
ლი“. ქართულ ენას არ სჭირდება თქვენი ძეგლი
ის თვითონ არის ხელთქმნილი ძეგლი ძალბილი
გინდათ, რომ მოკვდეს და ძეგლი დაუდგაო, მაგრამ
ეს არ გეღირსებათ. ამოიღეთ კონსტიტუციიდან გა-
აქვითი სულერთია, ის მაინც არ გაუქვდება, ის მა-
ინც იცოცხლებს. ერი შეინახავს მას... ძალბის ენას
იქანდნენ მთელი საუკუნე, მაგრამ ვერაფერი დაა-
ცილეს, ვერც ახლა დააღებთ. ქართული ენა არავის
შეუერთდება და არავის შეერწყმება, არ გქონდეთ მა-
ვის იმედო. ის იქნება პერაქვები ერი ენა მარადის!

ლესტანბერი. მართალი ხარ! (დაემობა შეილის
საწოლზე). გივადრები, გემუდარები, როლანდ ახლა
ნუ გადამეღობები წინ... მთელი სიცოცხლე ვივლდე-
ბოდი დღეადღედ დღეს. ამისთვის ვიყავი ქვედა-
რილი, ამისთვის ვიტანდი სიღუბეობებს, ტანჯვას, დამ-
ცირებას, აუზრად აფეხბას, მე, ხალხის შტრის შელი,
დევის მუცელთან საციხედ გამხადებული, ჩოქვუ-
ბის ჭრების გავლის შემდეგ, უსაზღვრო ერთგულე-
ბით იმასაც კი მივალწიე, საქალაქო კომიტეტში მემუ-
შავა. ისეთი საოცარი, განუმეორებელი ხედნიერ
დღეც დადგა, განყოფილების უფროსობას მთავაზო-
ბენ და ამ დროს, ნეთუ ხელს მკრავს ჩემი ერთად-
ერთი, უსაყვარლესი ასული..

ნესტანი. მამა, მე მრცხვენია, შენი შელი რომ
ვარა!..

ლესტანბერი. მე არ მრცხვენია, მე ვამაყობ რომ
აი, ახეთი შელი შევას.. აი ახეთი — შეუპოვარი,
შტკიცე, მაგრამ ერთგული.. ჩემი შელი უკან დაი-
ხევის ერთგულებისათვის უსათუოდ უკან დაიხევის,
შეწვევებს შემოიღობას და მამას მხარეს ამოუდგება.

ნესტანი (იკიკლა). მომშორდი მომშორდი დედა!
დედა! მომშორეო ეს ხალხი (შემობრბის ელიკო)

ლესტანბერი (დაფრთხა, განზე გადაა). ზო, კარ-
გი დაწინარდი, მოიფიქრე, მე არ გაძალბებ... თუ შენ-
განაც განწირული ვარ, დეე ვიყო განწირული...

დათო (წყურალად). კარგი, კაცო, გაჩუმდი, გა-
ჩუმდი... ბავშვი ცუდად არის დათო, შელო, წყა-

ლი მომარადი... (დათომ წყალი დაუსხა და მიჰყო-
და) გათავდა ამ თემაზე წულარი ილიაპარაკობს. გა-
დო მამაკაცები ცალკე ოთახში, დაგანებები თავი..
მარტო დაგვტოვეს... (შემობობიან ნინო, ქეთევანი და
ეთერი, აღვლებულები, აღშფოთებულები ერთმანეთს
საუბარს არ აცილიან).

მლიქმ. ჩაჩა...

ნიცო (არ ესმის ელიკოს გაფრთხილება) გათახ-
სირებულბოი... არაშადები... ჩაშუშები... ფეხის ყო-
ველ გადადგმაზე ნაღმს უნდა გადააწყვეს..

ქმიტაპანი. სიყვარული აუხსნეს და აღშფოთებუ-
ლია!

მთმარი (ნესტანს ჩამოუტეგდა). არ დაიჭრებ, რაც
ჩვენ შეგავითხვია!

ნისტანი (გაცოცხლდა). მართლა აუხსნეს სიყვა-
რული?.. ნინო, ვინ იყო?..

ნიცო. სიყვარული? რა იციან მაგათ სიყვარულის
დამხმენები! აგენტები (ბობოქრობს, გარეთ იყურე-
ბა) ასე მგონია, აჰ, კარებთან, დგანან...

ქმიტაპანი (დაიწყო ამბის მოყვლა). უნივერსიტე-
ტიდან დაღონებულები გამოვიდეთ. 14 აპრილს ქა-
ლექში საგანგებო მდგომარეობა გამოცხადებული.

ქარის ნაწილები დგას უველგან, მოსალოდენლია ის
შობდეს, რაც სხვა დროს მომხდებოდა, ამიტომ თავს
გაუფრთხილდით, სახლიდან არ გამოხვიდეთო. რა
გუნებაზე დაუდგებოდიო... მოვიდვიარ ცოცხალ-

შეკრები, ერთმანეთს წმას არ ვცემთ, არ ვიციტ რა
შეკვაო, რა ვქნათ. უცებ ვიჭრებით, რომ მანქანა მო-
გვდევს, ნოლად ტროტუარზე გააჩერა, გადმოვიდა
„აღენ დელონი“ და წინ გადავიდდა, ნინოს მოკლდა
ხელი და სიყვარული უხსნის, მთვარასაჩა, ცოლად უნ-

და შევიერთო, ა, აგერ ჩაქები მანქანაში და ხელი
მოვაწეროთო. გავგივდით კინალში კიდევ კარგი, ნინომ
ხელი არ გაატყა, ახსოვდა, რომ გულის შე ამხსნეს
სიყვარული, გულისწინ ეთერს, თავშეუბრუნლად გა-
მოგლიჯა ხელი და შე თქვენ არ გიცნობთ — უთ-
ხბა. გაშვლდებოდა უფრადლება მოგვაქციეს, შეჭვუფ-
და ხალხი, გარს შემოგვევივინეს სტუდენტები — რა
ამბავია, რა ამბავიაო. უცებ მილიციელიც იქ გაჩნდა.

ხალხს ქუჩაში რატომ აჩერებთო. — დაველირიალა.
გავიხე-დაგამოვიხედეთ, სად არის „აღენ დელონი“..
დაქნა. მილიციაში ჩვენ წაგვიყვანეს, დაგვარჩინეს
ახსნა-გამარტება, ვითომ უნივერსიტეტის წინ ჩვენ
ავტებზე ვებოში და აჟალ-მავალი... გავგაფრთხილებს;
თუ მეორეჯერაც მოხვდებით მილიციაში, თქვენს სა-
ქმეს პროკურატურას გადავცემთო.

მლიქმ. მეტი? არ უთხარიო, წინ ვიდაც ბივი გა-
დავიდაგაო.

მთმარი. ვუთხარიო, ნინომ უარსიც უთხრა: ის
ბივი თქვენს მიერ იყო მოგზავნილიო.

ნიცო. აი, ასე იბრძვიან, ჩვენს წინააღმდეგ. უკვე
ერთხელ გავგაფრთხილებს: უნივერსიტეტის წინ დებო-
შის ატებისათვის მილიციაში წაგვიყვანეს, ე. ი. რე-
გისტრაციაში გავგაქარტეს. სხვა დროს ქუჩაში მოძ-
რაობის წესების დარღვევას დაგვარალებენ და ხელი-
გნობისთვის გავგასამარტებენ — ეს ამბოი მეიო-
დია. პატრიოტებს ხელიანები დავარქვით, პატროსან
ადაშიანებს მექრთამეები და ციხეში ჩაყვაროთ — ამ-
ბოი მოგონდება. საქართველოში ჩაისხება ეს „დაი-
აი“ იდეა, ახლა მთელ კავშირში ვსიყვლებოდა.

არაფერი არ უშველით, ზვალ მაინც გამოვიდეთ და
მონსტრაციაზე!

ნისტანი (შეშფოთებულა). მართლა უველს აგი-
ხსნეს სიყვარული?..

მთმარი. უველას, უკლებლივ..

ნისტანი. და თქვენ გგონიათ, რომ უველაფერი ეს
მოწყობილია, საგანგებოდ ჩვენზე მუშაობენ...

ქმიტაპანი. ევეო არ მეპარება.

მთმარი. სამწუხაროდ ასეა.

ნისტანი. ეგებ დაეშთხვა... ეგებ ყველა არ ტყუ-
ის...

ნიცო. ნესტან, ნუთუ ამათან სიკეთის ნატამალს
კვლავ მოვლი? ყველა ტყუის, ყველა...
ნისტანი. წყალი... (ელიკომ წყალი დაალევინა).

მლიქმ. უნდა გამოვიძახოთ სასწრაფო, წარა-მარა
გული მიგდის...

ნისტანი. არ მინდა სასწრაფო, მე ვიცი რატომაც
იძახებ სასწრაფოს, — ვიტამინებს მამარებთ. არ გა-
მოიძახოთ სასწრაფო ეთერ, დადეთ უურამილი, არ
მინდა სასწრაფო. (ეთერმა ყურბილი დაღო, ნესტანი
მიესვენა ბალიშზე).

მლიქმ. გგოვებო, რგორმე დავასვენოთ, ცუ-
დად არის, გადიო ჩემს ოთახში...

ნიცო. ვერც გათხოვებით მოგვატყუებენ, ვერც ვი-
ქართულმშობის ჩვენებით, ზვალ უხათოვლად გამოვალთ
ქართული ენის დასაცავად!..

მლიქმ. მო კარგი, კარგი მოგვასვენეთ ცოტა ხანს
(გადიან. მაგრამ მით წინ შემოიჩვენებთ თხილავა)
მისილპაპ (გახარებულა, აღტაცებულა). რესპუ-

ბლიკის ენა — ქართული ენა! შწერლობას თავისი
ბატიანა, წუხელ მთელი პრეზიდიუმი იყო ცეცაში,
გვიან ლამეშედ ვიბრძოდით და მივადწიეთ. დაგვე-
თანხმენ კონსტიტუციაში დავაბრუნოთ ქართული ენა
ამ სახით: რესპუბლიკის ენა — ქართული ენაა, ეს
ზომ გამარჯვება, უმარჯველია, დიდი გამარჯვება!

შწერლობას მიადწიან იმას, რაც უნდოდა. ქართულ
ენას დაუბრუნდა თავისი კონსტიტუციური უფლებებ-
ი.

ნისტანი (თითქოს კვლავ გაცოცხლდაო, წამოჯდა).
რესპუბლიკის ენა — ქართული ენა? (მიჩერდა თხი-
ლავას).

მისილპაპ. მო, რესპუბლიკის ენა — ქართული
ენაა, — ასე ჩაიწერება კონსტიტუციაში. რა, არ მოგ-
წონს? არ მოგწონს? (ნინოსკენ გადაიტანა მხერა)
მეტის გაეთება დაღეს არ შეიძლება, ერთი თხისკენ,
ერთი მგლისკენ...

როლანდ ივანის ძის წინადადებით შწერლებმა თი-
თქმის შეუძლებელი შეძლეს და თქვენ მაინც უშემა-
ყოფილო ხართ?.. (ნესტანი კვლავ მიესვენა ბალიშ-
ზე. ელიკომ ტლო დაასველა და მუბლზე დაღო).

მისილპაპ (ნინოს). არ მოგწონს? ე. ი. არ შეწ-
ყვებთ შემოხილობას...

ნიცო (მხრები აიჩჩა). ნამდვილი შწერლობა თქვე-
ნათა არ შეიჭობს, ბატონო თხილავა, ნამდვილ
შწერლებს მიანჩიათ, რომ ქართული ენა ფარნაოზის
დროიდან მოყოლებული ოცდასამი საუკუნეა სახე-
ლწიფეთ ენაა. საქართველოში და ასე იქნება მომავ-
ლშიც.

მისილპაპ. აი, იმ „ნამდვილმა“ შწერლებმა დაგ-
ლუბეს თქვენ, იმითაა აკიყოლიეს...

ნისტანი. მართალს ბრძანებთ, ჩვენ იმითაა აკვი-

ყოფიეს, იმათ გზით მივდივართ, სხვა გზა — თქვენი გზა, არ გამოგვადგება.

მისილპაპ. ვინ არიან ისინი, მიზრძანეთ თუ საიდუმლო არ არის..

ნინო. ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ვაჟა-ფშაველა.

დათო (შემოვარდა. აღევლებული ვილას დაეძებს) ნინო! (გვერდით გაიხშო, საიდუმლოდ). ბიჭებმა ამხავე შოიტანეს, ხვალ ტუვიას გვეხვრიანო.

ნინო. აჰა, უკვე იმუჭრებიაწი. ნესტან, ქეთევან, ეთერ, გესმით, ხვალ ტუვიას გვეხვრიანო..

მისილპაპ. კი, ამ ამხავს მეც მოვყარი უური... ქაქიშპანი, ვერ დავიჭერებ, კონსტანტუის მიღების დღეს მშვიდობიანი დემონსტრაცია დახვრიანონ.

ეს შეუძლებელია!

მისილპაპ. შეუძლებელი არაფერია, 1956 წელს სწორად მშვიდობიანი დემონსტრაცია დახვრიტეს.

მისილპაპ. თქვენ გადმოცემით იცით, მე კი მონაწილე ვარ მაგ დემონსტრაციის, —ლია საბარგო მანქანებზე ვიდევით და ვაჯიკობდი: „ლი-ნინ, სტალინი..“ გაუმარგო საბჭოთა ხელისუფლებას! — აი, ასეთი დემონსტრაცია დახვრიტეს.

ნესტანი (წამოვლოდა მოთხოვ). ელიკო. რა გინდა, შვილო, კარგი რა, თვითონ გადაწყვიტენ, შენ რა შეგიძლია ახლა აქედან, ამ წუთში კვლავი, სული აღარ გიღვას, რა გინდა კიდევ, ღმერთო, რა დაგიშავს!.. (მოკიდა ხელი და წამოაყენა.) ა.

(ნესტანმა დათო მოიხშო)

ნესტანი. მართალია ეს ამხავე?

დათო. მართალია და რა ვიცი... ნესტანი. ვინ ბიჭებმა გაიხრეს?! დათო. არის ერთი...

ნინო. ვინ ერთი, ჩვენ არ ვიცნობთ?

დათო. არა..

ნესტანი. შენ საიდან იცნობ?..

დათო. ვიცნობ, რა ვიცი, საიდან...

ნინო. პირდაპირ მითხარი ვაჟაკურად! იქ მუშაობს...

დათო. პირდაპირ გეუბნები ვაჟაკურად! — იქ მუშაობს...

(ნესტანი მიველო ბალიშებზე და ტირილი დაიწყო, ელიკო თავს შემოეყო, დათომ იყვირა) მით უფრო სარწმუნოა მისი ცნობა!..

ნინო. პირიქით! არ არის სარწმუნო! ჩვენს დახანებულად კოროს ავრცელებენ! (შემოდის ენაძე).

პანჩაძე. ძალიან კარგია, რომ უშველია აქა ბართი ლესტანბერის დამიძებეთ, ლესტანბერი მკალია თვალში...

ელიკო. ახლავე აქ არის უბედური... ახლავე მოვიყვანი... ბატონო გენადი, (ხელი მოკიდა, გვერდით გაიყვანა) ამ ბავშვებს მართლა დახვრიტენო? თქვენც გააგებთ რამე?

პანჩაძე. თქვენ საიდან იცით? ახლა, ამ წუთის მოვიდვარ იმიღანს!.. ძალიან საიდუმლო და სარწმუნო წყაროდან ვაჯიკებ... მომიყვანე ლესტანბერი, როგორმე უნდა ვუშველოთ ხაღვებს... (ელიკო გადის. ენაძე ნესტანს დააღდა თავზე).

ნესტან, შვილო, როგორ შეიძლება ეს... (ვერ უყურებს) შენ თუ აღარ იქნები, ესენი თუ არ იქნებიან, რად მინდა ქართული ენა, რად მინდა საქართველო..

უვლადურს აზრი ეკარგება, ასე არ არის? მე მესმის ბრძოლა, მაგარი ასეთი? (დაჩრტა ნესტანი და უცებ მოარიდა პირი) ბრძოლა კუთხო უნდა (ნინოს მიადგინა პოლიტიკა ემოციებით ვერ წარიმართება...)

ნინო. თქვენი და თქვენისთანების კუთხო, ბატონო გენადი, აი, აქამდე მივედით — ქართული ენა სანაგვეში მოვიხროდით! ასეთი კუთხო (ბრჭყალებში) პოლიტიკა ჩვენ არ გამოგვადგება. თუ რამე ახალი იცით, გავითხარით... თუ არა და არ მხურს თქვენი მოსმენა!.. (ზურგი აქცია, ელიკოს შემოუყავს ლესტანბერი).

პანჩაძე (იყვირა). ლესტანბერო, შეხედე რას მიშობა ეს ვაგო. მე, აკადემიკოსო, ველაპარაკები, ეს აი, ასე დავას... რა ვნათა, რა მითხარი, მასწავლე კაცი არა ხარ?..

ლიესტანბერი. რაო, მართლა უვლას დაგვხვრიტავენო?... სულ უვლასო?... მივლ საქართველოს აიღებენ და ციხეში გადაასახლებენო ხომ? ვიცოდი ასე ჩქნებოდა.. როლანდ ივანეს ქმ მეც მითხრა მსგავსი რამ. მართლა პირდაპირ გითხრა, დემონსტრაციას დახვრიტენო?

პანჩაძე. მითხრეს, არ არის საჭირო ვინ მითხრა და როგორც მითხრა. უხათუოდ დახვრეტენ და მე ვერაფერს ვიშველიო.

ლიესტანბერი. ნესტან, შვილო, ნინო, ქეთევან, ეთერ... ჩვენო ჩერჩეტო ბავშვებო, გესმით რას გეუბნებიან? — აკადემიკოსის პირით გაშვებენ საფრთხეს, ვაფრთხილებენ, არ გამოხვიდეთ დემონსტრაციანო თორემ ტუვიას გვეხვრიანო, — ასეთი ხელმძღვანელია იცით რა შედნიერება?

(ლესტანბერი შვილს თავზე დააღდა, ნესტანმა თავი კელისკენ მიბარუნა პროტესტის ნიშნად, ნინოც, ეთერც, ქეთევანც მიბარუნდნენ კელისკენ და უფროსებს ზურგი აქციეს).

ლიესტანბერი. შეაუარე კედლს ცერცვი, იკთხე, შვილის თავზე სხარგება!..

პანჩაძე (აღშფოთებით). ლესტანბერო, შენი ხართით, როლანდ ივანის ძის ხართით, თორემ, ხომ იცი, მე ამითან უფეს არ შეშვებდამიდი.. (დასტურებს თავის ჩანთას ხელს და მიდის. უკან მიყვება თხილავა, ლესტანბერი და ელიკო ბოდიშებით მიაცილებენ სტუმრებს.)

გაუზრდელი ბავშვებო, მეტი რომ არაფერი ვთქვათ!

ლიესტანბერი. ბოდიში, ბატონებო, დიდი ბოდიში ელიკო. შედით ჩვენს მღვარებოში, გვაპატიეთ... (უფროსები გადიან, ითხან რჩებიან ახალგაზრდები, უცებ ქეთევანი კარს ჩაეკეტავს)

ქაქიშპანი (კატეგორიულად, მტკიცედ). ზღაღინდელი დღის ძალიან შევიწიან! მე თვითონ წამოვალ და სიამოვნებით შეუშვებ ტუვიას მკერდს, მაგრამ სხვას, ვერავის წამოვიყვან!

ნინო, ვერავის წამოვიყვან?.. რატომ? — ანგელოზად იქეცი?..

ქაქიშპანი. ნინო, ხვალ რაც უნდა მოხდეს, ეს არ არის მართო ქართული ენისთვის თავდადება. დიდი სასუხისმგებლობა გვმართებს, სისხლში ხელი არ ვაგვივარო. დემონსტრანტებს თუ დახვრიტენ ვის დაბარდობა მეც ვიქ ჩვენ დაგვბრალდებენ, ჩვენს თუ ცოცხალი ვადავრჩით ჩაგვკოლავენ, თუ მოვკვდიოთ საფლავიდან გამოვიღებენ. ვერავინ მაძი-

ლებს მე სხვაგვარად მოვიტყე. თვითონ წავად. მო-
ვადებთ, სხვას ვერ წაიყუან სასიკვდილოდ!..

ნიმე (გააფთობებული). ვერ წაიყუან იმიტომ, რომ
ჩემს მიყვარულს..

ქეთევანი. შე მეუბნები ნაგას?

ნიმე. შენ გეუბნები. სწორედ სახელმწიფო დაწე-
სებულებები მუშაობს იმაზე, რომ ჩვენს შორის უთა-
ნებობა ჩამოაგდონ, ციხე შეინიდან გატეხონ და აი,
გაიპყრო შენ!

ქეთევანი. გოგოებო, ხომ შეიძლება ახლა მე აღ-
ვფოთოდ, კარი გავიჭახუნო და წვაიდე!..

ეთერი. არა, არ შეიძლება, იმიტომ, რომ ვიცით
ნინო მაგ სიტყვებს რა გულით ამბობს...

დათო. ნინო მეც აგენტს მეძახის... მაგრამ ვით-
ბე?

ქეთევანი (ნინოს). ნესტანი ხომ არ არის მოსყი-
დული, ხომ დარწმუნებული ხარ იმაში რომ ნესტანს,
საწოლში მწოლს, ვერ მოისყიდდნენ, — ნესტანს
ვითხოვთ: ხვალ დილით შე უნდა მივიდო პოლიტექ-
ნიკურ ინსტიტუტში და ახალგაზრდები უნდა ვიძუ-
ლო დემონსტრაციაზე გამოვიდნენ ნინოს მეთოდით.
— ვინც არ გამოშვება, ჩემს აგენტია! აი, ასე ძა-
ლით წამოყვანილ ბავშვებს დახვრტენ წინაგრობის
სახლთან!.. ახლა ნესტანმა თქვას შეიძლება ამის ჩა-
დგა?..

ნიმე. ნესტანს თავი დაანებე. ის თავის სათქმელს
საწოლში მწოლივ კარგად ამბობს. ნინოს მეთოდი არ
არის: ვინც არ გამოშვება ჩემს აგენტია. ნინოს მე-
თოლია: მივდივარ სასიკვდილოდ ქართული ენისთვის,
ვისაც სურვილი აქვს გამოშვებს. თუ ლარები არა
ხარო, გაკეთეთ ეს, თუ არა და მე ვიცნობ ას უნი-
ვერსიტეტულ სტუდენტს. ვინც წამოვა ნამდვილ სი-
კვდილზე იმათ წაიყუან. სხვა არავინ შეირდება. ეს
სამკარისია დემონსტრაციისთვის!

(რუკავს ტელეფონი. ზარი ძალზე მნიშვნელოვანია,
ყველანი ტელეფონს შემოეხვევიან. ნესტანიც კი წა-
მოიწეხს თავს საწოლიდან. ყურმილიდან ნინოს მიუ-
შვებენ).

ნიმე. ჰო, ჰო... მოიცა ძალიან კარგად იცი ჩვენი
ტელეფონი ჩართულია. ზედმეტებს ნუ ლაპარაკობ.
დასაგებია... გადავდით... რასაკვირველია, თითო-ორო-
და იუდა ვუღგანა... არ იყო სპირობა ამ ხალაოს
აუასაკიანი მტინგის დანიშვნა... არა უშავს... მე
იხედს არ ვკარგავ...

(დაღო ყურმილი)

გაღებული ვართ. უნივერსიტეტი ალუაშემორტეშუ-
ლია. იქ ამ ხალაოს მტინგს ვერ ჩავატარებთ...

მიხუთა სურათი

(ნესტანთან სასწრაფო დახმარება მოსულა. გარს
ეხვევიან თურხალათიანები. ნესტანი თავს კარგად
გრძობს. გაკვირვებულია რა უნდათ, რისთვის მოსუ-
ლანო.)

სასწრაფოს მქინი (პულსი გაუსინჯა). ახლავე რე-
ანიმაციაში ამოიწურა ყველა რეზერვი!

ნესტანი (კუშტად). ყველა არ არის ამოწურული
სასწრაფოს მქინი (შშობლებს). იციო რა ქალბა-

ტონო ელიკო და ბატონო ლესტანბერი, მიჭირს ნეს-
ტანთან საუბარი, თქვენ მიზნებით რა ვქმნით...
ნესტანი. კი მაგრამ გუშინ არ იყო ამოწურულ
ყველა რეზერვი, გუშინ პროფესორმა გვიტონა ამ
გზავს გულგულ ჩანსალი აქვს, ფილტვებიც... ას წე-
ლიწადს იცოცხლებსო, დღეს რენიმიაციაში უნდა წა-
მიყვანოთ? არ წამოვალ!..

ელიკო. თქვენ გენაცხვებო, რაც საჭიროა, გვა-
კითხო... მაგას უფრო ნუ ვაგებო!

ლესტანბერი (ექიმი გვერდით გაიყუანა, ხმადაბლ).
ძალით წყავანოთ, ბოლოს და ბოლოს დავაძინოთ...
თქვენ ეს არ გაგვირდებათ.

სასწრაფოს მქინი. მოგვეცით ნება ბატონო!..
(თეთრხალათიანებს) შემოიტანეთ საკაცე!..

ნესტანი. როგორც ჩანს თქვენ ჩემს დასახმარებ-
ლად იც არ მოსულხართ, ხელისუფლებას ეხმარებით,
იმათი გამოგზავნილი ხართ...

სასწრაფოს მქინი (გაწიწმტადა) რა უფაშია ხე-
ლისუფლება!.. დემორო ჩემო, რა უცნაური ახალგაზ-
რულია... ცუდად იდეა გეუმხარებოთ, — თქვენგან
მე ეს არ შეკუთვინს... (უცებ გონს მოგება) სწორედ
რომ ხელისუფლებამ გამოგზავნა! რა არის ამაში
ცუდი?.. პირიქით, თქვენ მადლიერი უნდა იყოთ ხე-
ლისუფლებების, რომ ადამიანისადმი ასეთ ყურადღე-
ბას იჩენენ!..

(რუკავს ტელეფონი. გაბმული ზარის ხმა, თითქოს
ამ ხმას ელოდებოდაო, ავადმყოფი გამოცოცხლდა.
ყურმილი ელვით აიღო)

ნესტანი. მომეცით ჩემსა (გამოგლიჯა) ჰო. მე
ვარ!..

დათოს ხმა. დავიძარით უნივერსიტეტიდან, ჯერ
უნივერსიტეტის წინა ვართ, გამზირის სავალ ნაწილზე
არ ვიშვებენ, გზები შეკრულია, ტროლბარებზე
გრძალად გაიშვებენ სტუდენტთა რიგები, აი, სავალ
ნაწილზე მილიციელებს ეკამათებთან ნინო, ქეთევანი
და ეთერი... მოვარდნენ ბიჭებიც! გაარღვიეს ქარის-
კაცების მიერ შეკრული წრე, გამზირი აივსო სტუ-
დენტებით... უფროსებიან გზადგანა... ახლა დაკვიდნენ
ყურმილს და ხუთ ხუთში წენს უფანარსთან
ვიქნებით!..

ნესტანი. მიმიყვანეთ უფანარსთან!

ელიკო. რას ამბობ, შენ გგონია ფეხზე დადგები?
(შემოიტანეს საკაცე და კუთხეში მიდგეს.)

სასწრაფოს მქინი. ცუდად ვახლებო, ნამდვილად
ჩერ უნდა გამოხვიდეთ მდგომარეობიდან.

ნესტანი. მიმიყვანეთ უფანარსთან, მომეხმარეთ!
(გაღმოდგა ფეხები საწოლიდან, წამოდგომას აპირებს)

ელიკო (გაგულსებული). მაშინ აი, იმ საკაცეზე
დაგაწვეთ და მიგიტანთ უფანარსთან.

ლესტანბერი (უფანარა გამოიღო). ეეჰ!.. შეხედეთ რა
ამბავია!.. არ ზუმრობენ ჩვენი გოგო-ბიჭები, უფურ
შენს უპ, უპ, უპ, ასე ეკუთვნით ამათ... მოსპეს რწმე-
ნა, მოსპეს იდეა! მიყვარდნენ კაპიტალისტებს!.. თქვენ
გენაცვალთ ბიჭებო, თქვენი!.. ასე ეკუთვნით ამათ.
სტალინი არ გინდათ, ხომ? — გქონდეთ ახლა ეეს!.. ლო-
უნებები ამოღებს გულს ჩივიბიდან... „თავისუფ-
ლება პოლიტკაპიტებისო“... წარსოვიდენიათ! (ლე-
სტანბერს სასწრაფო მუშავენი ამოვლენენ გვერ-
დით). ა. შეხედეთ ბატონო, ანგრევენ საბჭოთა ხელ-
ისუფლებას!.. (ნესტანს) ახლავე, ნესტან, შეილო, წა-

მოკვან, და გაჩვენებ შენი თვალთ, მსგავსი რამ ჩემს სიცოცხლეს არაფერი შინახავს და არც ვნახავთ აღზაბ არასოდეს... არც პარველი მაიხია, არც შეიდი ნოემბერი და დემონსტრაციამ როგორ შეიძლება ეს არ ნახო!

(მივღა ნესტანთან, ნესტანმა მამას ხელი გადახვია. ელიკოც მხარში ამოუდგა შვილს, ფანჯარას მიადგინენ. ბინაში შემოიჭრა დემონსტრანტთა ხმები, შეძახილები).

მართალი ვითხრათ, არ მეგონა თუ ჩვენი გოგოები ამდენს შესძლებდნენ... სად არის უშეშრობა; სად არის შინახაბოძი... ინგურა საბუთია კავშირი, ინგურა საკოდალხში, არ ვინცა სტალინი ხომ? თქვენ განცავათუ ახალგაზრდებიო... ზო, ზო, ზო, ზო, ... მასე ეართუნით მაგათო!

ელიკოც (გაუწყურა, მოკაჩა). გაჩუმდი, კაცო, გაჩუმდი კიდევ შენას ამბობ? კიდევ შენასა!

(ფანჯარაში გარკვევით შემოიჭრა სტუდენტთა ჯგუფური შეძახილი: ნესტან!.. ნესტან!.. ნესტანმა მეორე ფანჯარაც გამოაღო, თანდათან გაძლიერდა ხმა: ნესტან, ნესტან, დაეუფლა მთელ სცენას, დარბაზს, ფრთხილს მომგვრელი ერთობლივი ძახილი: ნესტან! ნესტან!.. ნესტანმა ტირილი დაიწყო, დღემისი გზიდან ამოუღო ცხვირსახოცი და ცრემლს იწმენდა, ცრემლს იწმენდა ელიკოც, წინსაფრით იმზარალებს).
სასწრაფოს მძიმე. კარგით, დაწყნარდით მღელვარება უფრო გაართულებს თქვენს ჩანართელობას... (ნესტანს თეთრხალათიანები ამოუდგინენ მხარში და საწოლისაკენ მიჰყავთ, შემოვარდა ეთერი, ატაცებულა, აღუცებელი).

მედიკოსი. ნესტან, ნესტან!.. დემონსტრაციამ მოლოდინს გადააჭარბა, მთელი ქალაქის ახალგაზრდობა იქ არის. გზადგავა გვიერთობიან სულ მთლად უცნობი ადამიანები. ბიჭებმა იურაღეს. თუ მანამდე ჩრდილში იდგნენ, ახლა მხარში გვიდგანან, მათ გაგლიჯეს ქარისკაცთა და მილიციულთა კოლონები და ვაშლირზე გაგვიყვანეს. ზღისელჩაიკიდებულნი ნივდივართ. არავის ეშინია, უკან არავინ იხევის!

შენი სახელი დემონსტრაციას წინ მიუძღვის, დათომ დაწერა მსხვილი ასოებით „ნესტან ბაკრატოვი“, ნინოს და ქეთევანს მიაკეთ მალა შემართული: გვრებივარ, კოლონებმა თუ ვაშაწარეს, მერე მილიცია მართაკას მომერევა, არ გამაშვებს... (როგორც შეშეშეშეა შურდულივით, ისევე გავარდა. ლესტანბერი მღელვარედ დაეძებს რადაცას, იბოვა — წითელი ლენტო მკლავზე იკეთებს. სიჩქარეში ვერ შეივსრა, ელიკოც მივღავ)

მედიკოსი. რა არის ეს?..
ლესტანბერი. შეშეშე, ჩქარა!..

მედიკოსი. ვიკავებთ ახლა, იცოდ და მეშობლებს შეგუარსი, შვილი გაკადება, შენ სად მიდიხარ!..

ლესტანბერი (ეთერის მისამართით). ამ გვიტერებს უფურცებს შენი... (ფანჯარაში გადაიხედავს ერთხელაც). აი, ამათ უველას დახოცავენს ახლა, ათ წუთში, შთაჯრობის სახლის წინ, დახვრტეც უველას!.. გესმის შენ რა ჯოჯობით და დღის რისხვა დატრიალდება ჩვენს თავს დასამდვილებით ვიცე, რომ ჯარი მოკვანოლია და ტუყავს ეცხრიან ბავშვებს!.. ეს ჩვენი კანონია, ამას წინ ვერაფერ ამოუდგავია! მოხდება საშიშროება ტრავმა და უველადური ჩემს იქაბს დაბრალდება... რად ვინდა ნესტანის ვადარჩენა, დახოცო-

ნი შვილებს მოხლები, სუღეროთა, ნას ჩაქოლავენს თუ არ ჩაქოლეს, ის თავს მაინც არ იცოცხლებს გაპონად ყოფნას სიკვდილს არჩევს.

მედიკოსი. შენ სად მიდიხარ, სად, რა უნდა უნდა იქა?

ლესტანბერი. გამიშვი ზელი... მე ვიცე, რა უნდა გვაკეთო, მხოლოდ მე ერთმა ვიცე ვინ არიან ამ დემონსტრაციის მოთავეები, აქვე დავგაპირებინებ. არ მიუშვებ შთაჯრობის სახლამდე და მორჩა, ჩავჯორსაჯორ მკვლელობას!..

ნესტანბერი. (თითქოს მკვლარი გაიცოცხლდო, გამოქეცა ექიმებს. ნიბჯის ვადადები მაინც გაუქურდა, დღემისი ჩამოეკა ისეიერე და იკივლა). მამა!..
ლესტანბერი (მობრუნდა) „მამა!“, „მამა!“, „მამა!“, სწორედ შენს მამას შეუძლია სიცოცხლე შეუნარჩუნოს ათასობით ქართველ ახალგაზრდას, საყოთარ შვილს და იქაბს აკციდნის საჯარელი ცოცვა არ წავიდე? თქვენს კალთას ამოფარებული ვიყო?..
ნესტანბერი. არსად არ წახვიდე, თორემ თავს მოკვალავ!

ლესტანბერი. ავიჩიებოდა ეს „თავს მოკვლავ“. მაგის შიშით გონება დამხნელებია, გრძნობა დამჩლუნგებია... უვლადატე არწუნას, იდეებს და იქაბის მოხად ვიქცი!

ნესტანბერი. იქაბის მონობა გერჩიოს სატანის მონობას! როგორ ჩანს, მართლა ბაკრატოვთა ნახუტების შთამომავლი ხარ რომ სულ მუდამ ვიღაცის მონა უნდა იყო ნუთუ ჩიში არახოდეს გაღვინებეს მოკლეს იგი, სისხლი გადაგვივარებს, სისხლი მეფედ შობილი სამუღაბო მონად ქვეუღუნარ, შეხედე რა ამბავია ქალაქში, მკვლარი საქართველო გაიცოცხლდა!

ლესტანბერი. გაანებე თავი მაგებზე ლაპარაკს, რა ვააკოცხლებს მკვლარს! ათ წუთში იუდაზე უარევი გამეიდევლი იქნები, დალუბე ახალგაზრდები, დაიღუბე თქვენი თავი და დამლუბეთ მეც!

ბოლოს და ბოლოს, მოკვდი მოვისვენებთ ყველა: მეც, იქაბიც, მეზობლებიც, ამხანაგებიც... უნივერსიტეტი მოვისვენებს, ქალაქი მოვისვენებს! ვასუფთავებთ ხა პერიო!

ერთი მეტიხარა გოგოს სიკვდილი სჯობია თუ ათასობით ახალგაზრდის (ფანჯარასთან მივარდა) იმართებუში ასობით უღანაშაული უმწყლილია შენი და ნინო მხეიძის მიერ შეცდენილი მე ათახებს უნდა ვუშველო... ვინც მოსაკლავია, მოკვდეს ყოველთვის ხალხთან და პარტიასთან ვიყავი და ახლაც იქ უნდა ვიყო!..

მედიკოსი (ნესტანი საწოლზე დააწვინა და ქმარს დაეტყვა, ჩამოაკლავა წითელი ლენტო მკლვიდან და ფეხი დაადგა). ჰუვა უნდა ისწავლო შვილი ვიკვადება, შეილით რა დროს წახვალა!.. (ლესტანბერი მაინც აპირებს წასვლას) თუ ახეა, მეც მივდივარ! მეც არ მინდა აქ ყოფნა. მომხვრდა თქვენს ხელში მისვრება არ დამთვრდა თქვენი ბრძოლა!.. აღმაიფრეცის ცხოვრება შენატრება!.. წავალ სოფელში წავალ! სადმე წავალ, ჯოჯობეში, ქვესენელში ჩავალ, იღონდ თქვენ არ დაგინახოთ!.. (ლესტანბერი წვიდა). წაუღლი წაუღლი უკან ნუ მობრუნებულხარ ცოცხალი (დაადგენა. თეთრხალათიანები შეშინებულნი ერთ კუთხეში მიჯარულან, უხერხული ვითარებაა, იქაბური უსამოგონებას ესწრებიან. ელიკოც ცრემლები მოი-

წმინდა, რეკავს ტელეფონი. ნესტანმა აიღო, გასმის დაიოს ხმა მკვეთრად.

დათოს ხმამ უკვე მთავრობის სახლის წინა ვართი დაძაბული ვითარებაა... ჩამდენიმე წუთის წინ გამოჩნდნენ ქარისკაცთა რაზმები, მათ ალყა შემოარტყეს შილიანიად მთავრობის სახლს, ალყაში მოვეჭმეცით ჩვეც. დემონსტრანტები... გაისმა ხმები, დიშალოთ თორემ გემგზავნათ...

დემონსტრანტთა შორის ვიღაც გამოცდილი, პოლიტიკორდელი აღმოჩნდა და გვიბრძანა: პირდაპირ ახვალტზე დასხედით, ვეღარ გეცხრანო. მთავრობის სახლის წინ, კიბეებზე, მოედანზე, რუსთაველის გამზირზე სხედან ჩვენი მეგობრები... წავედო, მეც მათთან უნდა დავედო, თუ რამ ახალი მოხდა, შეგატყუბინებ!

(ექთანმა ამასობაში ნემსი გააწყო, ნესტანს დაადგა თავზე).

ნესტანი. ამაულა მაჩვენე!..

სასწრაფოს მძიმეი. კარდიაშინია, შეილებს გეფიცებთ.

ნესტანი. ჩემს თვალწინ რატომ არ გატეხეთ, დიდროლია!.. (ექთანს ვაბრაუდა. ალაგებს თავის ჩანთა-ფთილას.) ვერ წამოყვანო საფადმყოფოში, ვერა! აქ უნდა მოვკვდე!

მლიქმ. ნუ ამომართვით ხელი შენ და მამაშენმა აღაძრინა არა ხარ!.. შეიძლება შენი ყოფნით ქვეყანა შეაწუხო? რა გაჩნდი ახეთი, ჩა! სასწრაფოს მძიმეი. კარგე, არ დაგაძინებთ, არც არხად წავაყვანო, მოგვეცი ნება, აქ ვყოთ...

ნესტანი. არ არის საქირალი ყველანი წადით ხელ ყველანი მარტო დამტოვეთ!

მლიქმ (ტირის). მართლა განწირული ხარ, დედა! მართლა განწირული ხარ, შვილო?.. ამათ რომ ეტყევა, მერე მე, მარტოვან, რა გაყო, რით გიშველო. (სასწრაფოს მუშაეებს) არ დამლუბოთ, შვილებო და არ წახედეთ, მაგას უფრო არ უგდოთ გაღვიანებულია. უთქვენოდ ხელში ჩამაკვდება, თქვენ გენაცვალეთ, ცოტა ხანს კიდევ აყავით, ეგებ დავითანხმო...

სასწრაფოს მძიმეი (საიდუმლოდ) არ წავალთ, არა ქალბატონო ელიკო, ჩვენ შეთვალუფრობა მართლა დავალებული გვაქვს!..

დათოს ხმამ (შორიდან, ფანჯრიდან შემოიჭრა). ნესტანი.. ნესტანი.. გავიმარჯვეთ, გავიმარჯვეთ!..

(ხმაურით შემოვარდა) ნესტან, გამიმარჯვე! შენ გამიმარჯვე!..

მლიქმ. ჩაო, ჩაო!..

დათო (ცერ შემოეხვია, და შემდეგ აიტაცა ქალი). ქალბატონო ელიკო, ნესტანის იდეამ გამიმარჯვა! მოგილოცავთ! (ბირს დასვა) მოგილოცავთ ყველას!.. (კონის ექიმებს, ხეხვეა ყველას, გაოცებული სასწრაფოს მუშაეები აქეთ-იქით მიღებვინან).

მლიქმ (თავისთვის ბუტბუტებს). ვინ გამიმარჯვაო, ჩამ გამიმარჯვაო...

დათო (მიდის ნესტანთან).

ქართული ენა აღადგინეს თავის უფლებებში ბოლოს და ბოლოს გაბედეს, კრემლში დარტყეს და კრემლმა უკან დაიხია. ისე გადაწულა, როგორც ჩვენ მოვიმოხვდით: ქართული ენა სახელმწიფო ენაა. შემოიტანეთ ტელევიზორი ახლა იქნება პირდაპირი რეპორტი.

ნესტანი. გაიმარჯვა რა თქვი!..

დათო. როლანდ ივანეს ძე თვითონ ჩამოვდნა ჩვენთან, დემონსტრანტებთან, სესია მიატოვა და ჩვენი მთელი გამოგვიცხადა: კრემლმა თქვენი მოთხოვნები დაკმაყოფილა, ქართული ენა სახელმწიფო ენაა. (ყველანი ავადმყოფს დასცქერიან. ნესტანმა ნელა ასწია ორივე ხელი... დათომ გულში ჩაიკრა ნომრები-ვლავი. ელიკომ პირველად გადაისახა.)

ნესტანი. ბაიო!.. ახლა ნიკედილიც არაფერია!..

დათო. თოთხმეტი აპრილი ოქროს ასოებით ჩაიწერება საქართველოს ისტორიაში და მისი ერთ-ერთი შემოქმედი შენა ხარ!.. ახლავე წყვეტ შემიშლლახს! ექიმო, ახლავე ყველა ზომა უნდა მივიღოთ!.. ახლავე მოვლენ გოგოები, ყველანი აქ მოვლენ! იწყება ახალი ცხოვრება!..

ნესტანი (წაროვდება, ვაეს ყელზე ჩამოეცია). მაპატიე, დათო, ეგვი შეშორნა შენში... მაპატიე!.. (ერთმანეთს ჩაეკრნენ, უცებ მოეგო გონს, ვაეს ხელი დედას და ექიმებს ხელით ანიშნა ახლოს მოდიოთ, დაედამისსაც დაუძახა).

დედა!

ახლა კი მართლა ახალი ცხოვრება იწყება!.. ვწვევტ შემოიღობას წამოყვანეთ, სადაც ვინდათ, გამიკეთო რაც ვინდათ! იღონდ მაყოლეთი (ნიცხვენა ბალიშზე).

— დათო! (თავი ისევ წამოწია) რეპორტთან უნდა მიმეგზავნო, არ გამრცხობს, თუ გარიცხული ვარ, აღმადგინოს!..

(თეთრხალათიანები შემოეხვივნენ. გახსნეს ჩანთა-ფთილები, ერთი მთვანი წვეთებს სირჩაში აწვეთებენ, სხვა აპარტით მიადგენ, ექიმი პულსს უსინჯავს. ელიკო უზილავს ყვრიმალებს, ყურის ძირებს, შუბლზე ეფერება. ნერვულა ფა-ა-ფუტია).

გასმის ხმები. შემობრინა გოგოები.. ნინო, ეთერი, ტეივერი... დათო ხელით ანიშნებს ჩუმალით).

ნინო (მიანც მიიჭრა, მისწი-მოსწია თეთრხალათიანები) ნესტანი!

ნესტანი (თავი წამოსწია, გაუხარდა ნინოს დანახვად). ნინო!..

(ულოცავენ ერთმანეთს გამარჯვებას)

მ ე ს ა მ ი მ ო ქ მ ი დ ე ბ ა
მ ი ა მ მ ს ს რ ა ტ ი ი

(ფოლადაქების ბინა. ოთახში მარტო ელიკოა, აუთოვებს. წყნარი, მშვიდი გარემოა, შემოდის ლუსტანბერი და პირდაპირ ტელეფონისკენ გაემართება. ყურმილს აიღებს).

ლესტანბერი (ელიკოს, თან რეკავს). გაიგე რა მომხდარა?

მლიქმ (ულოობა შეწყუა). პო.

ლესტანბერი. მთავრობის სახლის წინ ბევრებს შემოიღობა გამოუსხადებოთ ისე.

მლიქმ. შემოიღობა?!

ლესტანბერი. შემოიღობა, დიახ, შემოიღობა, თანაც მთავრობის სახლის წინ, ზედ კიბეებზე წვანა, როგორც მაშინ, ნოემბერში...

მლიქმ. მერე? გაანებე მაგ ტელეფონს თავი (გამოუთოშ).

ლესტანბერი, რას შობი ქალო, ძლივს ავარიფე ნომერი... (რეკავს).

მლიკო, მთავრობის სახლის წინ? შიშლილობა? ლესტანბერი, ჰო, მთავრობის სახლის წინ, სწორედ მთავრობის სახლის წინ... ზედ მთავრობის სახლის წინ... (გამოკარებთ) მიტომ რომ მთავრობა არ არის მთავრობის სახლში სხვათაშორის, მთავრობა სხვაგანაც არ არის. არხად აღარ არის მთავრობა... გათავდა, მოკვდა ჩვენი მთავრობა... (თან რეკავს უშედეგოდ).

მლიკო, სად რეკავ, სადა... (წარათვა ყურმილი). ლესტანბერი, ქალო, საქართველოს დამოუკიდებლობის მოთხოვნენ უკვე გესმის რა ხდება? თურმე აუხანეთით დაიწყებს და პირდაპირ მთავარ მოთხოვნაზე გადავიდნენ!

მლიკო, არ არის ის დრო ახლა პენსიონერი ხარ, სახლი ზიხარ, არაფერი გინახავს, არაფერი იცი. დარტი შენს კანში...

მომახვენე, ამ სიბერეში მაინც... (თვითონ რეკავს)

შენ ახლა აქ უნდა დარეკო, შენს შვილთან და არა იქ... მთავრობის სახლის წინ შიშლილობას აცხადებენ, რომ გაიგე, შიშმა არ შეგაქურდა... ძლივს დავღვალავთ ის გოგო, ისევე გადავიდეს ჰუსაზე, რას შობი მერე? იმას უნდა დარეკო, შენს შვილს და არა იმით...

ლესტანბერი, ნესტანზე ამბობ მაგას... გათავდა ის დრო... ორი შვილის დედა უკვე სად ცხალია ნაგებებისთვის... ნესტანის შიში მე ხელ არა მაქვს.

მლიკო (ბრონიით). ამა ვისი შიში გაქვს? — საბჭოთა ხელისუფლების კარგა, ლესტანბერო, კარგია... გეუბრა... დათო რომ წავიდეს?... დათოც მაგათი კეუსია, ეგებ იქა უკვე...

ლესტანბერი, დოქტორია უკვე შენი სიძე, არ გაერევა ის ბიჭუჭუბუში. (თავისთვის) თუმცა დოქტორიცა იქ არიან და პროფესორებიც... თუ მაინც და მაინც გაერევა, მოკვდეს იქ...

მლიკო (გადაცოცხებული რეკავს). შენა ხარ შვილო? შენ შემოგვევალს შენი დედა... სახლში ხარ ხომ? ამა ხად იქნები... აი ასე შენ შემოგვევალ... ასე უნდა — შენს შვილებთან უნდა იყო მთე არაფერი, ამისთვის დავრეკე... დათო სად არის თუ იცი... სამსახურში იქნება... კი... დარეკე და გაიგე მაინც სად არის. მე რომ დავრეკო, ხომ იცი... უფერხულია, სიდედრი უნივერსიტეტში ურეკავს... შენ დარეკე და უთხარი, გაახსენე რომ ორი შვილის მამაა, მესამეც მალე ევალდება თუ მოისურვებს...

არა მე იმას კი არ ვამბობ იქ არ მივიდეს, მივიდეს, რა თქმა უნდა, მთელი თბილისი იქ არისო, და ისიც იქ იქნება, მე ხომ ვიცი... მივიდეს, კი ბატონო. ოლოდ იმათში არ ჩაწევს, ბიჭუჭუბუში (ლესტანბერს შეხედა) სირცხვილია, დედა, თქვენ უკვე ბავშვები აღარა ხართ... ო, შენ გენცვალი... ო, შენ შემოგვევალ... შენი იმედი მაქვს...

(შემოდის დათო)
უიშე! აგერ არ მოვიდა! ჰო, ჰო, დათო მოვიდა, დათო! კი, აგერ არის, გალაპარაკო? (დათოს) ა, ელაპარაკე შენს ცოლს... (ყურმილი გაუწოდა).

მლიკო (ვლსმენით ლაპარაკობს). ჰო... საძილე ტროსიხთვის მოვედი... ჰქონდათ ამათ, ჩემი თვალის მიხანახან...

მლიკო (შეშფოთებით). საძილე ტროსიხთვის! (გონს მოეგო, ლესტანბერს კეუსს არიგებს) ლესტანბერი! (გვერდით გაიყვანა, საიდუმლოდ) ახლა იცი რა არის მთავარი.

ლესტანბერი, არ ვიცი...
მლიკო (პირზე ხელი აიფარა). თუ შეგიძლია, შედი შენს ოთახში და დაიძინე...

ლესტანბერი, ახლა დავიძინო? ვადამრევს ეს ქალი! ჩაქუშებს, ხმას არ მაღებინებს, როცა საჭირო ვარ ჩემს სახლისთვის, მაძინებს... რა დამაძინებს... (აჯანყდა, დადის იქით-აქით).

მლიკო (დაამთავრა საუბარი ცოლთან). საძილე ტროსია გაქვთ თქვენ, მე მინახავს აქ... (ეძებს) წუხელ იქ ვაჯიფენო, კიბზე და ვაჯიფენო!

ლესტანბერი (გონს მოეგო). როგორ, შენ... იქ? პროფესორი?...

მლიკო (ღიმილით). ჩერ არა ვარ პროფესორი... (საიდუმლოდ გამოათრია საძილე ტროსი). აი, ესი ეს ახლა ჩვენთვის განძია?...

მლიკო, უიშე, რა ვაჯიფენო? შენც იქ?...

მლიკო, კი, მეც იქ! რა იყო? რა ვაჯიფირდით, ჩემი სტუდენტები იქ არიან და მე სხვაგან სად ვიქნები... ცოვა მაინც დამით. (ტროსი მოიზომა).

ლესტანბერი, მოდი, აქ, თუ კაცი ხარ! დამეღაპარე, გამაგებინეთ მეც: რას მოითხოვენ, რა უნდათ...
მლიკო (კეუსიში მიდგა და ტროსიას ბერტყავს) რა ვიცი, ძნელი ვახარკვევია ვის რა უნდათ თავიდან მიტნეით დაიწყო, მაგრამ ახლა უკვე შიშლილობა გამოცხადებული. სტუდენტობა და მგონი უკვე მთელი საქართველო მათ მხარს უჭერს და მეც იქა ვარ!

მლიკო, დედა დედა!... დავიღუპეთ! დავიღუპეთ!... ვიცოდებ მე ეს... (გავიდა).

ლესტანბერი, როგორ „რა ვიცი“ შენ, უნივერსიტეტის პროფესორმა. პროფესორი თუ არა ხარ, დოქტორი ხომ ხარ, კაცო? დოქტორმა კაცმა არ იცი რატომ დეახარ მთავრობის სახლის წინ და ღამეს რატომ აიქვს?...

მლიკო, მე ვადავარ იქ, სადაც ჩემი სტუდენტები დგანან.

ლესტანბერი, პირიქით უნდა იყოს. შენი სტუდენტები უნდა იყვნენ იქ, სადაც თქვენა ხართ, მანქანვლებებში.

მლიკო, ბატონო ლესტანბერო, მე და თქვენ ხომ ვიცით, მე რა მინდა და თქვენ რა გინდათ, დღემდე არის ეს საუბარი...

ლესტანბერი, არ არის ზღმეტი. მე არ ვიცი თქვენ რა გინდათ, თქვენ, პირადად თქვენეი...

მლიკო (პირდაპირ მიხალდა). საქართველოს თავისუფლებათა...

ლესტანბერი, ამა, მაი... მაი... მაი... (გაღიხარება) თურმე რა უნდა... საპროფესოროდ კი არა საციხედ ყოფილხარ გამოადებული, თქვენაირი შეხედულების მასწავლებელი არ შეიძლება უნივერსიტეტში ახალგაზრდობის აღზრდას ემსახურებოდეს. თქვენაირები დალუპავენ სწორედ საქართველოს!...

მლიკო (დღურობა). რატომ, ჩვენ კონსტიტუციას არ ვადავლივართ, ჩვენ მოვითხოვთ იმას, რაც კონსტიტუციასი გეწერია. ჩვენ ვვინდა არა რეპუბლიკების კავშირი, არამედ სუვერენულ სახელმწიფო...

ფოთა კავშირი, რაც აგრეთვე, კონსტიტუციაში გარკვევით წერია.

ლესტანბერი. შეიძლება დისიდენტების ციხიდან გამოშვება? ა, ბატონო, შედეგი ეს არის — გადარჩენის დოქტორი კაცი. მოდი აქ, დაქვემდებარება ხანს. მე მგონია, ჩემი შვილია დალუბული-მეთქი, შენი იმედოვნობა...

დათო. არ მცალია დასაჯდომად... იცით, იქ რა ამბავია? მონაგონი 11 აპრილი, 22-29 ნოემბერი..

ელნიკი (შემოიტანა საფარველების (პაკრევალები) შეკრა). ეს წაუღე ქეზინც მოშიშხილებს... მაშინ, ნოემბრის შიმშილობაზეც გავუგზავნე მე ნათ და სუთი ბავშვი გადავარჩინე ფილტვების ანთვას.

დათო. აო, ეს კარგია (დასტაცა ხელი).

ელნიკი. ნესტანი ხომ ნამდვილად სახლშია შვილი.

დედაშენიც შინ არის ხომ?..

დათო (მობრუნდა). თქვენ თვითონ ხომ ელპარაკეთ ნესტანს... ნუ გეშინიათ, ყველაფერი კარგად იქნება... (მოხეხია).

ელნიკი (ტირს). იმის იმედი არა მაქვს.. (დათო გადის) შენი იმედი მაქვს, შენი.. (შემოდის ვაჩაძე). მოზრძანდით ბატონო.. მოზრძანდით..

ვაჩაძე. არა, მე ერთი წუთით. ლესტანბერს რჩევა უნდა ვკითხო... (გაუყარა მკლავში ხელი და ავანსცენაზე გამოჰყავს). კაცო, ჩემი გოგოც დაწოლიდა. **ლესტანბერი.** თქვენი შვილი?.. ქალბატონი თამარია?.. (გაიცივნა).

ვაჩაძე. ნეტა ვე იწევს, რკინასავით განმრთელი ქალია, შვილიშვილი დაწოლიდა, კაცო, თამუნა ძლივს გამოვვლივით სიკვდილს ხელიდან... ერთი ღამე გარეთ, ქაჯუ და ბეტონის კიბეზე კი არა, ბუმბულის ქვეშავებში რომ გაათიხს, მოკვდება.

ლესტანბერი. მერე?..

ვაჩაძე. რა მერე! რა ვქნა, ა, მოვედი შენთან..

გამოვიდით ხარ მაგ საქმეში.

ლესტანბერი. ჩემთან კი არ უნდა მოხვიდე, — შენს შვილიშვილს უნდა მოკიდო ხელი და შინ წამოიყვანო.

ვაჩაძე. შენი არ მივირის ლესტანბერო! მე ბუზად ვინ შთვალის მამამისი მივიდა, მაგრამ არ წამოუვა, დედა ხომ იქ არის და არის. მე დამიჭერებს ახლა ის? (ელიკომ პატარა მაგიდა შემოიტანა, ზედ დომინოს კოლოდი დადო, სკამები შემოუწყო. ვაჩაძემ გაიცივნა)

ღივი მადლობა, ქალბატონო ელიკო, ახლა ამინდრო ნამდვილად არ არის, სხვათაშორის, ამის თამაშისათვის სახლში დამცინიან, იციან, რომ მხოლოდ თქვენთან ვეამაშობ ახას.

ელნიკი. კი, ბატონო, თუ არ არის საჭირო, უკან წავიღებ (აჭრია დომინო) თამუნა.. (შეპყვირა უსკე) ნიჯო რომ მოხვდება ფილტვი უცოდვლა?.. რა-ნაირად ხალხში..

ვაჩაძე. აბა! რა ბედნიერი ყოფილხარო თურმე, რომ თქვენი ნესტანი შინ იწვა და შიმშილობდა. რა ვქნა, არ ვიცი, შინ ვერ ვჩერდები, დავდვარა ასე უარჯროდ. წიფდვარ-მოვდვარა, მივდვარ-მოვდვარა.. უმწეო ვარ, არაფრის გაყვება არ შემიძლია.

(შემოდის თბილვა)

ვაჩაძე. არ მითხრა ახლა ჩემი დაწვაო.

თბილვა. აბა, საძულე ტომარას დაეჭვებ, მაღაზიებში არ არის, შიმშილობის პირველ დღეზეც გაიყვანა თურმე..

ლესტანბერი ა, ეს წულია, მოვარდა ჩემი ნიმი წაიღო.

ელნიკი (გამარტობულია და რეკავს). **ნესტანბერი!** ხომ სახლში ხარ, შვილი.. ო, შენ შემოვალდი.. თუ ვინცა აქ ამოდი, მოიყვანე ბავშვები და გული მშვიდად შექნება.

(შემოდის ელსაბედლაშვილი).

ელსაბედლაშვილი. კაცო, აქა ხარო.. (ვაჩაძეს და თბილვას აქ არ მოელოდა) გამარჯობათ თქვენი. ვაჩაძე. თქვენი დაწვა ვინმე?.. (გაღიზიანება). **ელსაბედლაშვილი** (აღელვებულია, შეშფოთებული). იცით... მე... ძალიან ვღელავი.. ცუდი ამბავი მოვიტანე... ქარხნის მუშებმა გამოგზავნეს ლესტანბერთან, იციან, რომ ჩემი შვილებია... ის დარეკავს და გაივებსო...

თბილვა. რა ამბავია ასეთი, გვიხარით, ბატონო..

ელსაბედლაშვილი. ძალიან საიღუმლოა..

ვაჩაძე. როგორ, ქარხანამ გამოგაგზავნა, ე. ი. ქარხანამ უკვე იცის, ეს რა საიღუმლოა.

ელსაბედლაშვილი. ჩვენთან მუშაობს ქართი და ინიტო..

თბილვა. გვიხარია რა ამბავია?.. აღარ შემძლია მეთქი..

ელსაბედლაშვილი (სათითოდ ყველას ეჩურჩულება ყურში). ჩარი შემოშავათ თბილვას.

ვაჩაძე. ჩარი?..

თბილვა. ჩარი? (ყველანი ლესტანბერს შესცქერავენ).

ლესტანბერი. ჩარი? ჩარის შემოყვანა ასე ადვილი არ არის, მაგრამ საწვლარც ხომ უნდა დედოს თავაშეგებოხას.. მე წინააღმდეგი არ ვიქნები თუ ჩარი შემოიყვანენ. უნდა დამთარდეს ეს! ასე არ შეიძლება დავრეკავ, კი ბატონო.. (რეკავს. სამართი სურბემა, ყველანი ვარს შემოვრტყნენ, ყურბილი დადო, მეზობლებს შეაკვტრდა).

თქვენ გგონიათ ხაჭკოთა კავშირი მართლა დინგარა? თქვენი თანდაწვრებით ასე, გარემოყარულმა, დავრეკო?.. არა, ბატონებო! აქეთ წამოზრძანდით! მე იმიტომ გენდობიან, რომ იციან, უმიზეზოდ, ცნობის მოყვარეობისათვის არხად დავრეკავ, არავის შევაწუნებ. ჩემი ზარი ყოველთვის სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობისაა. ვინცს თანდაწვრებით სადმე დავრეკო და მეერ ამან გაურბოს, ჩემთვის ეს დაუშვებელია. იმიტომ თქვენ აქ დამელოდეთ, მე ახლავე მოვალ, მომეხარება, ელიკო..

(შირმა გამოათრის და ვაშლეს, მომიყუროვა, მიუხედავად ელსმენს და რეკავს).

ელნიკი. არ გეწინოთ, მეზობლებო, მაგისი ამბავი ხომ იცით, ყოველთვის ასეთი საშახარო ჰქონდა და თვითონაც ასეთად იქცა: ყველაფერი დამალულად აქვთ, დაუშავებელი, ხალხისაგან პირწყველი, გამოსაჩენი პირი ხადა აქვთ ამბო... (თან მაგიდაზე ალაგებს ლენინს, ხილს) მოზრძანდით სუფრასთან, მართალია, აღკომლი აკრძალულია, მაგრამ ჩვენ ხარო ჩვენს წესს ვერ გადავალთ, გვიჭირს — სუფრა გვისმუბუტქებს პირს, ვიღობინს — ლინისაც სუფრა უძღვება. მოზრძანდით, თქვენი პირიშეთ, თითო-ერთა მიირთვი... (შემოდის ლესტანბერი).

ლესტანბერი (პაუზის შემდეგ). თუ არ დაიშლება ბიან, შემოიყვანენო..

თბილვა. დანადვილებით ვიცი, არ დაიშლებიან..

(საიდანღაც ტანის გუბუნი შემოიჭრა, ხმა შორიდან მოისმის. შეშფოთებული სახეები.)
ელისაბედაშვილი. ეეჟი... (ფანჯარასთან მიიჭრა).
ლესტანბერი. ნუ გეზინათ, ასე უცებ არ შემოვლენ, ჩერ მთავრობამ უნდა მიიღოს დადგენილება, კომენდანტის საათი გამოცხადდეს, მთელი რიგი დონისძიებებისა უნდა განხორციელდეს...

ელისაბედაშვილი. ახა, ეს რა ხმაა, ტანკს ქალაქში რა უნდა ლესტანბერი. ეშაადებთან ალბათ შემოსახველიადა, მანევრებია...

ელისაბედაშვილი. დავიღუბეთ, ხალხო!..
პასიძე. კარგით, ახლა კანისას ნუ მიცემით, ხაშოში არაფერია...

(ყველანი ფანჯარაში იყურებიან. ტანკის ხმა ახლოვდება.)

მეშვიდე სურათი

(იმ ერთი ტანკის ხმა გადაიზრდება საზარელ გრუნუნ-გრაილში — ქალაქში ტანკების კოლონა შემოდის. ელიკო და ლესტანბერი ფანჯარასთან ღვანან და ქალაქს ვასიკერობან. ფანჯრის ქვემოთ ხალხს მოუყრია თავი და გაისმის შეშფოთებული ხმები, შეძახილები...)

ლესტანბერი. ჩერ არაფერი გამოუცხადებიათ, ხალხისთვის არაფერი უცნობებიათ. ნუთუ ისე შემოვლან? (მოკლდა ფანჯარას, ტელევიზორი ჩართო. აწვადებს, ტელევიზორის ეკრანი აინთო, მაგრამ გადაცემა არ არის. გამორთო.)

ხმა მანჯარაში: ტანკებს დაუწვა ხალხი (ვიღაც გარბის, ფეხის ხმა ისმის.)

მეორე ხმა: ბავშვიანი ქალი დაუწვა, ხალხი ჩემი თვალით ვნახე.

ელისაბედაშვილი. გეხმის ლესტანბერიო (ელსმენთან მივარდება, რეკავს. არ პასუხობენ. კვლავ ფანჯარასთან გარბის. ყვირის). ახალგაზრდა!.. ახალგაზრდა!.. მართლა ბავშვიანი ქალი დაუწვა?..

მეორე ხმა: მართლა, მართლა, ჩემი თვალით ვნახე, ორი ბავშვით!..

ელისაბედაშვილი. მერე? გადარჩნენ?

მეორე ხმა: არ მესმის ვერ გავიგონე!..

ელისაბედაშვილი. (მთლად გადაეკიდა ფანჯარას). ის ქალი და ბავშვები გადარჩნენ?.. ცოცხლები არიან?..

ხმა ხმა. მამ, კაცო!.. ტანკები გაბრუნდნენ უკან!.. გააბრუნა ხალხმა!..

ელისაბედაშვილი. (მოკლდა ფანჯარას, მღელვარებისაგან გული მისდის). წყალი!..

ლესტანბერი. ცუდადა ხაქი, ახალავე!.. (წამოიქვენა, ტანტუე დასვა, წყალი მოუტანა).

ელისაბედაშვილი. ორი ბავშვით!.. (წყალს სეპს... თანდათან კვლავ ძალას იკრებს) ვინ იქნებოდა ორი ბავშვით, თუ არა ნესტანი!.. ნუთუ მართლა დაუწვა?.. კი... დაუწვებოდა? (თანდათან დაფაფრდა). თავზედო!.. თხა... ბავშვებს რას ერჩის!.. წვედიო!.. (წამოვდა, დასტაცა თავშალს ხელი).

ლესტანბერი. საღ მინიხარ, ქალი, მოკვდები!..

ელისაბედაშვილი. მოკვდები და მოუხვეწებს! (მისდის).

ლესტანბერი. გონს მოდი, ფეხზე მანქან ჩაიცივი!..

ელისაბედაშვილი. (ფეხებზე დაიხია, ფოსტები აცვია. მიბრუნდა. იცვამს.) თვითონ მოკვდები თვითონ დაუწვეს ტანკი (ცივის) ჩემი ცოტე და თორნიე მომიყვანოს აქ!

(შემობრბის ნესტანი, თავისი ბიჭებისათვის ჩაუვლია ხელი, ალღევებულია, თავზარდაცემული, ბავშვები ბებიასთან მოვარდნენ. ელიკომ ბავშვები გულში ჩაიკრა საითთაოდ, მაგრამ გულსისყური ნესტანისკენ აქვს.)

მართლა შენ იყავი? მართლა დაუწვენი ბავშვები ტანკებს?.. (თან ბიჭებს ეფერება თავზე, მხრებზე, თმებზე.)

ნესტანი. მე ჩერაც ვერა ვარ გონს. არ ვიცი რა მოვიმოქმედო. (წინ წამოვდა და ატაცებული უყვება მშობლებს რაც შეეძოდა.)

დავინახე ერთმა ახალგაზრდამ გამოარდია ხალხი, გამოვარდა ზედ რუსთაველის გამზირზე, დაძრული ტანკების კოლონების წინ დაწვა, როგორც შეწირულმა ხელში თავიკვე ამოიღო და თვალები დახუჭა. ამის შემდეგ არ მახსოვს რა მოხდა, რა მოვიმოქმედე. ჩემი შვილებით, როგორ აღმოვჩნდი იმ ვთის გვერდით, როგორ დაწუნენ ჩვენთან სხვებიც: ხანდაზმულებიც, ახალგაზრდებიც, სკოლის მოსწავლეებიც კი.

ელისაბედაშვილი. (შეკვიცლა). ბავშვები? ჩემი ცოტე და თორნიე ხალხი იყვნენ ამ დროს!..

ნესტანი. ჩემს გვერდით იყვნენ იქით-აქით!..

ელისაბედაშვილი. ეუო შენ დედახმა, ეუო შენს ქალბანს!.. (მიჰყავს ბავშვები) წამოდით, შვილებო! კუჭე არ არის დედოქვენი!..

ნესტანი. დედა!.. ბავშვებს არ გააგონო უკეთური არჩო. მე მაგათ სწორედ იმისთვის ვზრდი, ტანკებს დაუწვენ, როცა საჭირო იქნება. ჩემი სიცოცხლე და მათი სიცოცხლე ამისთვის მინდა.

ელისაბედაშვილი. მე არ მინდა ამისთვის!.. (მიჰყავს, გაიძინა).

ლესტანბერი. (შეიღ, მზრუნველად. კარგით. და მშვიდდით. ნუ გადაირევიო სულ მთლად... აეგრ, წყალი დალიე.

ნესტანი. (სულმოუთქმელად გამოცალა). არა, ვერ მოვისვენებს ვიდრე ის ტანკები მორიგელებით დალლავენ, მე ვერავინ დამაწყნარებს. რა უნდა ტანკებს მშვიდობიან ქალაქში!.. რას ვაშავებთ მთავრობის სახლის წინ ვდგავართ და ვშიშვლილობით. ამისთვის მოდიან ტანკებით?.. მე არ ვმონაწილეობდი ამ შეშფოთებაში, მომჭირდა დედამთავრის, ბავშვები ვერ შევიტოვე. ახლა კი ა, ეს ბავშვები თქვენ, მე ვუერთდები მოშიშვლებებს!.. ტანკებით ვაშინებენ?.. მოვკვდები ამ საღამოს, აი, იმ ტანკების ქვეშ!

ლესტანბერი. კარგი, კარგი, თუ მთლად გაგიტოვო, ხავივც აქვან!.. ახა რა გეგონათი შემოიყვანენ ჩარებს, გამოცხადდება კომენდანტის საათი. და დაიღუპავთ თავს და სხვადაც დაღუპავთ. უთხარი შენს სულელს ამხანაგებს, სახარაფოდ დაიშალონ, თორემ შეგ გევიან იქნება.

ნესტანი. პირიქით, კი არ უნდა დავიშალოთ, ერთად უნდა ვიყოთ. მთელი ერთი, მთელი საქართველო თუ ერთად შეიკრება, ტანკები ვერაფერს დაგვატლებენ.

ლესტანბერი. აი, ასეთი უშიშვარები, კოლიტიკური უღელურები ხართ თქვენ! — შენ გავნია ტანკები

უკან იმიტომ ვახრუნდნენ, რომ იმ ერთ თავსუხეულად-
ბულ უნახუხისმგებლო ახალგაზრდას, გვერდით შენ,
შეორე უნახუხისმგებლო, მიუწყე? ან ჰქონდათ
ბარძანება, წერ ისინი მანერირებდნენ, ეძებდნენ და-
სახანაკებულ ადგილებს, წერ არ უბრძანებიათ „პე-
როლი“, თორემ შენ და შენი შვილები კი არა, მიუ-
ხედავად საქართველო წინ რომ დაუწყებ, ზედ გადაუვლის,
— ახეთი წყის, ან უფრო უკეთ, ვანაწესი. ვერც
ერთი ვარის წყის, გნებავს, გენერალი, ვერ დაარღვევს
ამ განწყობს.

წმინდანნი. ეს შენს დროს იყო ახე, წავიდა ის დრო,
რატომ არ გესმის, წა-ვი-და.. ჩვენ გვეუბნებოდა
თქვით, რაც სათქმელი გავით, რაც გასუხებთო, ჩვენს
ვამბობთ, საქარომა ეს არის. პარტია, რომელსაც
ახე ერთხელად ენახურები, დღეს დემოკრატია
გვეუბნებებს და შენ მაინც და მაინც ეს არ გჭერა.

წმინდანნი. დაბეჭივით გთხოვ, ამ ხალაშის
არხად წახვიდე!..

წმინდანნი. რააოოო?.. ნახე დღეს ვინმე?.. იუაჯი
ხადმე?..

წმინდანნი. ყველგან ვიუაჯი.

წმინდანნი. მერე?..

წმინდანნი. ყველგან ერთსა და იმავეს ამბობენ:
თუ არ დაიშლებიან, ძალით დავშლითო.

წმინდანნი. არ მჭერა მე შენი და არც არავისი მჭე-
რა..

წმინდანნი. ნუ გჭერა, ოღონდ ამ ხალაშის არ წა-
ხვიდე! ახ, გეხეწები, გეშუღარები...
წმინდანნი. რას ამბობ, მამა! ყველანი იქ არიან, ჩემს
ვარდა, ნიწო, იტორი, ქეთევანი... ხომ ვახსოვს ეს
გოგონები, შათაჲ ჰყავთ შვილები, მაგრამ ლაშქებს
ათევენ იქ, ერთი მათგანი შიშხილობს კიდელს..

წმინდანნი. დაუტყობა. გეშუღარები, ამ ხალაშის
ყველანი ხახლებში წადით..

წმინდანნი. წამოაყენა მამა, ხანგრძლივი პუ-
ხის შეშლევ. მახსადამე ამ ხალაშის უსათუოდ მეც
იმათთან უნდა ვიყო!..

წმინდანნი. შობილები არ გიყვარს, მაგრამ შეი-
ლები, შენი ცოტნე და თორნიე არ გებრალდება?

წმინდანნი. შვილებიცა და შობილებიც, ჩემი კმარის
და ჩემი თავიც ამ საქმისთვის მინდა, ხევა აზრი,
მიწანი, დანიშნულთა არა აქვს ჩემს სიცოცხლებს.

წმინდანნი. კარგი, წადი სადაც გინდა, თავი გა-
მანებე! (ნესტანი მიღის) მოიცა... კიდევ მინდა ერ-
თი რამ იყოღე, მართალია შენ ეს არ გჭერა, მაგრამ
ამას ახლა ჩემთვისაც არა აქვს უკეთ მნიშვნელობა,
უნდა გაითხრა მაინც: რაც მე თავს ვაღამბდა, ვიტა-
ნე და ვითმინე, მხოლოდ და მხოლოდ იმისთვის
რომ შენ მყოლოდი, გყოლოდა ოგანი, გყოლოდა შეი-
ლები, ვაგრძელებულიყო სიცოცხლე.

წმინდანნი. მჭერა.. მაგრამ ეს სიცოცხლე ნაძრახი
სიცოცხლეა. ჩვენი უთანხმოებას სწორედ აქ არის.
მე რუსთაველის შვილი ვარ და არა ლესტანბერ
ფოლადამის. (მიღის.)

წმინდანნი. ნუ გაბნობარ, არ დამითავრებიო!..
არაფერი და არავინ არ მინდა ქვეყანაზე არც რუს-
თაველი, არც საქართველო, თვით ცოტნე და თორ-
ნიეც არ მინდა!.. თუ შენ არ იქნები!.. წადი ახლა,
სადაც გინდა!..

წმინდანნი (ქვადცეული დგას დიხანს ერთ-
ლას, შედგე მიუხლოვდება ასევე ქვადცეული ქვეშის
და აეოტებს). ნუ გეწონა, იქ არაფერი მოხდებოდა
ოთხბუნე პარლადს ახე გვეშუქებოდნენ. (მიღის).

წმინდანნი. (გვერდით ოთახში ცოლს გასძახა).
წავიდე!.. მაინც წავიდე!..

ილიკო (ხმა ოთახიდან). ჩემდა!.. ძლივს დავაძი-
ნე ბავშვები. განდაბაში წახსულა!..

წმინდანნი (მარტო დაბორილობს ოთახში. მა-
გიდას მივქდა, უჭრებში იქეკება, რაღაცა დადებებს.
იპოვს ის რაღაცა, უყურავ ცოტა ხანს, მისწია უჭრა.
ფანჯარა გამოლო, გადაიხედა ფანჯარის. დაკეტა
ფანჯარა. ჩაქდა საეარტელში, ფიქრობს. ისევე მიუჭ-
და მაგიდას, წერს, ვერც კითხვის, ვერც ფიქრს, ვერც
წერას, ვერ დადულო გულო. მიავლო კალამი. წამოწვა
ტახტზე და საბანი გადაიხურა. უცებ რაღაც გაახსე-
ნდა, წამოვდა, მიადგა კვლავ იმ ოთახს, სადაც ელი-
ყო და ბავშვები წვიანს. ხმადაბლა შესძახა) მე ხლ-
არ წავიდე?..

ილიკო (ხმა ოთახიდან). სად უნდა წახვიდე, ად-
მიანო, სად? შეხედე რომელი საათია? ხელო რჩახი
ბეჭენა წყევია!..

წმინდანნი (საათს დახედა). მართლა რა დრო
გახსულა (მოხსნა საათი, მაგიდაზე დადო. კვლავ წა-
მოწვა ტახტზე და საბანი ოდნავ წაიხურა. ჩისთვლი-
მა...)

ს.მარსებური სიტყვი ჩამოვარდა...
თითქოს კოსმოსური კატასტროფა უნდა მოხდესო,
ტანკების გრუხუნ-ზრიალი შემოიჭრა ფოლადდებების
ბინაში და ლესტანბერი ფეხზე წამოვადლო. ელოკო
ლამისპერანგის ამბოა აილანდა კარებში).

ილიკო. რა მოხდა, რა ამბავია! (ფანჯარას ეცა
და გამოლო. გრუხუნ-გრილობა იმატა, ტანკების
გრილობა თან ახლავს სიმღერა „დაუკარიოთ რომ
ძველს ხანჯალს ელდა ეცეს...“ სიმღერა თანდათან
ძლიერდება და ელდად იქცევა. გოგონებულები, შე-
შინებულები, თითქოს მეორედ მისვლის მოლოდინში
ერთმანეთს შესცქერიან მოხუცები... ლესტანბერი
ბოლოს გონს მოგვო. აფორიაქდა. იქით მიაწყდა,
აქით მიაწყდა, ფეხზე იცეპს, წასასვლელად ემზა-
დება. ამ დროს ტანკების ვიოლი და ის ნანცინო სი-
მღერა შეწყდა. გარედან გოგონა შემოიჭრა, კვიცლს
ყვირილი მოჰყვა).

ხმ ბარბელან. ხალხი დახოცეს, გამოდით გარეთ!..
(ლესტანბერი ცალ ფეხზე აცვიო, ცალი ფეხსაცმელი
ხელში უჭირავს, მივარდა ფანჯარასთან და ისიც გა-
რეთ იყურებდა).

ხმ ბარბელან. შევლეთუმი! ხარბარხებო!.. კა-
ცივაშობილო!..

ილიკო (ლესტანბერს). დავიღუბეთ!.. (სასწრაფო
დახმარების მანქანების კვილი შემოიჭრა ბინაში).
წავიდე! ჩქარა მეც მოვდივარ (იცეპენ!) თუცა ბა-
ვშვები? (ხალათი დაადგო, ბავშვების ოთახისკენ
გაემართა) ფრთხილად! ბავშვები არ გავადვიდით...
წადი შენი!..

დათოო ხმ ბარბელან. სისხლის მსმელუმი! მტარ-
ვალბო!..

წმინდანნი. (შეგდა). დათო! (მივარდა კართან.
მივარდა ფანჯარასთან, კვლავ გამოიღანდა ცოლო ბა-
ვშვების ოთახიდან. ლესტანბერი უცებ შეიკვალა, გუ-
ლმა რაღაც უჭრძო, უჭრდან რეველუერი ამოიღო.

ბელში უჭირავს. თითქოს მომხდურს უნდა დახედვ-
სო.)

ელნიკი (გახეხებული). დათოს ხმა იყო...
(კვლავ გაისმა ტანების ის ნაცნობი გრილ-გნი-
სი, თითქოს ტანების კოლონები ფოლადმეხის ბი-
ნით შემოიჭრნენო... შემოთრებული ელიკო და ლე-
სტანბერი ღია კარიდან შემოსულ ღამის სინდნეს
საბედისწეროდ მიჩერებინან. მშობლებს გული უვრ-
ძნობთ საწინებლებს და, აჰა, ისიც გამოჩნდა. — თავ-
წანისხლანაგებულ თეთრხალათიანები მოკვთ საკაცე,
წინ დათო მოუძღვით, ისიც თავგაჩნილია. საკაცეზე
ნესტანის ცხედარი ასვენია. შემოვიდნენ. ცხედარი ტა-
ხტზე დასვენეს. ელიკომ იტყლა და შეიღს ზედ
დაეწმია).

ლესანბნარი (დათოს უაზროდ). მოკვდა?...
(დათო არ პასუხობს, თავდახრალი განზე გადგა,
ტრისი, ცრემლსა და სისხლს იწმენდს სახიდან, ლე-
სტანბერი განაგრძობს უაზრო შეკითხვას, თეთრხა-
ლათიანებს სათითაოდ ეკითხება, მითან უნდა მიი-
ღოს პასუხი.)

დათო (იყვირა). მოკლეს... კიმიური იარაღი გა-
მოიყენეს ნოშიშივე გოგოების წინააღმდეგ თავ-
გაპობილი, მოწამლული ყრიან იქ. კუჩაში და ჩეკ-
ებიტო თელავენი..

(მეტრ ღონე აღარა აქვს, ლასლასით დაეშვა სკამზე,
სისხლისაგან იცლებდა; თეთრხალათიანები ერთმა-
ნეთს უხვევენ თავებს, ისინიც იცლებიან სისხლისა-
გან. შეამჩნიეს, რომ დათოს გული უღონდება, მასთან
მივიარდნენ.)

თეთრხალათიანი. ჩაქრა საკაცეზე! მომხმარე!
დათო (გონს მოეგო). არა, მე ვერ წამოვალ, აქ-
ვე შემიხვით... (თეთრხალათიანები არაფერი მიჭირს...
დავჩრტობ... (თეთრხალათიანები უწმენდენ თავზე კრი-
ლობას, ამხადებენ შესახვევად, იგრილა რევოლვერ-
მა, თეთრხალათიანების ზურგს უკან ლესტანბერი
უსულად დედაც. თეთრხალათიანები ახლა თვითმკე-
ვლად მისცივდნენ, ელიკომაც აიღო თავი და ქმარს
შეხედა. დათომაც გაიხედა იქითვე. მარჯამ წამოდ-
გობა აღარ შეუძლია... თავი ჩაქრა და გარინდული
ხის.

თეთრხალათიანები დათოს მიადგნენ და თავის შე-
ხვეცა განაგრძეს. გარედან სასწრაფო მანქანის ხმა
შემოიჭრა — თეთრხალათიანებს ეძახიან. ჩქარობენ!
ნერვული ფაცა-ფუცა. დათო სკამიდან გადავარდა.)

თეთრხალათიანი (იყვირა). საკაცე! (მომაკვდავს)
ხომ ვიხიარით, სისხლისაგან დაცლილი ხართ-შეკი.
(დააწინეს საკაცეზე) რა დროს ქირვეულობათა.
(მოარბენიანებენ.)

ელნიკი (წამოდა. ქმარს დახედა, რევოლვერი
აიღო ბელში. უყურებს... ცივად დაადგო). არა, მე
ერკ ვუღალატე მკვდრებსა და ცოცხლებს ვერ ვუ-
ღალატე ჩემს ნესტანს (მივიარდა და ეფერება, კა-
ბას უსწორებს.) მე უნდა დავნარხო, მე უნდა მო-
ვუარო... დედახავით ვერავინ მოუვლის... (შემოესმა
ბავშვების ტრილი. უცებ გარინდდა, გონს მოეგო).

ვერც თქვენ გადალატებთ, ჩემო მერცხლებო.
(გაქანდა ბავშვების ოთახისაკენ) ნუ გეშინიათ, ახ-
ლავ მოვდევარ თქვენთან... (მობრუნდა მკვდრებთან,
ბავშვების გასაგონად, ხმამაღლა) აქ არაფერი მომხ-
დარა, სულ არაფერი... (მოაფრიალებს თეთრ ზეწ-
რებს, აფარებს მკვდრებს, გულდაგულ ფარავს გვა-

მებს) არაფერი, შეიღებო, არაფერი მომხდარა! თქვე-
რ არ შეგეშინდეთ... (მკვდრებს) თურმე უარესი მკვლე-
ლურებაც დაგვტყუდობია თავზე წარსულში, მკვლელობა
უძლიბდა ქართველი კაცი, ფერფლად რომ იქცეოდა
მთელი საქართველო, იმ ფერფლიდან აღსდგებოდა
და ახალ ცხოვრებას იწყებდა. ჩვენც უნდა გავმარ-
დეთი დავმარხავთ ახლა ამით. (ბავშვებს) მამათქვენი
საავადმყოფოდან გამოვა და ყველაფერი კარგად იქ-
ნება.

(მკვდრებს, ხმადაბლა) დედათქვენი კი... (ნესტანს
საბურველი გადახადა, სახე გამოურჩინა) აი, შეი-
ღებო, დედათქვენი, (ჩურჩულით) ნავიკაღეს ბო-
როტმა კაცებმა, თეთრომ უნდოდა ხე, დიდი ხანია
ამისთვის იბრძოდა და მიაღწია კიდევ. ა, ახლა ეს
გმირია, გმირი ამას ჰქვია, სამშობლოსათვის დამუ-
ხული გმირია დედათქვენი. ხომ გავფიქროვ, გვიჩი-
რულად დედა ბრძოლის ველზეო. ტანებთან რას გა-
ხედებოდა კიმიური იარაღი გამოიყენებო, რას ვადე-
ბოდა კიმიური იარაღთან? ვანა ჩვეულებრივი იარა-
ღით ვერ მოკლავდნენ? უთანასწორო ბრძოლაში და-
ცვა გმირულად ბრძოლის ველზე! რას ვიწამთ ასეთი
ყოფილა ჩვენი ზედი. (ეფერება ცხედარს) მომიღეს
ჩემი მამაც გოგო, ჩემი ღამაში გოგო... (დათოებს
სახეზე და გონს მოეგო, ბავშვების ოთახს, ხმამაღლა)
თქვენ არ დამიადარდიანდეთ ჩემო მერცხლებო, გუ-
ლი არ შეგეშინდეთ, მოვდევარ თქვენთან... თქვენი
დედა დღეიდან მე ვარ! ნურადრის გეშინიათ თქვენ
უნდა გაიხაროდეთ ისეთები, როგორც იყო დედა-
თქვენი ნესტან ბაგრატიონი (ხაზგასმით იმეორებს),
ნესტან ბაგრატიონი... საქართველოს თავისუფ-
ლებისათვის მებრძოლი დედის მუდკლად
მეგრძობად დახაზულს... მე კი, (ხმადაბლა) მე
უნდა დავიტირო ჩემი მამაც გოგო! დედახავით ვერა-
ვინ დაიტირებს. მე უნდა დავმარხო ჩემი ღამაში გო-
გო. დედახავით ვერავინ დამარხავს! მე უნდა ვიღო-
ვო ჩემი უზღვარი გოგო, დედახავით ვერავინ იგ-
ლოვებს... მე უნდა ჩავიცვა ძაძები, დედახავით ძაძვს
ვერავინ ჩაიკვამს. მე უნდა მოვუარო შეილის საფ-
ლავს, დედახავით შეილის საფლავს ვერავინ მოუ-
ვლობს... მე უნდა ვქამო მიწა და ხორცი დავიგლოჯო,
დედახავით მიწას ვერავინ შექამს, ვერც ხორცი მო-
იგლოჯს ვერავინ!..

უნდა დამიღამდეს სამარადისოდ და არასოდეს გა-
მიითნდეს! აი ასე... (სიკვრის გამოათრებს, ამოიღებს
შეჯ თვისაბურს, დაიხურავს ისე, ფეხის ტერფამდე
მისთრებს.)

როცა მამა მომიღეს ასე ვგლოვობდი, როცა დე-
და გადასახლებაში მომიკლეს, მაშინაც ასე ვგლოვო-
ბდი...

ახლაც ასე დავიკმევ თავზე შავებს, ჩავიცვამ უფ-
რო შავ ძაძებს, უფრო შავ თვისაბურს შემოვიხურავ
და შევეურთღებო შავით მისილ ქართველ დედებს
მარადული გლოვისათვის!